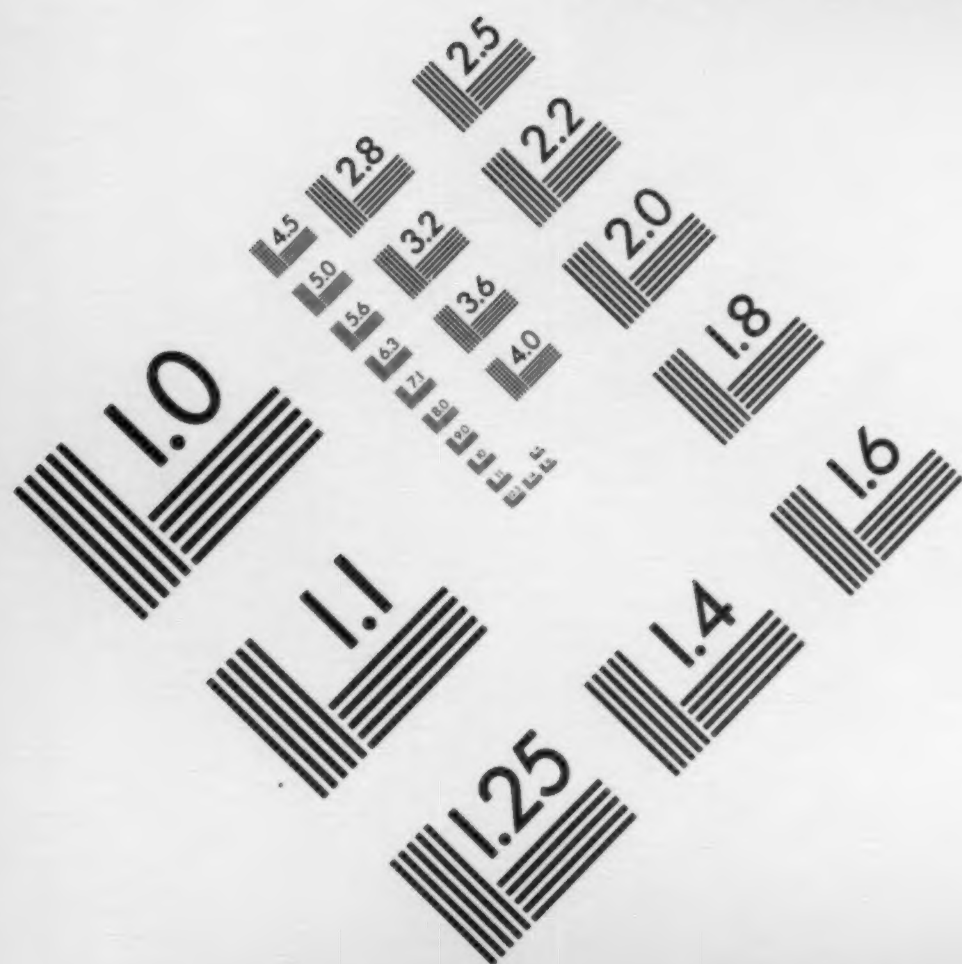
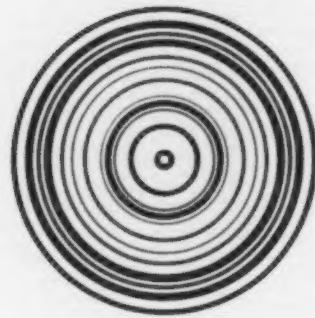
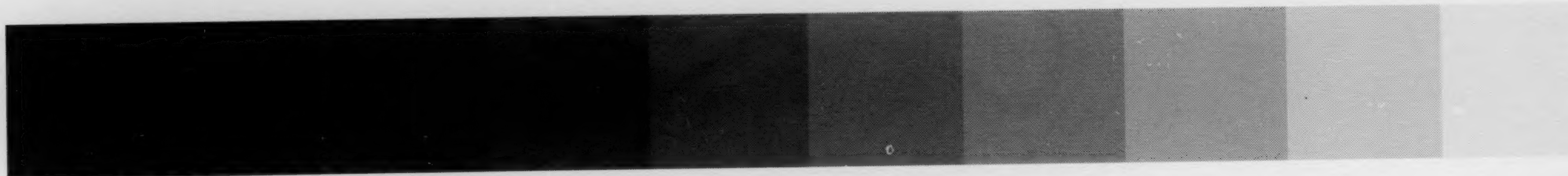
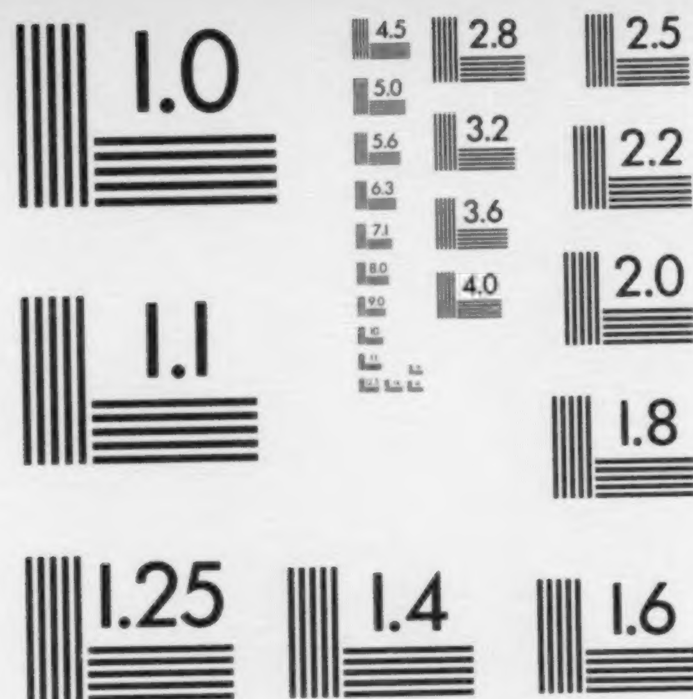
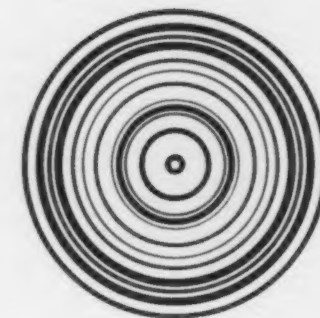
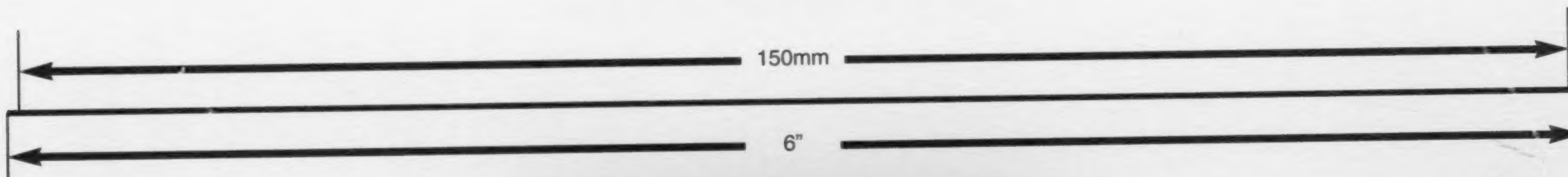
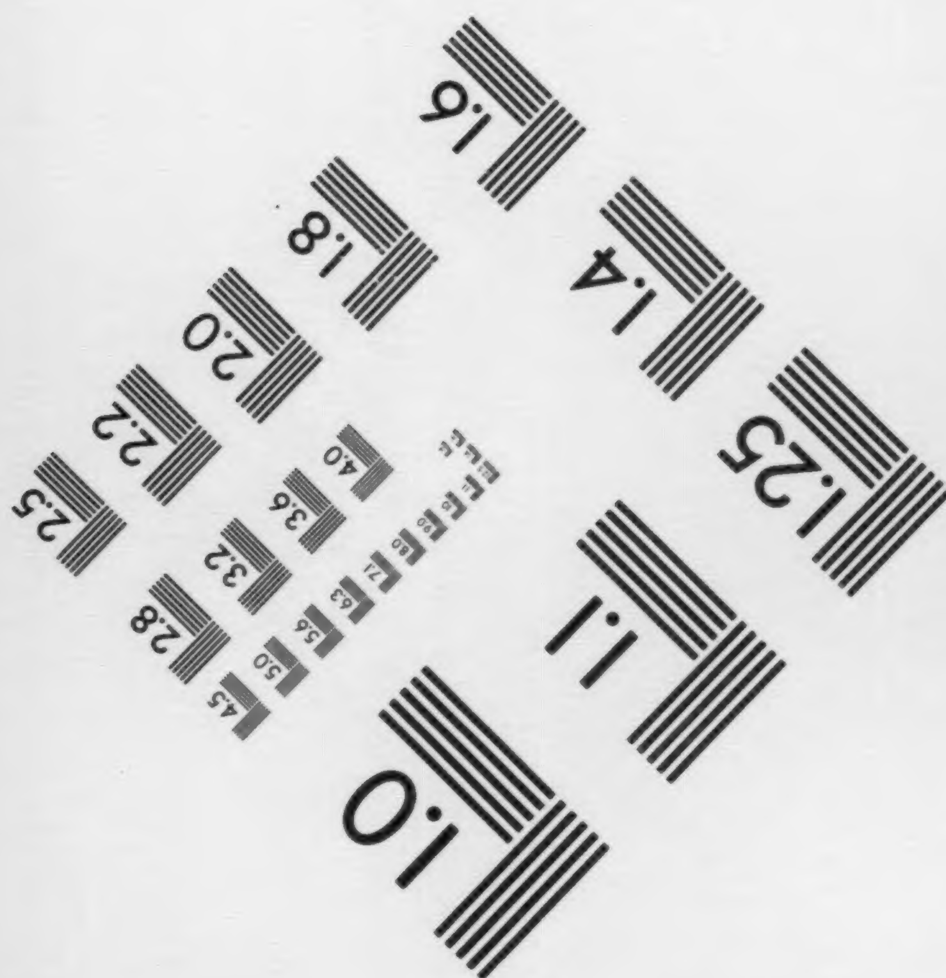
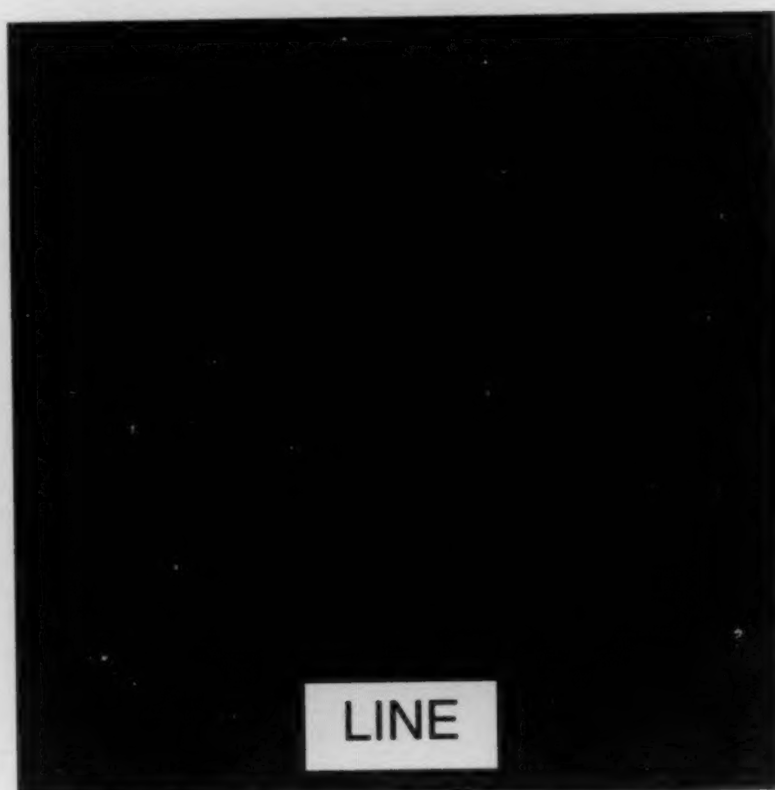
START

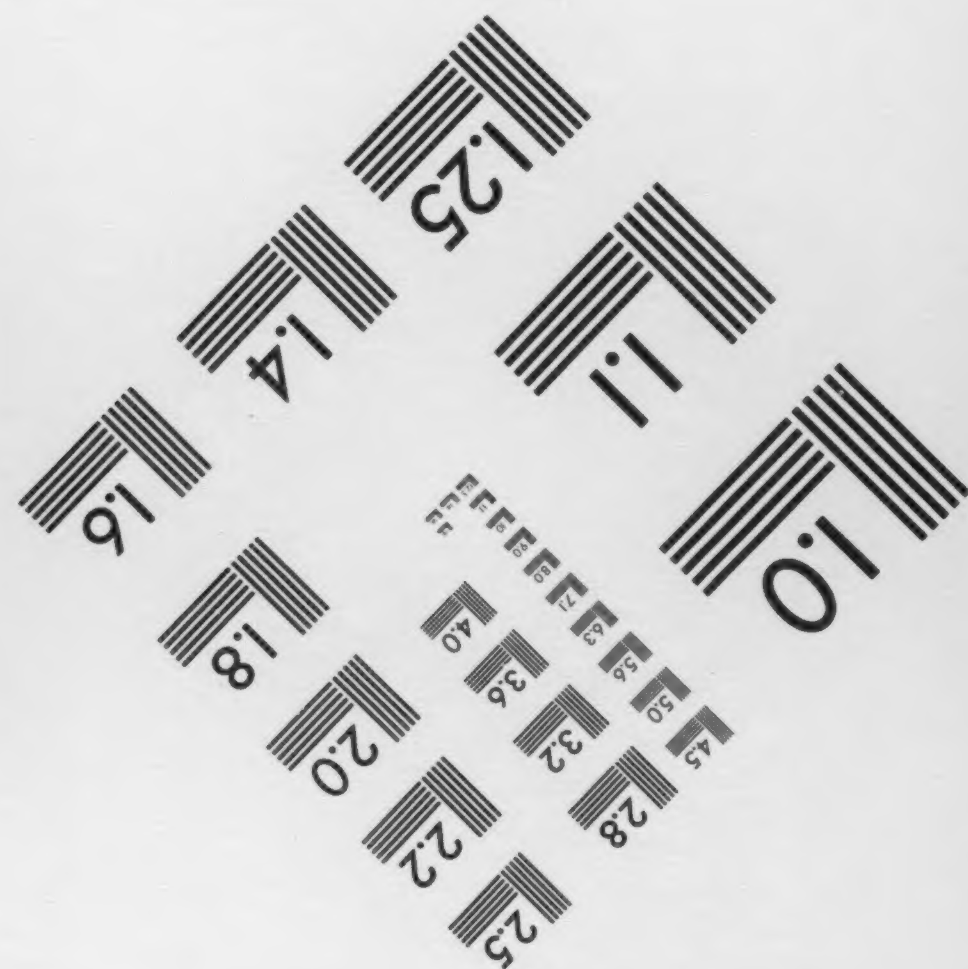
CONTROL TEST TARGET
for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT IMAGING

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION PROJECT

Shaykevitsh, N. M.,
1849-1905.
Di kokete damen:
komedye in fier akten.
Nyu-York : B.
Rabinovitts, 1900.

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET

YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004-1882.14

Shaykevitsh, N. M. (Nahum-Me'ir), 1849-1905.
Di kokete damen : komedye in fier akten.
Nyu-York : B. Rabinovitts, 1900.
Varying form of title: Coquette Dames.
78 p. ; 21 cm.

1. Yiddish drama.—lcsh
I. United States-New York-New York

ID: NXYH00-B6185 CC: 9114 DCF: [HBR]
CALL #: 106225

Reduction ratio X 10.0

די
קאָקעטע דאמען

פון נ. מ. שייקעוויטש, (שמר)

Coquette Dames

by N. M. SCHAIKEWITZ,

NEW YORK.
B. RABINOWITZ.
PUBLISHER.

פרייז 10 סענט.

דיא

קאקעטטע דאמען

קאמעדיע אין פיער אקטען מיט א פראלאג

— פון —

נ. מ. שייקעוויטש (שמר)

פערלאג פון

ב. ראבינאוויטץ,

398 גרענד סטריט, ניו יארק.

פארוואָרט.

דיעזע קאָמעדיע, „דיא קאָקעטע דאמען" האָב איך פערפאַסט אינ׳ם יאָהר 1883 אין אָדעססא, אין דעם זעלבען יאהר איז זיא צענזורירט געוואָרען אין פעטערסבורג אלס צייכען דאס עס איז ערלויבט זיא אויפפיהרען אויף דער ביהנע, אבער באלד דארויף האָט דער מיניסטער דעם איננערן פערבאָטען דאס אידישע טהעאטער אין גאַנץ רוססלאַנד.

דיא אידישע אַקטיאָרען וואָס האָבען דאַן געשפיעלט אין אָדעססא, וואָרען געצוואונ:ען אויסוואַנדערן פון רוססלאַנד נאָך אַזאַ לאַנד וואו מען קען יא אידישע פאָרשטעלונגען געבען.

איך האָב זייא דאַן מיטגעגעבען דיעזע קאָמעדיע „דיא קאָקעטע דאמען" און זייא האָבען זיא צום ערשטען אויפגעפיהרט אויף דיא ביהנען פון דיא רומענישע טהעאַטערע.

דער ערפאָלג וואר א מערקווירדיגער. דיעזע קאָמעדיע איז געוואָרען דער ליעבלינג פון דעם רומענישען פובליקום און ווען מען האָט אַנאָנסירט דאס מען שפיעלט „דיא קאָקעטע דאמען" וואר דאס טהעאַטער געפאקט.

אלס דער בעגאבטער בעסטער אידישער קאָמיקער הערר מ אָ נ ו ל ע ס ק אָ איז מיט א טרופע אקטיאָרען אָנגעקומען אהער אין ניויאָרק, האָט ער געמוזט קאָנ־קורירען מיט א טרופע אידישע קינסטלער וואס האָבען שוין דאָ געשפיעלט. און מיט דער קאָמעדיע „דיא קאָקעטע דאמען" האָט ער א גלענצענדען זיעג ערורונגען. ווייל אין דיעזער קאָמעדיע האָט ער געשפיעלט דריי ראָלען אלס „גאלמאַן" דער „יונגער" גאלמאַן דער „אלטער" און „ספרינצע דיא מעקלערין" אין דיא אלע דרייא ראָלען וואר ער אונגאכאהמענד און ער איז זאָ ווייט פאָפולער געוואָרען אין דיע־זער קאָמעדיע, דאָס ווען מאן האָט זיא געשפיעלט האָט מען געזאָגט: מען שפיעלט מאָנולעסקאָס קאָקעטע דאמען.

אבער נים בלויז צוליעב ה״ מאָנולעסקאָ איז דיעזע קאָמעדיע אזוי בעריהמט און בעליעבט געוואָרען, זיא איז אין אלגעמיין דעם פובליקום געפעלען געוואָרען צר ליעב איהר רייכען אינהאלט און צוליעב דיא אמת׳ע טיפען וואס זיא שטעלט פאָר.

דיעזע קאָמעדיע איז אין ניויאָרק אליין אויפגעפיהרט געוואָרען נים וועניגער וויא 800 מאָל, זיא פלעגט דיא אַקטיאָרען פון אלע בלאָטעם ארויסשלעפען, ווען אזא געלונגענע פיעסע ווערט אויפגעפיהרט אויף איין אייראָפייאישע ביהנע, אין א לעבענדיגע שפראכע, וואָלט זיא דעם פערפאסער רייך געמאכט. איך אָבער האָב פאר איהר קיין בעלאָהנונג בעקומען, ווייל זיא איז געלעגען אין דיא הענד פון אידישע קינסטלער......

עס זיינען דא פיעלע מענשען וואס ווייסען זאגאר נים אז דיעזע קאָמעדיע איז מיינע.

יעצט וועלען זייא שוין וויססען און דאס וועט זיין מיין איינציגע בעלאָהנונג. (איז א רייכע בעלאָהנונג?)

נ. מ. שייקעוויטש, (שמר).

פערזאנען.

בערל שטיינפעלד שפעטער בארים שטיינהויז.

מרים שפעטער, מאריא זיין ווייב.

דיאדקע גאלמאן איהר געליעבטער.

לאה שפעטער, ליזא, שטיינפעלד'ס טאכטער פון דער ערשטער ווייב.

אננא מרים'ס טאכטער פון נאלמאנען.

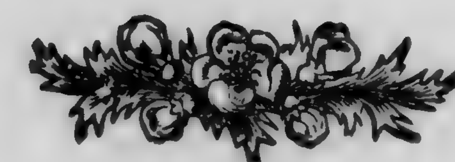
יעקב שטיינפעלד, בערל'ס ברודער.

דאקטאר טאנענבלום.

ספרינצע אנ'אלטע מעקלערין.

שמערקע בעדינטער אין שטיינהויז'ס הויז.

דער פראלאג האנדעלט זיך אין אקליין ליטוויש שטעדטעל, דיא איברינע אקטען אין דער שטאדט קעשענאוו.

פראלאג.

ערשטער אויפטריט.

(אנ'איינפאך צימער)

מרים (אליין, ווייזט אויס זעהר אויפגערעגט) שלעכט! איך האב קיין אנדער מיטעל (פויזע) אזא פערפלוכטער אונפערשעמטער גאלמאן! ווער האט דאס געקענט ערווארטען אז ער וועט מיך אין אזא בלאטע פערשלעפען. וועה איז מיר. ווען בעהיטע גאט מען וועט דא אין שטעדטעל ערפאהרען אז איך מוז באלד מוטער ווערען, וועט מען מיך מיט שטיינער בעווארפען (פויזע) יא קיין אנדער מיטעל בלייבט מיר איבער וויא נור חתונה האבען מיט בערעל שטיינפעלד, חאטש איך האס איהם איך קען איהם ניט ליידען. קען מען דען ליעבען אזא פראסטען אלטמאדישען זשידאקל, איך האב בעשטענדיג פאנטאזירט פון א מאן אנ'אריסטאקראט, פאר וועלכען איך וועל קענען לעבען וויא א פריצה, ניט וויא א זשידאווקא. טפוי עפעס האב איך דיא אידען אזוי פיינד אז איך קען גאר אויף א אידיש פנים ניט א קוק טהאן. יא אזוי בלייבט עס. איך וועל ווערען בערעל שטיינפעלדס ווייב נאך איידער ער וועט דערשמעקען אז איך וועל איהם שענקען א פרעמד קינד.....

צווייטער אויפטריט.

דיענסטמעדכען, נאכהער גאלמאן.

דיענסטמעדכען דער הערר גאלמאן וויל מיט אייך ריידען.

מרים (איבערראשט) גאלמאן? ער איז דאך גאר אוועקגעפאהרען.

דיענסטמעדכען, איהר זעהט דאך אז ער איז דא.

מרים ניכער! לאז איהם אריין אהער (דיענסטמעדכען אב) ער איז ניט אוועקגעפאהרען? ער איז דא? זעהר גוט, איך וועל מיך יעצט מיט איהם אברעכענען (גאלמאן קומט אריין) אט איז ער מיין מלאך המות (מאכט זיך וויא זיא זעהט איהם ניט)

גאלמאן (מונטער) א גוטען מארגען דיר מאריא! פאר וואס ענטפערסט דוא מיר ניט? דוא ווילסט מיך שוין וויא איך זעה, ניט דערקענען.

מרים (זעהר בייז) הלואי וואָלט איך דיך קיין מאל געקענט הערצלאָזער מענש.

נאלמאן אזוי? דוא ביזט נאָך אלץ אויף מיר אין כעס? זעהסטו איצט זעה איך ערשט אז דוא ביזט א היבשער נאַר.

מרים געוויס בין איך א נאַר, ווען איך זאָל זיין קלוג וואָלט איך מיך ניט געלאָזט פערפיהרען פון אזא מענשענפרעסער פון אזא טיראַן וויא דוא ביזט.

נאלמאן טיראַן? מענשענפרעסער? חא חא חא! געלויבט און געדאנקט איז גאָט, דערווייל האָב איך דיך נאך ניט אויפגעגעסען, ביזט אָהן עין הרע גאנץ און געזונד.

מרים זאָג מיר נאַר ווענען וואס ביזט דוא יעצט אהער געקומען דוא האָסט דאָך מיר שוין אָפען געזאָגט אז דוא ווילסט מיך פערלאָזען אויף אויבּיג.

נאלמאן עס פערשטעהט זיך אז איך פאָהר פון דיר אוועק אויף אימער און עוויג, אבער קען איך דען אוועקפאהרען ניט זאָגענדיג דיר א הערצליכען זייא געזונד.

מרים זייא געזונד ווילסט דוא מיר זאָגען? אונמענש וואס דוא ביזט, ווען דוא זאָלסט ווירקליך ווען איך זאָל זיין געזונד וואָלסט דוא מיך ניט איבער געלאָזט אין אזא שרעקליבע לאגע. וואו זיינען דיינע זיסע פערשפּרעכונגען? וואו זיינען דיא גאָלדענע בערג וואָס דוא האָסט מיר צוגעזאָגט. איך זעה נור אז דוא ביזט פון אָנפאנג אן אויסען געווען מיך צו רואינירען, זאָג דוא טייפעל דוא שטעלסט זיך גאָר ניט פאר דיא שרעקליבע לאגע פון א מעדכען וואס מוז מוטער ווערען?

נאלמאן רעכט אויף דיר, ווער האָט דיר געהייסען זיין אזוי לייכטזיניג, האָסטו פריהער ניט פערשטאנען אז איך וועל מיט דיר ניט חתונה האָבען. איך פרעג דיך צו וועלבע צרות דארף איך נעהמען אזא הארב אויף דער פּלייצע. א ווייב נעהמען, חא חא חא! דערצו דארף מען זיין משוגע אויף טויט.

מרים פאר וואס האָסט דוא מיר דיא ווערטער פריהער ניט געזאָגט וואָלט איך דאָך פון דיר אנטלאָפען וויא פון א מגיפה.

נאלמאן ביזט א חכמ:יות, קיין בייזע אויג זאָל דיר ניט שאדען. טאקי דערפאר וואס איך האָב מורא געהאט טאָמער וועסט דוא פון מיר אנטלויפען, האָב איך דיר געשוואָרען אז דוא וועסט מיין גליקליבע ווייבעלע זיין, איצט אבער אַרט מיך שוין ניט דיין אנטלויפען, ווייל איך וויל אנטלויפען פון דיר. דוא פערשטעהסט?

מרים (העכסט צאָרניג) ניעדריגער מענש וואָס דוא ביזט, אזעלבע ווערטער קען נור ריידען א מערדער א רוצח.

נאלמאן מיך רופסטו ניעדריגער מענש? נוא און ווער ביזט דוא? ביזט דוא ניט ניעדריגער פון מיר אז דוא האָסט געקענט אזוי ניעדריג פאלען?......

מרים (וויטהענד) אוועק פון מיינע אויגען באַנדיט!

נאלמאן געוויס וועל איך אוועקגעהן איך ווארט נור אויף א גמילת חסד.

מרים וואאאס?

נאלמאן דוא פערשטעהסט קיין עברי ניט? איך וויל א גמילת חסד סך הכל פופציג רובעל. דוא פערשטעהסט דאָך אז אָהן געלד קען מען ניט פאָהרען.

מרים דוא ביזט שיכור אָדער משוגע?

נאלמאן שיכור בין איך ניט ווייל איך האָב קיין געלד געהאט צו קויפען שנאפּס משוגע בין איך א דאנק גאָט אויך ניט א סימן האָסט דוא אז איך בין געקומען בייא דיר בעטען געלד, ווייל איך ווייס אז דוא וועסט געבען, עס הייסט דוא וועסט געביך מוזען געבען.

מרים ארויס פון דאנען משוגע'נער!

נאלמאן חא חא חא! דוא שפּיעלסט זעהר גוט דיא ראָלע פון א בייזע פּריצה (נעהמט ארויס א בריעף פון דער טאש) דוא האָסט גאר געמוזט פערגעסען אז איך האָב פון דיר א וועקסעלע.

מרים דוא האָסט פון מיר א וועקסעל?

נאלמאן גלייך וויא א וועקסעל, נאָך בעסער פון א וועקסעל דאס איז דיין ברי-וועלע וואס דוא האָסט צו מיר געשריעבען מיט צוויא וואָכען צוריק, אין איהם שרייבסט דוא מיר אז דוא ביזט שוין אין צווייטען חודש און דוא בעטסט מיך איך זאָל אויסגעפינען אזא דאָקטאָר וואס זאָל דיך פרייא מאכען. ווען למשל איך שטעל צו דאס בריוועלע אין דער פּאָליצייא. הא? וויא מיינסט דוא?

מרים (אפּארט) אָ וועה איך בין פערלאָרען (צו איהם) ניין גזלן דוא וועסט דאָס ניט טהאָן.

נאלמאן זאָגסט דאָך אליין אז איך בין א גזלן, א מערדער און אויף א גזלן איז אלץ צו גלויבען.

מרים וויא? ביי דיר ווען רעכט זיין מיך אונגליקליך צו מאכען?

נאלמאן א שעהנע קשיא וויא איך בין א מענש פאר וואס איז בייא דיר רעכט געווען אונגליקליך צו מאכען בערעל שטיינפעלדס ווייב. נור דוא האָסט געמאכט ער זאָל זיא גט'ן, דוא האָסט געמאכט ער זאָל איהר מיט איהר קינד איבער לאָזען אין עלענד און דחקות. דוא ווייסט אז זיא האלט יעצט ביים שטארבען? און ווער איז איהר מערדערין? דוא! יא נור דוא.

מרים אזוי? דוא ביזט פלוצלינג געוואָרען א גרויסער צדיק און דוא קענסט אזעלכע עולות ניט צו זעהען?

נאלמאן ניין איך בין ניט קיין צדיק. פון מיינט וועגען מענסט דוא נאך הונ־דערט ווייבער אָבשיקען צום טייפעל, איך ווייז דיר נאָר אז דוא ביזט ניט קיין גרעסערע צדקניות פון מיר און איך זאָג דיר אָן מיט דעם הארבּען וואָרט, אז אויב דוא ניבּסט מיר ניט דיא מינוט פופציג רובעל, לויף איך שוין נאך דער פּאָ־ליצייא, איך וועל דאָרט ווייזען דיין ליעבען בריוועלע און וועל בעטען מען זאָל אויף דיר אכטונג געבען, דוא זאָלסט מיין קינד ניט משלח זיין לעזאזל.

מרים זעה אונמענש וויא אונדאנקבּאר דוא בּיזט, חאָטש איך האָב צוגעזאָגט בערעל שטיינפעלד אז אויב ער וועט זיך מיט זיין ווייב גט'ען וועל איך מיט איהם חתונה האָבען, פון דעסטוועגען האָב איך נאָר דיך ליעב געהאט.

נאלמאן איך פערשטעה, איך פערשטעה, פריהער אז בערעל איז דיר געפעלען געוואָרען האָסט דוא זיין ווייב געטריעבען צום טויט נאכדעם ווען איך בין דיר געפעלען געוואָרען האָסטו געוויעזען בערעלען דעם דרך און שפּעטער ווען אן אנדערער וועט דיר געפעלען וועסט דוא מיך צום טויט טרייבען, אבער דוא האָסט ניט געטראָפען דאס אָרט, איך בין קלוגער פון אלע דיינע ליעבהאָבער, ניכער וועסט דוא בּייא מיר דיא כפרה ווערען איידער איין האָר פון מיין קאָפּ וועט געקרימט ווערען. נוא הכלל דוא גיסט דעם פיפציגער? איך האָב קיין צייט מיט דיר צו טענה'ען.

מרים איך האָב קיין געלד.

נאלמאן אויב אזוי אדיע, איך געה אָבשטאטען א וויזיט דער פּאָליצייא. (געהט צום טהיר).

מרים (ערציטערט) קום נאָר אהער וואו לויפסט דוא?

נאלמאן נאך דער פּאָליצייא זאָג איך דיר, דוא האָסט נאך צייט, אהער דיא מטבע און מיר בלייבען גוטע פריינד פון דער ווייטענס.

מרים איך האָב אזוי פיעל געלד ניט, איך וועל דיר געבען 25 רובעל.

נאלמאן ניין איך וויל פופציג, דאס חאָפּסט דוא אויך א מציאה.

מרים (גיט איהם געלד) נאָ דוא הויטשינדער.

נאלמאן (נעמט דאס געלד) איך דאנק דיר מיין גאָלדענע צדקניות.

מרים נוא גיב זשע מיר אָב מיין בריעף.

נאלמאן ניין מיין שעהנער ברילליאנט, דער בריעף וועט ביי מיר זיין דיא בעסטע גאראנטיע פאר מיין קינדס לעבען, דוא פערשטעהסט? איך וויל מיין קינד זאָל לעבען, ווען חלילה עס שטארבט וועט דער בריעף דערצעהלען ווער זיין מלאך המות איז געווען. דער בריעף וועט אויך א מאָל דערצעהלען דעם קינד ווער זיין אמת'ער טאטע איז. איאָ איך בין א חכם?

מרים א חכם ביזטו? אזעלכע חכמים זאָלען אויסגעקוילעט ווערען איינציגווייס.

נאלמאן ניין! אזעלכע חכמים זאָלען לעבען חאָטש טויזענד יאָהר, ווייל מיר בעווייזען מענשען וויא צו לעבען אויף דער וועלט, זאָלען נאראָנים זעהן אז ניט ארבּייטענדיג קען מען אויך פערדיענען געלד און לעבען אין אלע פערגניגען לע־בען זאָלען אזעלכע חכמים וויא איך (אב)

מרים (אליין) אויסקרענקען זאָל ער דיא פופציג רובעל וואָס ער האָט פון מיר אויסגעפּרעסט. דאָס הייסט א פרעכהייט, ער האָט מיך צו אזא שרעק־ליכע לאגע געבּראכט און יעצט בענוצט ער זיך דאמיט פון מיר געלד צו רייסען, א ווער וויים אויב ער וועט נאָך א מאָל צו מיר ניט קומ'ען מיך דורך דעם בריעף דריקען און שטיקען. וויא דערלעב איך שוין ער זאָל פון דאנען אוועקפאָהרען צום טייפעל.

דריטער אויפטריט.

דיענסט נאכהער בערל שטיינפעלד.

דיענסט בערל שטיינפעלד איז דאָ ער וויל אייך זעהן.

מרים (ערפרעהט) שטיינפעלד איז דאָ? זעהר גוט, זאָל ער אריינקומען (דיענסט אב) ער איז יעצט געקומען וויא גערופען. ער איז דער איינציגער מענש וואָס קען מיך פון אלע אונגליקען און פון שאנדע רעטען (לויפט צום שפּיעגעל ברענגט אין אָרדנונג איהרע קליידער און דיא האָאר.)

שטיינפעלד גוט מאָרגען ליעבּע מרים.

מרים גוט יאָהר הערר שטיינפעלד, א גאסט, א טהייערער גאסט.

שטיינפעלד איך וויים אז דוא בעטראכסט מיך ניט פאר אזא טהייערן גאסט וויא דוא זאגסט. איך וויים זעהר גוט אז דוא ביזט אונצופריעדען מיט מיינע וויזיטען, אבער איך קען מיך ניט איינהאלטען, איך מוז צו דיר קומען.

מרים ווער האָט דאס אייך געזאָגט אז איך בין מיט אייערע וויזיטען אונ־צופריעדען?

שטיינפעלד ווער מיר האָט געזאָגט פרעגסט דוא? האָסט דוא אליין מיר מיט אייניגע טעג צוריק ניט אָפען געזאָגט, אז איך פאל אויף דיר צו

לאסט מיט מיינע בעזוכע? א מרים בעטראכט דעם אמת אז נור צוליעב דיר האב איך מיך מיט מיין ווייב נע'גט. ווייל דוא האסט מיר פערשפראכען אז וויא איך וועל מיך פון איהר שיידען וועסט דוא מיט מיר התונה האבען, איך האב ניט נע־קוקט אויף מיין ווייב'ס טרערען, אויף מיין קינד'ס עלענד. איך האב אויך ניט נעקוקט אויף לייטישע רייד ווייל איך ליעב דיך פון גאנצען הערצען, צום סוף ביזט דוא צו מיר אזוי קאלט געווארען.

מ ר י ם איהר האט א טעות הערר שטיינפעלד, איך בין צו אייך ניט קאלט גע־ווארען, אין געגענטהייל מיין ליעבע צו אייך פערגרעסערט זיך פון טאג צו טאג.

ש ט י י נ פ ע ל ד איך מוז דיר דעם אמת זאגען מרים אז מיר גלויבט זיך דאס ניט. איך האב גוט בעמערקט דאס זייט דער פוסטער פראנט גאלמאן איז אהער געקומען ביזט דוא גאר אנדערש געווארען. מרים איך גיב דיר א נ'עצה וויא דער בעסטער גוטער פריינד דוא זאלסט זיך היטען פאר דעם מענשען וויא פאר פייער, מיר שיינט אז ער איז א געפעהרליכער מענש.

מ ר י ם יא ליעבער שטיינפעלד, איך בין אויך צו דער איבערצייגונג געקומען אז דער גאלמאן איז א געפעהרליכער מענש. איך מוז אייך דעם אמת זאגען אז נאר ער איז געווען דיא אורזאכע פון מיין קאלטקייט צו אייך, ער האט מיר ווירקליך דיא אויגען פערבלענדעט און איך האב ניט געזעהן וואו איך בין אין דער וועלט. יעצט אבער האבען זיך מיינע אויגען געעפענט איך זאל זעהן אז איהר זייט דער בעסטער פיינסטער מענש אין דער וועלט און דיא גליקליכסטע אין דער וועלט וועל איך זיין ווען איך וועל אייער ווייב ווערען.

ש ט י י נ פ ע ל ד מרים מיין טהייערע מרים זאל איך גלויבען אז אלץ וואס דוא האסט דא גערעדט מיינסט דוא טאקי באמת?

מ ר י ם איך שווער אייך ביי גאט אז איך מיין דאס באמת. דא האסט דוא מיין האנד און מיין עהרענווארט אז דיינע בלייב איך ביז מיין טויט.

ש ט י י נ פ ע ל ד (ערגרייפט האסטיג איהר האנד) מרים מיין לעבען מיין נשמה (קושט איהר האנד) יא א נייע נשמה האסט דוא איצט אין מיר אריינגע־געבען, קיינער איז צו מיר גלייך, מיר שיינט אז איך בין אין זיעבענטען הימעל, זאג מיר, שווער מיר נאך אמאל אז דוא מיינסט דאס אלעס באמת.

מ ר י ם ווען גאט זאל האבען א ווייב וואלט איך דיר געשווארען ביי זיין ווייב אויך אז אלעס וואס איך האב גערעדט איז ריכטיג, יא ליעבער בערעל דיינע בלייב איך, אבער מיט איין בעדינגג.

ש ט י י נ פ ע ל ד זאג מיין לעבען וואס פערלאנגסט דוא, איך פליה פאר דיר אין פייער, אין וואסער אפילו אין גיהנום.

מ ר י ם דאס אלעס פערלאנג איך פון דיר ניט, איך וויל נאר א קליינינקייט אז באלד נאך אונזער חתונה זאלען מיר ארויספאהרען פון דאנען, איך קען ניט ליידען דאס פערפלוכטע שטעדטעל וואו יעדע קליינינקייט בעטראכט מען פאר א שווערע זינד, איך וויל וואוינען ערגעץ אין א גרויסער שטאדט און פיהרען א הויז וויא ביי דיא אריסטאקראטען.

ש ט י י נ פ ע ל ד אפילו אין עק וועלט וועל איך מיט דיר פליהען. דוא ווייסט איך האב געלד און מיט דעם געלד וועסטו מעגען טהאן וואס דוא ווילסט.

מ ר י ם גוט, איך בין זעהר צופריעדען מיין זיסער ליעבער בערל דוא וועסט זעהען וואס פאר א זיס לעבען דוא וועסט בייא מיר לעבען, אלס צייכען אז מיר וועלען זיך באלד אויף עוויג פערבינדען וועלען מיר יעצט טרינקען וויין און עסען לעקאך איא מיין טהייערער חתן?

ש ט י י נ פ ע ל ד איידער דוא וועסט מיך מכבד זיין מיט לעקאך וויל איך א זיסערע זאך.

מ ר י ם וואס מיינסטו מיט דיא ווערטער?

ש ט י י נ פ ע ל ד (שמייכלענד) פערשטעהסט ניט וואס עס איז זיסער פון לעקאך און פון האניג? איך מיין א קוס פון דיינע זיסע ליפעלעך.

מ ר י ם דוא האסט דאך קיין מאל קיין ראמאנען געלייענט. פון וואנען האסט דוא זיך אויסגעלערנט אזוי צו רעדען? נא נאשער! (שטעלט איהם אונטער איהרע ליפען זייא קושען זיך)

ש ט י י נ פ ע ל ד זיס וויא איך בין א איד, זיסער פון צוקער.

מ ר י ם איצט וועל איך אריינטראגען לעקאך מיט בראנפען, דוא מוזט זיך היינט ביי מיר אנשיכור'ן דוא הערסט?

ש ט י י נ פ ע ל ד איך בין שוין שיכור פון גרויס גליק.

מ ר י ם ביזט דאך א גאנצער פאעט געווארען, באלד קום איך צוריק מיין גאל־דענער בארים. דוא הערסט? בארים וועסט דוא בייא מיר הייסען, ניט בערעל, פוי דאס איז א זשידאווסקער נאמען (לויפט ארויס פרעהליך).

ש ט י י נ פ ע ל ד (אליין) אידען ראטעוועט! איך בין וויא משוגע פון גרויס שמחה, איך בין אין הימעל, אין גן עדן, קיין מענש אין דער וועלט איז צו מיר אצינד גלייך, עפעס א קליינינקייט מרים, דיא שעהנע זיסע מרים וועט זיין מיינע, איך וועל זיין איהר מאן, זיא מיין ווייב אלע מלאכים וועלען דאך מיר אזא גליק

מקנא זיין, איז דען נאך דא אונטער דעם גאנצען הימעל א מיידעל מיט אלע מעלות וויא מיין מרים איז? זיא איז דאך דיא עהרליכקייט אליין, א סימן האב איך אז חאטש זיא האט מיך אלע מאל ליעב געהאט, האט זיא זיך קיין מאל געלאזט פון מיר א קוש טהאן, מזל טוב דיר בערעל, דוא ביזט דער גליקליכסטער חתן אין דער וועלט.

פיערטער אויפטריט.

יעקב.—ליזא

שטיינפעלד (אפארט) וואס זעה איך יעקב! מיט מיין טאכטער?

יעקב ענדליך האב איך דיך דאך אויסגעפונען.

ליזא (לויפט צו שטיינפעלד'ן ערגרייפט איהם ביי דער האנד) פאפא!

שטיינפעלד וואצו דארפסט דוא מיך יאנקעל?

יעקב איך האב דיר א גוטע בשורה געבראכט, אז דיין ווייב וועלכע דוא האסט זא אונמענשליך בעהאנדעלט, האלט יעצט ביים שטארבען פאר איהר טויט דארף זיא דיר דאנקען. דוא נאר דוא! האסט זיא יונגערהייט אין קבר געטריבען, אבער איך בין ניט געקומען דיר מוסר זאגען, איך האב דיר נאר געבראכט דיין קינד, דאס אונגליקליכע קינד איז איצט עלענד וויא א שטיין אין וואלד, זיא שטעהט נעבאך דעם גאנצען טאג נעבען דער מוטער'ס בעט און שרייט וויינענדיג מאמא, וועהרענד דיא מאמא ראנגעלט זיך מיט דעם טויט.

ליזא (וויינענד) איך רוף מאמא מאמא און דיא מאמא שווייגט.

שטיינפעלד בין איך דען שולדיג וואס זיא שטארבט? איך קען איהר גאר ניט העלפען.

יעקב עס פערשטעהט זיך אז דוא קענסט איהר שוין ניט העלפען, טויטען א מענשען איז פיעל גרינגער אלס איהם פון טויט צו רעטען. נאר יעצט האב חאטש רחמנות אויף דיין קינד, אלע זיינען בעשעפטיגט מיט דעם קראנקען און סיי־נער האט צייט אויף איהר א קוק צו טהאן.

ליזא איך שריי איך וויל עסען און קיינער ניט מיר ניט.

שטיינפעלד וואס קען איך טהאן מיט דעם קינד, האב איך דען צייט מיט איהר זיך צו נאנטשען?

יעקב אזוי? דוא האסט גאר קיין צייט ניט, דוא ביזט שטארק בעשעפטיגט מיט דער אדעלגעבארענער מרים. דוא ראמאנסירסט וועהרענד דיין ווייב וועלכע האט פאר דיר דאס לעבען געלענט ראנגעלט זיך מיט דעם מלאך המות, דוא זוכסט פערגניגען וועהרענד דיין ליעב איינציג קינד איז הונגעריג און פערשמאכט און עס איז ניטא ווער עס זאל איהר א שטיקעלע ברויט דערלאנגען.

שטיינפעלד וואס קומט ארויס פון דיא אלע ווערטער, דאס איז דאך שוין א פערפאלענע זאך, וואס ווילסט דוא איך זאל אויך שטארבען אין איינעם מיט זעלדען?

יעקב איך וויל דיר דיא אויגען עפענען דוא זאלסט זעהן וויא נאריש, ריכטיגער געזאגט וויא טיראניש דוא האסט דא געהאנדעלט. מיין ניט בערעל אז דערמיט וואס דוא האסט דיין ווייב צום טויט געבראכט האסט דוא זיך א טובה געטהאן, ניין זאג איך דיר דוא וועסט האבען נאך אנ'ערגערן סוף פון איהר. האב נאר חתונה מיט מרים'ן וועסט דוא פערזוכען דעם טעם פון א נייעם טויט, אהא זיא איז א גוט שטיקעל סחורה, דוא ווייסט דען וואס זיא איז? (מרים קומט אריין אונבעמערקט)

שטיינפעלד וואס איז זיא דען?

יעקב זיא איז אנ'אויסוואורף דער נאטור, זיא איז א פרויא אהן א הערץ און אהן געוויסען, זיא איז פעהיג צוואנציג לעבענס צו פערקויפען פאר איין פונט קאנפעקטען. געה הער וואס מען דערצעהלט זיך און אין שטעדטעל וועגען איהר, מען זאגט אז צו אלע איהרע מעלות איז זיא א פשוטע חצופה זיא האט גע־לעבט מיט א געוויסען יונגאטש דיאדקא נאלמאן וויא אנדערע צווייא.

מרים (העכסט צארניג) וואס זאגט איהר רב יאנקעל, איך געפעל אייך ניט? [illegible]וא וועט איהר מיט מיר קיין שידוך ניט טהאן.

יעקב זאל מיך גאט אבהיטען פון אזעלכע שידוכים.

מרים וויא געפעלט אייך אזא חוצפה? אזא שמוצינער זשיעד קומט צו מיר אין שטוב און זידעלט מיך.

יעקב אזוי איך בין א שמוצינער זשיעד און דוא ביזט א אריסטאקראטקע? אזעלכע אריסטאקראטקעס וואלגערן זיך אויף אלע מיסטען.

מרים שטיל דוא שמוצינער זשיעד, בערל וואס שווייגסט דוא איהם.

שטיינפעלד ארויס פון דאנען!

ליזא (ערגרייפט שטיינפעלדס הענד) פאפא איך האב מורא.

יעקב [illegible] דארפסט מיך ליעבער ברודער ניט טרייבען, איך וועל אליין איינס פון

דאנען אוועקנעהן, דאָ איז א פלאץ פאר נאלמאנעס אבער ניט פאר מיר.

מרים (האפט א בענקעל) דוא נעהסט ארויס פון דאנען צו ניט?

שטיינפעלד דוא נעהסט ארויס פון דאנען צו ניט?

יעקב דוא אויך נארישער מענש? דוא טרייבסט מיך דיין איינציגען ברודער צוליעב דער פערדאָרבענע פרויא? טפויא אויף אייך ביידע. (שפייט אויס און נעהט אָב)

מרים (שרייט איהם נאָך) שפייען זאָלסט דוא מיט בלוט פארכאטי ושיעד (דערזעהט ליזא) וואָצו בעדאַרפסט דוא דאָ דעם ממזר? זאָל זיא נעהן צו איהרע ושידאקעס. (האפט זיא פאר א האנד) מארש פון דאנען (שלעפט זיא צום טהיר)

ליזא (רייסט זיך פון איהרע הענד שרייט וויינענד) פאפא, פאפא, פאפא!

פאָרהאַנג - פאלט.

ערשטער אקט.

צווייטעס בילד.

אַן'ארעם צימער בייא ספרינצע דיא מעקלערין.

ערשטער אויפטריט

ספרינצע (זיצט בייא א טישעל און עסט פון א גרויסער שיסעל) (אלטע און יונגע דיענסטען שטעהען ארום איהר).

דיענסטען
שטעלען, שטעלען, גיט אונז שטעלען.
אלע זיינען מיר אין נויט,
הערט שוין אויף אונז צו קוועלען,
אונז איז ביטער וויא דער טויט,
מאָרגען, מאָרגען, וויעדער מאָרגען,
ווארטען קענען מיר ניט מעהר,
גרעסער ווערען אלץ דיא זאָרגען,
גיט אונז ארבייט ס'מעג זיין שווער.

ספרינצע רבונו של עולם! וואָס האָבען זייא זיך אויף מיין אלט לעבען אָנגעזעצט, לאָזט מיך א ביסען ארונטער שלינגען דאס הארץ איז מיר פערחליאָנעט.

איינע ספרינצינו קרוין הארץ, דערלעבען זאָלט איהר משיח'ן. גיט מיר עפעס א שטעלע, צווייא חדשים זיץ איך שוין אָהן ארבייט, איך האָב שוין דאס לעצטע [illegible] פער'משכן'ט.

צווייטע ספרינצינו גאָט זאָל אייך בשלום ברענגען צו קבר ישראל, ראטעוועט מיך זוכט פאר מיר אויס א שטיקעל שטעלע איך נעה ניט פאר אייך נעדאכט א רום אהונגעריגע.

ספרינצע קיין גוטער איד זאָל אייך ניט קענען, גזלנ'טעס וואָס האָט איהר צו מיינע אלטע יאָהר, מען קען זיך דאָך דערוואַרגען צוליעב אייך נעהט מיר אלע אין דר'ערד אריין (נעהמט דיא שיסעל און נעהט אָב)

איינע אַ דערוואָרגען זאָל זיא טאקי ווערען מאטע זיסער, זיא פרעסט זיך אָן און פאר אונז וואס מיר האָבען ניט וואס צו עסען ארט איהר נאָר ניט. אפשר צעהן קארבען האָט זיא ביי מיר היינטיגעס יאָהר אבגענומען מעקלערייא און קיין שטעלע זעה איך ניט.

צווייטע איהר ווייסט דען וואס פאר אַן'אלטע חאָלעריע זיא איז? פריהער דארף מען נאָך איהר וואָכענלאנג נאָכלויפען און נאָכדעם גיט זיא אזעלכע שטעלען וואָס מען קען ניט מעהר זיין דיא א פאר וואָכען, דאס טהוט זיא אומיסטען זיא זאָל פערדיענען מעהר מעקלערייא.

צווייטער אויפטריט.

ליזא (זעהר עלעגאַנט געקליידעט)

ליזא וואָהנט דאָ דיא מעקלערין?

איינע יא זיא וואָהנט דאָ (צו דיא איבעריגע בסוד) דא וועט איינע פון אונז קריגען א שטעלע (צו ליזאן) איהר דארפט דיא מעקלערין, פריילין?

ליזא יא.

דיעזעלבע איהר בעדאַרפט געוויס א דיענסט פריילין, אפשר בעדאַרפט איהר א קעכנע, קען איך צו אייך נעהן, איך בין שוין פון צעהן יאָהר א קעכנע, מיינע מאכלים מעג אפילו דער קיסר עסען.

ליזא ניין גוטע מאמא איך בעדאַרף קיינע קעכין.

צווייטע אפשר בעדארפט איהר א פאקאָווע וועט איהר קיין בעסערע פון מיר ניט געפינען. איך האב געדיענט אין דיא פיינסטע הייזער און אלע בעל־הבית'טעס האבען געוויינט ווען איך בין פון זייא אוועקגעגאנגען.

ליזא. ניין איך ברויך קיין פאקאיאָווע, זאגט מיר בעסער וואו איז דיא מעקלערין?

ערשטע אט איז זיא אליין.

דריטער אויפטריט.

ספרינצע.

ספרינצע (זיך פערנייגענד) גוט מאָרגען פריילין איהר דאַרפט עפעס צו מיר?

ליזא זייט איהר דיא מעקלערין?

ספרינצע מיך וואונדערט ח'לעבען וואָס איהר קענט מיך ניט, איך בין גע־לויבט איז זיין ליעבער נאָמען בעקאנט אין אלע גביר'עשע הייזער, אהן ספרינצען ניט מען זיך ניט א ריהר, זאגט געגאָדינע פריילין וואָס ווילט איהר, אפשר א קעכנע א פאקאיאָווע, א ניאנקע, אדער א משרת.

ליזא ניין.

ספרינצע וואס דען בעדארפט איהר מיך, איהר ווילט אפשר קויפען א זיידען קלייד, א סאמעט מאנטעל, אָדער ציערונג, דאס קענט איהר אויך דורך מיין האנד קריגען, איך קען אייך אויסרעכענען אויף דיא פי.גער אלע גביר'ענטעס וואס מוזען געביך פערקויפען זייערע בגדים און זייער ציערונג פשוט צו קויפען ברויט.

ליזא איך וויל קיין זאך קויפען.

ספרינצע אהא! איך פערשטעה, איהר ווילט געוויס עפעס פערקויפען, פאר מיר בעדאַרפט איהר זיך גאר ניט שעהמען איך בין שוין צו אזעלכע סודות געוואוינט געוואָרען איך וועל אלץ פערקויפען פאר א גוטען מקח, אבער וואס שטעהט איהר געגאָדינע פריילין זיצט, זיטצט.

ליזא (זיך זעטצענד) איך דאנק אייך גוטע פרויא.

ספרינצע וואס ווילט איהר פערקויפען מסתמא א ביסעלע ציערונג, א יאָ?

ליזא ניין (אפארט) גאָט וויא שווער מיר איז דיא וואהרהייט צו זאָגען.

ספרינצע אלץ ניין און ניין, האָט איהר עפעס פאר מיר אן'אנדערן סוד? וועל איך דיא שלימזלניצעס צוטרייבען וויא דיא מערישקעס איהר זאָלט דאס מיר אליין קענען זאָגען.

ליזא איך האב קיינע געהיימניסע ליעבע פרוי, איך בין צו אייך געקומען פרעגען פיעלייכט ......

ספרינצע נוא? נוא?

ליזא פיעלייכט האָט איהר פאר מיר א שטעלע.

ספרינצע (איבערראשט) פאר אייך א שטעלע?

איינע (פון דיא דיענסטען צו דיא איבעריגע) א בייזער חלום צו איהר קאָפּ זיא איז אזא דיענסטמויד וויא מיר אלע?

ליזא יא גוטע פרויא איך זוך א שטעלע.

ספרינצע דאס הייסט איהר ווילט זיך נאר פשוט שטעלען דיענען?

ליזא א.

ספרינצע שטעה אויף ייא מוחל און לאָז מיר דאס ביינקעלע, איך בין עלטער פון דיר (ליזא שטעהט אויף ספרינצע זעטצט זיך) אזוי? דוא ווילסט א שטעלע? וואס פאר א שטעלע ווילסטו?

ליזא איך זוך א גובערנאנטין שעטלע.

ספרינצע וואאאס? דוא ווילסט ווערען א גובערנאַטערקע.

אללע דיענסטען חא חא חא! א גובערנאַטערקע וויל זיא ווערען.

ליזא איך וויל ווערען א לעהרערין פון קינדער אין א גביריש הויז, איך שפיעל זעהר גוט פיאנאָ און קען ציטליך גוט איינינע שפראכען.

ספרינצע (א פארט) נאַ דיר א געבילבעטע אויף מיין קאָפּ (צו ליזאן) ניין מיידעל אזעלכע שטעלעס האָב איך ניט.

איינע (פון דיא דיענסטען) נוא ספרינצע וואס זאגט איהר עפעס וועגען מיר?

צווייטע איהר האָט דאָך מיר געכטען צוגעזאגט אז היינט וועט איהר מיר גע־וויס געבען א שטעלע.

דריטע און וואָס וועט זיין מיט מיר, איך שטאַרב דאָך פון הונגער.

ספרינצע (זעהר בייז) מאָרגען מאָרגען, דער שווארצער יאָהר וועט אייך ביז מאָרגען ניט צו חאפען, נעהט מיר אין דר'ערד אריין, דולט מיר ניט רעם ספאָדעק.

איינע אלע טאָג הערט מען אלץ איין ענטפער מאָרגען און מאָרגען.

ספרינצע געפעלט דיר ניט? נוא וועסטו מעהר צו ספרינצען ניט קומען. איהר נעהט אוועק מיט גוטען צו ניין? וויא איך בין א אידישע טאָכטער אז איך וועל אייך מיט דער פאָמוניצע אָבגיעסען. מאָרגען זאָג איך אך שוין (אללע אָב טוררענגד)

ליזא אדיע (וויל אויך אוועקגעהן)

ספרינצע קום נאָר אהער מיידעל, מיט דיר האב איך עפּעס צו רעדען.

ליזא (בלייבט שטעהען נייגיריג) צו מיר רעדט איהר?

ספרינצע יא טאקי צו דיר, דוא געפעלסט מיר און איך וויל דיר טאָהן א טובה.

ליזא איהר האָט פאר מיר זאָ איינע שטעלע וויא איך פערלאנגג?

ספרינצע אזעלכע שטעלעס האָב איך ניט און דוא זאָלסט זיך גאר ניט איינשמועסען אז דוא וועסט דאָ אזא שטעלע געפינען, ווייל דאָ פערשטעהסט דוא מיך, איז ניט דיא מאָדע מען זאָל האלטען גובערנאטארקעס צו קינדער.

ליזא וואס דען זאָל איך טהאָן, מיר איז זעהר שלעכט גוטע פרויא, אויסער דאס קליידעל וואס איך טראָגן האָב איך נאָר ניט אלעס וואָס איך האָב געהאט האָב איך פערקויפט אום מיין הונגער צו שטילען, אָה גיט מיר א ראטה וואס איך זאָל יעצט טהאָן.

ספרינצע כיין עצה איז דוא זאָלסט אוועקלעגען דיא חרפה אן א זייט און זאָלסט זיך שטעלען אין א נביריש הויז פאר א פּאָקאָיאָווע.

ליזא איך בין אבער ניט געוואוינט געוואָרען שווער ארבייטען.

ספרינצע איך האָב צו דיין מזל פאר דיר איצט זעהר א גרינגע שטעלע. דוא וועסט נאָר זיין א העלפערין בייא א גביר'ס א טאָכטער ס'הייסט דוא וועסט איהר העלפען זיך אָנטהאָן אויסטהאָן, זיא ארום וואשען און איהר פערפּלעכטען דיא האָר, נאָכטראָגען איהר מאנטעל ווען זיא געהט שפּאצירען און ווייטער נאר ניט.

ליזא אָה גוטע ליעבע פרויא, איך בין צו אזא ערניעדערונג ניט געוואוינט געוואָרען.

ספרינצע א זינדינער מענש מוז צו אלץ געוואוינט ווערען מיין קינד, קען מען ניט אריבער מוז מען ארונטער, וואס טהוט מען דען ניט צוליעב דעם שטיקעלע ברויט. דוא וועסט מיר ח'לעבען פאר דער שטעלע דאנקען, דוא וועסט זיך באָדען אין חלב און אין דבש. וואס מען עסט דאָרט אין מיטען דער וואָך ווינש איך דאס מיר צו עססען אום שבת. דערצו וועסט דוא נאָך נעהמען עטליכע רובעל א חודש, נוא איז דאָס שלעכט?

ליזא (נאכדענקענד) איך האב קיין אנדער אויסוועג, גוט, איך נעהם אָן דיא שטעלע, איך פאָלג אייך.

ספרינצע ווען דוא וועסט מיך פאָלגען מיין קינד וועט זיין אזוי וואויל און אזוי גוט צו דיר. אבער זאָג מיר איך בעט דיך דוא ביזט ניט קיין הינע, איך זעה דיך דאס ערשטע מאל.

ליזא איך בין פון א קליין שטעדטעל פון אין דער ליטוי.

ספרינצע וויא זשע קומסט דוא אהער אין קישינאָוו.

ליזא מיין געשיכטע איז זעהר טרויעריג, ווען איך וואר נאָך א קליין קינד האָבען זיך מיינע עלטערן געשיידט. מיין פאטער האָט געהייראטהעט א צווייטע פרויא און האט מיט איהר פון אונזער שטעדטעל אויסגעוואנדערט. מיינע מוטער איז געשטארבען און מיינער אָנ'אנקעל האט כיך אין זיין הויז ערצאָגען. דיעזער עדלער גוטער מענש האָט מיר איינע זעהר גוטע ערציהונג געגעבען און זיין איינציגער וואונש וואר מיך גליקליך צו מאכען, ליידער אבער האָט ער אין דער לעצטער צייט זיין גאנץ געלד פערלארען, זיינע פרויא וועלכע איז צו מיר איינע צערטליכע מוטער געוועזען איז אויס גרויסע שמערצען געשטאָרבען.

ספרינצע געשטאָרבען? ברוך דיין האמת!

ליזא צופעליגער ווייזע האָב איך ערפאהרען דאס מיין פאטער וואהנט היער אין קישינאָוו און איז זעהר רייך, איך האָב זיך דארום בעשלאסען צו איהם צו פאהרען; אום ניט אלס שווערע לאסט אויף מיין גוטען ארמען אנקעל צו פאלען. דער אנקעל האט געגען מיין בעשלוס פּראָטעסטירט, ער וואָלט מיך פון זיך ניט אָבלאָזען, אלס אבער ער האט געזעהן דאס זיינע פּראָטעסטע ווירקען ניט, האט ער מיר געגעבען געלד אויף דער רייזע און איך בין אהער געקומען, ליידער אבער קען איך מיינען פאטער ניט אויסגעפינען, איך פאנג אן צו גלויבען דאס ער וואהנט גאר ניט היער. פיער וואָכען זיץ איך היער אין דיעזער פרעמדער שטאדט אלעס וואס איך האב געהאט האב איך פערקויפט און בין געבליעבען עלענד און הילפלאָז. פערשטעהט איהר יעצט וויא שרעקליך מיין לאָגע איז גוטע פרויא? (ווישט דיא אויגען)

ספרינצע נעביך נעביך! דוא האָסט מיר מיין הארץ צובראָכען מיט דיין מעשה'לע. אבער זאָג מיר מיין קינד וויא הייסט דיין טאטע אפשר קען איך איהם.

ליזא זיין נאמען איז בערל שטיינפעלד.

ספרינצע (נאכדענקענד) בערעל שטיינפעלד? איז ער ניט א הויכער איד מיט א געלער באָרד?

ליזא איהר קענט אזא מענשען?

ספרינצע ניין איך קען איהם ניט, איך סען א אידעל מיט א נעלע בארד הייסט ער נאר ירוחם ניט בערל. בקיצור מיין קינד אזוי בלייבט דאס, דוא וועסט אננעהמען יענע שטעלע און דוא וועסט אן אלע צרות פערגעסען און אויב דוא וועסט מיך עפעס פאלגען וועסטו אנקלייבען א סך געלד אין א קורצער צייט,

ליזא וויא אזוי?

ספרינצע וויא דוא קוקסט מיך אן טאכטער בין איך שוין ניט קיין יונג מיידעל, איך קען דיא וועלט זעהר גוט עס איז דא א ווערטעל „בשתיקה וועסטו עסען אין סוכה". דאס מיינט מען אז ווען מען האט שכל צו פעדדיענען עטליבע רובעל בשתיקה ווערט מען רייך און מען קען עססען דיא בעסטע מאכלים אין א שעהנער סוכה.

ליזא איך פערשטעה ניט וואס איהר מיינט.

ספרינצע פערשטעהסטו מיך מיין קינד, מיט עהרליכקייט אליין קען מען היינטיגע צייטען גאר ניט מאכען, דאריבער מעג מען אמאל זיין אביסעלע אונעהרליך, דוא קומסט למשל אן אויף א שטעלע אין א גבירעש הויז, דארפסטו שכל האבען און פערשטעהן וואס צו טהאן! פערגעסט דער בעל הבית זיין ראק אין א חדר דארפסט דוא א טאפ טהאן אין קעשענע טאמער ליעגט דארט עפעס, קענסט דוא צונעהן צו זיין קאססע און אנטליען פון דארט עטליבע רובעל פויל זיך ניט און חאפ דעם גמילות חסד. וואלגערט זיך אין שטוב עפעס א זילבערנע כלי ברייננ דאס צו מיר וועסט דוא דערפאר חאפען עטליבע גילדען, אבער דאס דארף אלץ געמאכט ווערען בשתיקה קיינער זאל חלילה דאס ניט דערשמעקען, ווען דוא וועסט אזוי טהאן זאג איך דיר צו אז דוא וועסט זיצען אין סוכה.

ליזא איך האב ניט ערווארטעט פון אייך זאלכע עצות צו הערען, דאס איז שענדליך, דאס איז ניעדערטרעכטיג.

ספרינצע דוא ווילסט מיך ניט פאלגען וויא דוא ווילסט זיך, איך האב דיר געגעבען אן עצה וויא א געטרייע מאמע.

ליזא עהרליך איך וויל עהרליך מיין ברויט פערדיענען.

ספרינצע שא, עהרליך זאל זיין עהרליך, אוי וועסטו מיין קינד שפעטער חרטה האבען וואס דוא האסט ניט געפאלגט ספרינצע דער מעקלערין. געדענק דוא וועסט אלע מאל דערמאנען מיין קלוג ווערטעל בשתיקה וועסט דוא עסען אין סוכה.

זיא זינגט:

בשתיקה.

היינטינע צייט ווער עסט אין סוכה?
און ווער הייסט א פיינער מאן?
גנבים, שווינדלער מורה'דיגע,
וואס קען גאר ערגער ניט זיין.
נור מיט שכל אלסדינג טהאן,
און גנב'נען בשתיקה,
וועסטו קינד מיינס זיין א מענש,
וועסטו עסען אין סוכה.

2

ווער עס קען א רבי'ן א גוטען איד,
הייסט, ער שפיעלט גוט דיא ראללע,
ער פערשטעהט דעם שווינדעל זעהר גוט,
און פערדרייט דיא קעפלאך אללע,
נאר צום שווינדעל איז ער געשטעלט,
און טהוט וואס מען טאהר ניט בשתיקה,
דאך האלט פון איהם א האלבע וועלט,
דערפאר עסט ער אין סוכה.

3

ווען דיא בעל־בית'טע איז ניט קיין בריאה,
זאלסט דוא דיא בריה זיין,
זעהטס נאר זילבער פון אויבען ליעגען,
ראם עס דיר אין קעשענע אריין,
נאר מיט שכל אלסדינג טהאן,
און גנב'ענען בשתיקה,
וועסטו קינד מיינס זיין א מענש,
וועסטו עסען אין סוכה:
בשתיקה. בשתיקה, וועסטו עסען אין סוכה.
בשתיקה, בשתיקה, וועסטו עסען אין סוכה.

דריטעס בילד.

(פרעכטיגעס צימער, בייא בארים שטיינהויז אין הויז.)

ערשטער אויפטריט.

מ א ר י א (זיצט מיט א פאפיראס אין מונד א נ א (זיצט ווישט דיא אויגען)

א נ א (קלאפט מיט דעם פויסט אין טיש) ניין ניין זאג איך דיר, איך וויל צ׳ליעב דיר ניט שטארבען א יונגע.

מ א ר י א אלמעכטיגער גאט! ווער וויל דען דוא זאלסט שטארבען א יונגע? ווייסט דוא דען ניט אז דוא ביזט בייא מיר טהייער וויא מיינע אויגען אין קאפ?

א נ א איך זעה, איך זעה אז דוא זוכסט נאר מיין טויט. דאס האט מען דאך ניט געהערט זייט דיא וועלט שטעהט, עלטערן זאלען זיך אזוי ניט אינטרעסירען פאר זייער איינציג קינד.

מ א ר י א אבער זאג מיר מיין טאכטער וואס ווילסט דוא. היט איך דיך דען ניט אב וויא מיין נשמה, דוכט זיך אלעס וואס דוא פערלאנגסט ווערט בעשאפען נאך איידער דוא רעדסט דאס ארויס.

א נ א וואס קומט ארויס פון דיא רייד, דוא ביזט א פראסטע אונגעבילדעטע אידענע און פערשטעהסט גאר ניט וואס דיא היינטיגע וועלט פאדערט.

מ א ר י א נוא אדרבא, זאג מיר וואס פאדערט היינטיגע וועלט.

א נ א טויזענד מאל האב איך דיר דאס שוין ערקלערט און דוא פערשטעהסט מיך ניט, אוי וויא ביטער דאס איז אז מען האט א פראסטע אונווויסענדע מאמע.

מ א ר י א דיר געפעלט אלץ דיא מאמע ניט, ח׳לעבען איך האב מיך נאר ניט צו שעהמען אנטקעגען אלע געבילדעטע דאמען.

א נ א ווען דוא זאלסט חאטש זיין געבילדעט אויפ׳ן שפיטץ מעסער, וואלסט דוא פערשטאנען וויא מען בעגעהט זיך מיט אזא טאכטער וויא איך בין, דוא ווייסט נאך נאר ניט דיא שולדינקייט פון א מוטער געגען א קינד.

מ א ר י א נוא זאג מיר אויך וויא דארפען זיך געבילדעטע מאמעס בעגעהן מיט זייערע טעכטער.

א נ א ערשטענס מוז יעדע געבילדעטע מאמע אויסשרייבען פאר דער טאכטער

אלע מאדישע זשורנאלען, אום דיא טאכטער זאל זיך קענען מאכען קליידער נאך דער לעצטער מאדע.

מ א ר י א נוא און דוא מאכסט דען ניט פאסט אלע וואך א נייע קלייד נאך דער לעצטער מאדע.

א נ א ווארט איך האב נאך ניט געענדיגט, א רעכטע געבילדעטע מאמע מוז האלטען פאר דער טאכטער א בעזונדערע פאקאיאווע, וועלכע זאל איהר פערשפארען דיא קלענסטע ארבייט, ניט דיא טאכטער זאל דארפען זיך אליין אנ־אויסטהאן און מיט איהרע איינענע הענד פערקעמען איהרע האאר.

מ א ר י א אללמעכטינער גאט! ווער איז דיר שולדיג וואס דוא קענסט מיט דיינע פאקאיאוועס ניט שטימען, רעכען חאטש אויס וויפיעל דיענסטען דוא האסט געהאט אין דעם לעצטען חודש ניט וועניגער פון צעהן. וויא נאר צו דיר קומט אן א דיענסט שילסטו און זידעלסט זיא מיט דיא שענדליכסטע ווערטער ביז זייא מוזען פון דיר אנטלויפען.

א נ א וואס דען האסט דוא געוואלט זיססע מאמע מיינע, איך זאל מיט מיינער א דיענסט וויא מיט א שוועסטער לעבען, זיא איז א דיענסט דארף זיא וויסען אז איך בין איהר באלאבאסטע.

מ א ר י א אבער איך בין דאך ניט שולדיג וואס זייא אנטלויפען פון דיר. ספרינצע דיא מעקלערין וועט דיר געוויס היינט ברענגען א פרישע דיענסט, נוא וועט זיא בייא דיר דען לאנג זיין?

א נ א דאס איז ניט דיין געשעפט, דוא אלס געטרייע מאמע דארפסט דיין טאכטער פערזארגען מיט אלץ וואס זיא דארף.

ט א ר י א נוא שוין נאר? מעהר דארף א מוטער גאר נישט טהאן?

א נ א חא חא חא! שוין נאר. זיא האט גאר קיין צייט ניט, ניין פראסטע אידענע, דאס איז נאך גאר ניט, א געבילדעטע קלוגע מוטער מוז אלע קרעפטע אנווענדען דער טאכטער גליקליך צו מאכען.

מ א ר י א וויא צום ביישפיעל קען זיא דער טאכטער גליקליך מאכען.

א נ א אזא פראגע קען טאקי פרעגען נאר א פראסטע זשידאווקע, יעדע מאמע וואס האט א דערוואקסען מיידעל מוז זעהן אז צו דער טאכטער זאלען אריינקומען דיא שעהנסטע יונגע לייט, אום זיא זאל האבען דיא מעגליכקייט זיך אין איינעם פון זייא צו פערליעבען.

מ א ר י א נוא ווער זשע לאזט דיך ניט דוא זאלסט זיך ניט פערליעבען?

א נ א אין וועמען געטרייע מוטער מיינע, יא אין וועמען ווילסט דוא איך זאל מיך

פערליעבען אפשר אין וואלף האצענזאָהן מיט דער לאנגער נאָז, אדער אין ליעוו קאטצענקאָפ מיט דער גראָבער ליפ, אַ קשיא אויף דיר, דוא ווערסט מיר פיליכט הייסען איך זאָל מיך פערליעבען אין פייטעל דעמב מיט דיא גרויסע ציין. ניין פראָסטע אידענע! אזעלכע געליעבטע האלט פאר זיך.

מ א ר י א אלמעכטיגער גאָט! וואס זשע בין איך שולדיג וואס קיינער געפעלט דיר ניט.

א נ א יא דוא. נאָר דוא ביזט אין דעם שולדיג. ווען דוא זאָלסט זיין אַ רעכטע מאמע וואָלסט דוא געמאכט אז צו אונז אין שטוב זאָלען אריינקומען רעכטע יונגע לייטע.

מ א ר י א אבער זאג מיר אין וועמען ווילסט דוא זיך פערליעבען, וועל איך שוין מאכען ער זאָל קומען אהער.

א נ א איך פרעג דיך פאר וואס קומט אהער קיין מאָל דער דאָקטאָר טאַנענבלום. דרייא גאנצע מאָנאטען איז ער שוין דא אין קעשינאוו און בייא אונז איז ער נאך ניט איין מאָל געוועזן.

מ א ר י א וואס האָט ער דאָ צו טהאָן, איז דען חלילה אימעצער זאָ קראנק?

א נ א נוא בין איך ניט גערעכט וואס איך זאָג אז דוא ביזט אַ פראָסטע אידענע, דוא מיינסט אז אַ דאָקטאָר דארף נאָר קומען ווען מען איז קראנק. בייא לייטען אבער, עס הייסט אין דיא אריסטאָקראַטישע הייזער קומען דיא דאָקטוירים יעדען טאָג אזוי אריין אביסעל פערברענגען און דא דארף מען גאר בעטען גאָט מען זאָל קראנק ווערען ווען מען וויל זוכה זיין צו דערזעהן אַ דאָקטאָר.

מ אַ ר י א שאַ, זייא ניט אזוי אין כעס, דוא ווילסט דאָך מסתמא דער דאָקטאָר טאַנענבלום זאָל אהער קומען אום דוא זאָלסט קענען זיך אין איהם פער־ליעבען נוא וועל איך מאכען ער זאָל באלד אהער קומען.

א נ א וויא אזוי וועסטו דאס מאכען.

מ א ר י א זעהסט דוא חאָטש דוא זאָגסט אז דיין מאמע איז אַ פראָסטע אידענע, וועל איך דיר ווייזען אז זיא איז קלינער פון אלע היגע געבילדעטע דאמען. וויא דוא פערשטעהסט ניט וויא אזוי מען קען מאכען דער דאָקטאָר זאָל אהער קומען? איך האָב דערצו אנ'איינפאך מיטעל, איך וועל פערבינדען דיא באק און וועל שרייען אויף דיא ציין, עס הייסט איך וועל שרייען גוואלד אז אַ צאָהן טהוט מיר וועה, נוא אז אַ צאָהן טהוט וועה מוז מען דאך רופען אַ דאָקטאָר.

א נ א דאס איז טאַקי אַ גליקליכער איינפאל, וויא קומט צו דיר אזא חכמה, נוא וועטט דוא שרייען אויף דיא ציין?

מ א ר י א טאַקי באלד (לויפט צום טהיר) שמערקע! שמערקע!

צווייטער אויפטריט.

ש מ ע ר ק ע.

ש מ ע ר ק ע דאָ בין איך מאדאם!

מ אָ ר י א לויף געשווינד צום דאָקטאָר טאַנענבלום און רוף איהם אהער דען דיא ציין טהוען מיר שטארק וועה, דוא הערסט?

ש מ ע ר ק ע עס פערשטעהט זיך אז איך הער. נאר זאָגט מיר מאדאם שוין לאנג אז ד א ציין טהוען אייך וועה?

מ א ר י א דאס איז ניט דיין געשעפט, געה וואוהין איך שיק דיר.

ש מ ע ר ק ע איהר פערשטעהט ניט אנטקעגען וואס איך פרעג דאס אייך, מיין מוהמע זלאטע מלכה איז דיא גרעסטע מומחטע אויף ציין וועטיג, וויא זיא שפרעכט נור אָפּ אַ קראנקען צאהן אזוי נעהמט אָב דער וועטהיג וויא מיט דיא הענד. פאָלגט מיך רופט זיא בעסער.

מ א ר י א איך הייס דאָך דיר געהן רופען דעם דאָקטאָר טאַנענבלום.

ש מ ע ר ק ע דער דאָקטאָר טאַנענבלום איז דאך גאָר אן אויגען דאָקטאָר וויא קומט ער צו ציין?

מ א ר י א (צאָרניג) געה רוף מיר דעם דאָקטאָר טאַנענבלום הייס איך דיר.

ש מ ע ר ק ע אָט געה איך (אפארט) בייא לייטען האָבען מיר געזעהן אז ווען עס טהוט וועה דיא ציין האָט מען קיין כח ניט צו רעדען און דאָ שרייט זיא וויא אַ געזונטער סאָלדאט (אב)

א נ א איך וועל לויפען פערקאמען מיינע האאר, עס פאסט ניט זיך אזוי צו ווייזען פאר דעם דאָקטאָר (אב)

מ אַ ר י א (אליין) איך ווייס גאר ניט וואס דאָ טהוט זיך מיט מיר, זייט צוואנציג יאָהר לעג איך אוועק אלע כחות אום מען זאָל זאָגען אז איך בין אַ גע־בילדעטע דאמע, צום סוף רופט מיך מיין טאָכטער פראָסטע אידענע. און אז זיא זאָגט ווייס זיא וואס זיא רעדט. עפּעס איז זיא דאך אַ היינט מאָדישע מאמזעל, אלמעכטיגער גאָטט! וויא ווערט כען פאָרט אַ געבילדעטע דאמע דוכט זיך איך וויין אוים וויא אַ געבאָרענע אריסטאָקראטקע, אַ קלייד מיט אַ שלעפּע טראג איך נאָך לעננער וויא דיא מאָדע פאָדערט. אין מיין רעדען ווארף איך אריין פראַנצויזישע און דייטשע ווערטער, איך קען אויסוועניג אפש־ הונדערט נעמען פון פער־שיעדענע ביכער און זייערע שרייבער, פון אַ סך ביכער ווייס איך דעם אינהאלט

אויך איך מאך נאר אפט א פעהלער און זאג דיא ווערטער פון איין פער-אסער אין דעם נאמען פון אן אנדער שרייבער, אבער דאס איז דאך א קליינינקייט, ווער קען זיך דאס אנגעדענקען ריכטיג וואס יעדער שרייבער זאגט. פאר וואס זשע שרייט מיין אנא אז איך בין א פראסטע אונגעבילדעטע זשיראווקע, (פויזע) באלד וועט געוויס דער דאקטאר קומען, לאמיך פערבינדען דיא באק. (פערבינדעט דיא באק מיט א ווייסע טוך) הא! איך הער אימעצער קומט, דאס מוז זיין דער דאקטאר (לעגט צו דיא האנד צום באק און שרייט) אי אי אי!

דריטער אויפטריט.

ספרינצע.

ספרינצע גאט העלף אייך מאדאמוניו. וועה איז מיר וואס שרייט איהר אזוי? וואס נעהמט איהר דאס עפעס ארומגעבונדען?

מאריא דיא צעהנע א דיא צעהנע.

ספרינצע דיא צייהן טהוען אייך וועה. מיר פאר אייך, מען דערקענט טאקי אז אייך אז איהר זייט האלב מענש געווארען. נוא וואס זשע שווייגט איהר, פאר וואס טהוט איהר גאר נישט?

מאריא איך האב געשיקט נאך א דאקטאר.

ספרינצע וואס טויגען אייך דיא דאקטוירים, איך וועל אייך געבען א מיטעל וועט איהר אין איין מינוט געזונט ווערען, לעגט צו א שטיקעל קנאבעל מיט זאלץ, וועט איהר נייא געבוירען ווערען.

מאריא אי לאזט מיך צו רוה מיט אייערע רפואות, זאגט וואס פערלאנגט איהר?

ספרינצע אז איהר ווילט מיין רפואה נימ פריווען, זאל אייך גאט צו שיקען א בעסערע רפואה איך בין דען חלילה אויסען געווען אייך שלעכטם? הלואי וואס איך ווינש אייך זאל אויף מיין קאפ פאלען.

מאריא וועגען וואס זייט איהר יעצט געקומען?

ספרינצע איך האב געבראכט א פאקאיאווע פאר אייער טאכטער זאל געזונד און שטארק זיין, אבער א פאקאיאווע זאג איך אייך וואס א איז תענוג אויף איהר א קוק צו טהאן. זיא מעג זיין א פאקאיאווע בייא דער קייסערינע, זיא האט

געדיענט אין אדעסס בייא דיא גרעסטע מיליאנשציקעס און אלע זיינען פון איהר געווען שטארק צופריעדען.

מאריא איך ווייס שוין דיא אנטיקען וואס איהר ברענגט מיר, מיין טאכטער האט שוין געביך א קראנק הארץ פון אייערע דיענסטען.

ספרינצע חלעבען מאדאמוניו, עפעס זייט איהר דאך אהן עין הרע א וואויל קענעוודינע אידענע, דארפט איהר דאך אליין פערשטעהן אז איך בין ניט שולדיג ווען איך ברענג אייך אמאל ניט קיין געראטענע דיענסט. גאט איז מיין עדות אז איך וויל געוויס וויא צום בעסטען, איך האף צו זיין ליעבען נאמען אז פון דער פאקאיאווע וואס איך האב אייך איצט געבראכט וועט איהר מיר דאנקען און דאנקען.

מאריא וואו איז זיא?

ספרינצע אט וועל איך זיא ארייננרופען (לויפט צו צום טהיר עפענט זיא און שרייט) קום ארייז מיידעל.

פיערטער אויפטריט.

ליזא (קומט ארייז פערשעהמט בלייבט שטעהן אין טהיר)

ספרינצע דאס איז מיין סחורה, מאדאמוניו, (צו ליזאן) קום צו נעהענטער שעהם זיך ניט (ליזא גיעהט צו נעהענטער)

מאריא (אפארט) דאס מערכען ווייזט אוים וויא א גראפיש קינד (צו ליזאן) וואו האסט דוא געדיענט ביז אהער?

ליזא איך האב ביז הייטע בייא קיינעם געדיענט.

ספרינצע (צו ליזאן בסוד) וואס טהוסט דוא? זאג אז דוא האסט יא געדיענט (צו מאריאן) זיא האט זיך געביך דערשראקען דאס ערשטע מאל אין א פרעמדער שטוב, ווייס זיא נימ וואס זיא רעדט אבער אין אמת'ן האט זיא געדיענט אין דיא רייכסטע הייזער אין אדעסס.

מאריא (צו ליזאן) דוא מיינסט אז איך וויל דיך נעהמען פאר א שנור וואס דוא שעהמסט זיך צו זאגען אז דוא האסט געדיענט.

ליזא איך קען קיין ליעגען זאגען, איך ווידערהאלע מיינע ווארטען איך האב נאך נירגענד וואו ביז הייטע געדיענט.

ספרינצע (אפארט) אלע וויסטע חלומות צו איהר קאפ (צו מאריאן) זעהט נאר וויא מען קען א מאל א טעות האבען, מיר האט אויסגעוויזען אז

זיא האט נעזאגט אז זיא האט אין א סך רייכע הייזער געדיענט. אבער פאר אייך איז טויזענד מאל בעסער וואס זיא האט נאך ערגעץ ניט געדיענט, ווייס זיא נאך ניט אלע חצופישע שטיק פון דיא היינטיגע דיענסטען.

מאריא (צו ליזאן) פערשפרעכסט דוא צו ארבייטען און געהארזאם צו זיין?

ספרינצע אלסדינג וואס איהר וועט הייסען וועט זיא באלד טאהן. איא מיידעלע?

ליזא איך וועל מיך בעמיהען אייך צופריעדען צו שטעלען.

ספרינצע מיט גאטס היקף איהר וועט אלע צופריעדען זיין.

פינפטער אויפטריט.

אנא.

מאריא שא אט איז מיין טאכטער אליין.

אנא (נייגיערינג) ווער איז דאס פרייליין?

מאריא חא הא חא! פרייליין זאגט זיא. דאס איז דאך דיא נייע פאקאיאווע וואס ספרינצע האט דיר געבראכט.

אנא א פאקאיאווע? זיא געהט דאך אנגעטהאן שענער פון מיר.

ספרינצע עס מאכט ניט אויס, מעהר האט זיא ניט וויא דאס אייגע קליידעלע, זיא איז א וואוילע פאקאיאווע, א א יאהר אויף מיר.

מאריא וואס זאגסט דוא מיין טאכטער, געפעלט דיר דאס מיידעל?

ספרינצע פאר וואס זאל זיא איהר ניט געפעלען.

אנא וואס האט זיא מיר צו געפעלען, אויב זיא וועט ניט זיין פויל און וועט טהאן אלעס וואס איך וועל איהר הייסען וועל איך זיא האלטען און אויב ניט וועט זיא מעגען זוכען אן׳אנדער שטעלע.

ספרינצע איהר דארפט נאך מסופק זיין אויב זיא וועט אייך פאלגען? איהר וועט דאך איהר צאהלען געלד און זיא וועט עסען אייער ברויט איא מיידעל דוא וועסט פאלגען.

ליזא געוויס וועל איך געהארכזאם זיין.

אנא דוא זאלסט נאר איין זאך אין זינען האבען אז דוא ביזט מיין דיענסט און איך בין דיין בעל־הבית׳טע, איך האב זעהר פיינד אז מען ברענגט מיך אריין אין כעס.

זעקסטער אויפטריט.

שמערקע.

שמערקע אט געהט ער.

מאריא ווער?

שמערקע וואס הייסט ווער? איהר האט דאך מיר געשיקט נאך דעם דאקטאר טאנענבלום, נוא האב איך איהם גערופען און ער געהט.

אנא ער געהט שוין?

מאריא (צו ספרינצען) פיהרט אריין אייער פאקאיאווע אין קיך זיא בלייבט בייא אונז.

ספרינצע אין א גוטער מזל־דינער שעה, איך זאג אייך נאך א מאל אז איהר וועט מיר פאר איהר דאנקען קום מיידעל (זיא מיט ליזאן אב)

אנא (צו שמערקען) וואו איז דער דאקטאר?

שמערקע באלד קומט ער זאג איך אייך (אב)

אנא ניכער מאכא טהו א קוק וויא ליעגט אויף מיר דאס קלייד (דרעהט זיך אום איינינע מאל)

מאריא גוט זעהר גוט.

אנא נוא און וויא זיינען מיינע האאר פערקאמט?

מאריא זעהר שעהן, לאז איך וועל דיר פעררירכטען דעם קראגען (פעררירכט איהר דעם קראגען)

אנא איך הער מען קומט, דאס מוז זיין דער דאקטאר, ניכער פראסטע אידענע מאך דאס אביסעל ניכער.

מאריא וואס? איצט בין איך אויך א פראסטע אידענע?

אנא ער געהט, ער געהט, שרייא שוין אויף דיא צייהן.

מאריא (חאפט זיך פאר דער באק) אי אי אי!

7טער אויפטריט.

דאקטאר טאנענבלום.

מאריא דאקטאר ראטעוועט מיך, איך בין פארביייא.

טאנענבלום זייט רוהיג מאדאם, איך ווערדע זאפארט איהרע שמערצען שטילען. ציינגען זיא מיר נור דען לייידענדען צאהן.

מאריא (עפענט דאס מויל) דארטען איז ער, א באק צאָהן.

מאנענבלום איך זעה איך זעה זיא האָבען פיעלע פערדאָרבענע צייהן. שוין לאנג ליידען זיא זאָלכע שמערצען.

מאריא שוין צוויי טאגען.

מאנענבלום מען מוז דיעזע אלע פערדאָרבענע צייהן ארויסציהען.

מאריא זאָל אייך גאָט היטען, איהר זאָלט מיר קיין צייהן רייסען, איך וויל ניט, איך דארף ניט.

מאנענבלום בכויז יענעם צאָהן ווערדע איך אויסרייסען, פערהאלטען זיא זיך נור רוהיג (נעהמט ארויס א צוואנג)

מאריא (שפרינגט ערציטערט אָב) אָה וועה וואס ווילט איהר טהאָן, איך וויל קיינע צייהן רייסען זאג איך אייך.

מאנענבלום אלזאָ גוט איך ווערדע איהנען טראָפּפענס פערשרייבען או זייא ווערדען דיא שמערצען זאָפאָרט שטילען (ער זעצט זיך שרייבען א רעצעפט)

אנא (שטיל צו מאריאַן וועהרענד דער דאָקטאָר שרייבט) פראָסטע אידענע פאר וואס שטעלסט דוא מיך פאר דעם דאָקטאָר ניט פאָר.

מאריא הערר דאָקטאר איך האָב פערגעססען פאר אייך מיינע ליעבע טאָכטער פאָרצושטעלען. (אנא פערבייגט זיך)

מאנענבלום (הערט ניט און זעהט ניט) דיעזע טראָפּפען זאָלען זיא מאדאם אויף איין שטיקכען וואטע צום קראנקען צאָהן צו לעגען, ווערדען דיא שמערצען פערשווינדען (גיט איהר דעם רעצעפט)

מאריא איך האב דיא עהרע פאר אייך הערר דאָקטאָר מיין ליעבע טאָכטער פאָרצושטעללען.

אנא (זיך פערנייגענד) אנא באריסאוונא שטיינהויז.

מאנענבלום זעהר אנגענעהם.

מאריא מיין נאמען איז מאריא וולאדימיראוונא שטיינהויז.

מאנענבלום פרעהט מיך זעהר איהנען צו קענען.

אנא איך האב שוין לאנג געוואָלט דיא עהרע האָבען זיא מינדליך צו קענען.

מאנענבלום (אפארט שמייכלענד) מינדליך צו קענען ?

מאריא און איך האב שוין לאנגע געגארט אייך אין מיין שטוב צו זעהן.

מאנענבלום איך בין אייך זעהר דאנקבאר פאר דיעזער פריינדשאפט מיך וועט זעהר פרעהען מיט אייער פאמיליע נאָהענט בעקאנט צו זיין וויל איך בין

זייט א קורצע צייט היער און האָב נאך ליידער וועניג פריינדע און בעקאנטע.

מאריא איהר זאגט פונקט וויא דער בעריהמטער שרייבער פושקין זאגט אין זיין ראָמאַן גראף מאנטא קריסטא אז א מענש אין א פרעמדער שטאדט איז געגליכען צו א פייגעלע אין א פרעמדען נעסט.

מאנענבלום (אפארט שפאָטיש) פושקין אין גראף מאנטא קריסטא, דאס איז שעהן.

אנא איך האָב אלץ געזוכט דיא געלעגענהייט מיט אייך בעקאנט צו ווערען, איך האָב אלץ געוואָלט האבען דיא עהרע אייך אין אונזער שטובע צו זעהן, ביז גאָט האט געהאָלפען מיין ליעבער מוטער האבען אָנגעהויבען דיא צייהן וויה צו טהאָן האָט מען באלד נאך אייך געשיקט. וואס איז אייער מיינונג הערר דאָקטאָר וועגען אונז ?

מאנענבלום (אפארט) בין איך ניט אריינגעפאלען צווישען משוגעים ? (צו אנא) איך מוס איהנען דיא וואהרהייט זאגען מאדמאזעל דאס איך האָב ניט ערוואָרטעט היער צו פינדען זאלכע געבילדעטע עדלע פרויען וויא זיא מיט איהרע מוטער.

מאריא איהר זאָגט וויא שלמה המלך האט געזאגט אין זיין ראָמאן ראמעא און יוליא, אז א גוטע זאך קוסט צופעליג.

מאנענבלום (אפארט) איז זיא פעררינקט שלמה המלך אין ראָמעא און יוליא. (צו מאריאן) וויא איך זעה זייט איהר מאדאם שטארק בעלעזען אין ביכער פון פערשיעדענע שפראכען.

מאריא ניט צו פערזינדיגען מיר האבען זיך ניט צו שעהמען אנטקעגען אלע געבילדעטע דאמען.

מאנענבלום יא דאס זעה איך, אלזאָ מיינע דאמען איך מוז מיך עמפּפעהלען, איך האָב נאָך אייניגע פאציענטען צו בעזאָרגען, האבען זיך אייערע שמערצען מאדאם עטוואס בערוהיגט.

מאריא א דאנק דעם עווינען מיר איז פיעל בעסער, איך זעה וויא ריכטיג שילער האָט געזאגט אין זיין ראָמאן אסצי א דיעטי אז א קלוגער מענש פערהייקט אלע וואונדען נאר מיט זיינע זיסע ווערטער.

מאנענבלום (אפארט) מיט איהר בילדונג מאכט זיא מיך קראנק (אויפשטעהענד פון זיין אָרט) אדיע מיינע דאמען צום ווידערזעהן.

אנא ווארום איילען זיא זיך אזוי הערר דאָקטאָר.

מאריא אין אמת'ן וואס איילען זיא זיך אזוי ?

מאנענבלום איך בין יעצט נענען מיין ווילען געצוואונגען איהנען צו פערלאססען מיינע דאמען, אבער זיא קעננען זיכער זיין דאס איך ווערדע זיא צו לאסט פאלען מיט מיינע בעזוכע.

אנא מיר וועלען אייך ערווארטען וויא דיא אידען ווארטען אויף משיח׳ן. איהר ווייסט גאָר ניט הערר דאָקטאָר וויא לאנגווייליג אונז איז אין דער שטאָדט. א שטאָדט מיט פראָסטע אונגעבילדעטע מענשען, עס איז ניטאָ אפילו מיט וועמען א וואָרט אויסצורעדען, און אז מען טרעפט אזא קלוגען שעהנעם געבילדעטען מענשען וויא איהר זייט איז מען זיך פּאָשאָט (פשוט) מאחאיא (מחיה)

מאריא ווען מען רעדט מיט אייך מיינט מען אז מען איז אין פּאריז.

דאָקטאָר דאנקע פיר זאָלכע שעהנע קאָמפּלימענטע מיינע דאמען, אדיע.

מאריא—אנא (שארקען מיט ריא פיס) אדיע אדיע הערר דאָקטאָר.

זייא שארקען מיט דיא פיס און פערביינגען זיך קאָמיש איינינע כאָל ביז

דער פארהאַנג פאלט.

צווייטער אקט.

פירטעס ביל ד.

בייא בּאָרים שטיינהויז אין זאאל.

ערשטער אויפטריט.

אנא (שטעהט געגען שפיעגעל) ליזא (שטעהט פון הינטען ברעננט אין אָרדנונג אַנא׳ס קלייד)

אנא וויא ווייז איך יעצט אוים?

ליזא דאס קלייד ליגט אויף אייך זעהר גוט.

אנא דאס הייסט א פראָסטע דיענסט מויד, איך פרעג איהר דאס און זיא ענט־פערט מיר בּוידים. איך פרעג דאך דיך וויא ווייז איך יעצט אוים?

ליזא איהר ווייזט אוים ניטשלעכט

אנא שטיק פלייש וואס דוא ביזט, ניט שלעכט זאָגסט דוא? איך ווייז דאך יעצט אוים וויא א געבאָרענע פּרינצעססין זאג האָסט דוא אין דיין לעבען געזעהן אזא שעהנהייט וויא איך בין? (ליזא שווייגט) פאר וואס ווייגסט דוא דיענסט מויד איך פרעג דאך דיך עפּעס.

ליזא וואס פרעגט איהר מיך.

אנא ביזט טויב צום שווארציאָהר? אָדער דוא מאכסט דיך וויא דוא הערסט ניט. איך ברעג דאך דיך צו דוא האָסט אין דיין לעבען געזעהן אזא שעהנ־הייט וויא איך בין פּאסט מיר ניט צו זיין א קעניגין? וואס? דוא זאגסט ניין?

ליזא ווער זאגט אייך דען ניין.

אנא וואס זשע רעדסט דוא מיט א האלבען מויל, דוא האָסט שוין גאר קיין כח נים צו רעדען אביסעל העבער און עפּעס מעהר ווערטער, דוא פרעסט דאכט זיך וויא נאך א קרענק. אי דיא דיענסטען, דיא דיענסטען, אָהן א הארץ און אָהן א גאל קען מען פון זייא בלייבען. טפוי אויף אזעלכע מיאוס׳ע בעשעפּענים (שפּייט אוים און נעהט אב)

ליזא (אליין) ניין! אזא פינסטער ביטער לעבען האָב איך ניט ערווארטעט. אָה אָרעמע עלענדע דיענסטען ווען איהר אלע ווערט זאָ בעהאנדעלט וויא איך זייט איהר דיא אונגליקליכסטע אין דער וועלט. אבער ניין עס איז אונגלויבליך אלע ווירטהינס זאָלען זיין זאָ דום, זאָ הערצלאָז און זאָ אונמענשליך. מוטער געטרייע מוטער מיינע ווען דוא זאָלסט פון גראב אויפשטעהן און זעהן וויא דיין קינד קוועלט זיך וואָלסט דוא געווים צוריק אין דיין גרוב געזונקען. (ווישט דיא אויגען)

2טער אויפטריט.

שמערקע (מיט א בוקעט אין דער האנד)

שמערקע וואו איז דאס פריילין, איך האב איהר געבראכט דיא בלומען.

ליזא זיא מוז זיין בייא איהר מוטער אין צימער.

שמערקע (בעטראכט זיא) דוא האָסט געוויינט ליזא, דוא האָסט שוין ווידער געכאפּט א שווארצען סוף פון דער משוגע׳נער אנא.

ליזא ניין איך האָב ניט געוויינט.

שמערקע וועמען דערצעהלסט דוא מעשיות? האָב איך דען קיין אויגען נים, זעה איך דען ניט וויא דיינע אויגעלאך זיינען פול מיט טרערעלאך? אבער

וואס איז דא מישטיינס געזאגט פאר א חידוש, פון אזעלכע באלאבאסטעס מוז מען וויינען, אך וויא דערלעב איך שוין פטור צו ווערען פון דער שטוב, און אמת געערדט האב איך פאר זייא קיין מורא ניט. איך הער זייא ביידע וויא דיא קעטץ. אבער איך קען ניט הערען וויא זייא האפקען און בילען גאנצע טעג וויא להבדיל דיא בייזע הינד, ח'לעבען ליזא, דוא זאלסט מיך פאלגען. יא ווען דוא זאלסט מיך פאלגען ..

ליזא וואס זאל איך דיך פאלגען.

שמערקע יא וויא איך בין א איד, דוא זאלסט מיך פאלגען וואלטען מיר ביידע גליקליך געוועז.

ליזא וואס מיינסט דוא מיט דיא ווארטען?

שמערקע וואס איך מיין פרעגנסט דוא? דוא פערשטעהסט ניט וויא א בחור מיט א מיידעל קענען גליקליך ווערען? זייא שטעלען א חופה און פערגעסען אן אלע צרות.

ליזא (בייז) וואאס?

שמערקע פערשטעהסט נאך אלץ ניט וואס איך מיין, נוא זאג איך דיר ברחל בתך הקטנה לאה דיא גרויסע אז דוא געפעלסט מיר זעהר. און ווען דוא וועסט מיין פלונית'טע ווערען וועסטו בייא מיר לעבען וויא א פוינעלע, איך וועל אויסגעפינען פאר אונז ביידען גוטע שטעלעס, איך וועל זיין א משרת דוא א דיענסט, ביידע וועלען מיר פערדיענען געלד און עס וועט זיין געלעבט וויא אין גן־ערן.

ליזא שטיל דוא דומקאפף וויא זאָ וואגסט דוא מיר זאלכע פארשלעגע צו מאכען.

שמערקע וואאס? דוא ווילסט נאך ניט? וואס זאגט איהר צו דער גרויסער מיוחסת, איך געפעל איהר ניט, ווילסט אפשר ווערען א רביצין, נוא נוא מאכטייסע זאל דיר נאט העלפען אבער ליזא זייא יך מישב. דוא האסט נאך צייט, ניט אלע טאג מאכען זיך פאר אזא מויד וויא דוא ביזט אזעלכע גליקען.

ליזא איך ווידערהאלע מיין בעפעהל, דוא זאלסט ניט וואגען מיר זאלכע פאר־שלעגע צו מאכען.

שמערקע איהר בעפ.הל, .וויא געפעלט אייך איך בעט אייך דיא גרויסקייט, אימעצער זאָ; דאס הערען וואלט ער געמיינט אז זיא איז מיין באלאבאסטע.

(שטרענג) ליזא! געדענק וואס איך האב דיר געזאגט, פאר דיר שטעהט דא א גליס פון גליקלאנד (צערטליך) נוא מאך זיך ניט נאריש גיעב אהער דיין הענטעלע און לא'מיר ווערען חתן כלה אין א גוטער מזל'דיגער שעה (ערגרייפט איהר האנד)

ליזא (ניט איהם א שטויס דאס ער פאלט צום באָדען) פאָרט פון מיר אונפער־שעהמטער פרעכער קערל (אב)

שמערקע (בלייבט זיצען אויף דער ערד) עהע! אזוי נאר? אזוי בעהאנדעלט מען א גוטען ברודער פאר אמת'ע ליעבע דאס איז ח'לעבען גוט צו וויסען (שטעהט אויף) דאס ערשטע מאָל אין מיין לעבען טרעפט דאס מיר אז א דיענסט מויד זאָל מיך אזוי בעליידינגען, זאָל איך קרענקען אויב איך וועל דאס איהר שענקען, איך וועל איהר ווייזען ווער עלטער איז.

דריטער אויפטריט.

מאריא (געקליידעט וויא צו א באָלל)

מאריא דוא ביזט נאר דאָ שמערקע? שוין פון צווייא שטונדען זוך איך דיך, וואו לויפסטו דאס ארום דעם גאנצען טאָג?

שמערקע וואוהין מען שיקט מיך, אלע שיקען מיך, אלע טרייבען מיך ארום, דער אהין דער אהער, איך האָב מורא אז איך וועל מוזען פאר זיך בעד־שטעלען א פאר געזונדע קוליעס, ווייל מיינע פיס ווילען מיר זאגען זייא געזונד.

מאריא קוקט איהם נאר אן, ער האט זיך גאר צוריסען ארומלויפענדיג, זאג נאר האסטו גערופען אלע געסט וואס איך האב דיר געהייסען?

שמערקע אלעמען גערופען אלעמען, זייא וועלען באלד אלע קומען.

מאריא נוא און דעם דאָקטאָר טאנענבלום האסט דוא גערופען?

שמערקע עס פערשטעהט זיך אז איך האָב איהם גערופען.

מאריא וואו וועט ער קומען?

שמערקע ער האָט זיך אפילו אביסעלע געקנייטשט, איך האָב פערשטאנען אן זיין נאָז אז ער האט ניט קיין שטארקען חשק צו קומען, ער האט אביסעל געטראכט און האט נאכדעם א ווארטשע געטהאָן: גוט איך וועל קומען.

מאריא ער האט דיך גאר נישט געפרעגט?

שמערקע יא, ער האט מיך געפרעגט א געזונטע קשיא.

מאריא וואס האָט ער דיך געפרעגט?

שמערקע ווען איך האָב איהם געזאגט אז דיא מאדאם שטיינהויז מיט איהר מאָכטער פריילין בעט איהם זעהר הערצליך ער זאָל צו זייא קומען אויף דעם באָלל האט ער מיך א פרעג געטהאָן: וואס איז ביי זייא היינט פאר א שמחה.

מ א ר י א ווא וואס האסטו געענטפערט.

ש מ ע ר ק ע וואס למשל האב איך בעדארפט ענטפערן, ווייס איך דען וואס בייא איך איז היינט פאר א גדולה.

מ א ר י א האסט דוא איהם גאר ניט געענטפערט.

ש מ ע ר ק ע וואס הייסט גאר ניט, בין איך דען חלילה א שטומער, אדער פעהלט מיר חלילה שכל, א קלוגער מענש געפינט בעשטענדיג אויס א קלוגע תירוץ אויף אלע קשיות, איך האב איהם געענטפערט אז איהר מאדאם האט היינט יאהר־צייט נאך אייער טאטען.

מ א ר י א וואאאאס? יאהרצייט נאך מיין טאטען? אי א מיתה משונה זאלסט דוא איינגעהמען, גזלן וואס האסט דוא געטהאן, ווער האט דיר דען גע־זאגט אז איך האב יאהרצייט נאך מיין טאטען.

ש מ ע ר ק ע וואס דען איהר האט יאהרצייט נאך אייער מאמע?

מ א ר י א אייזעל! פערד! פע שטעהסט דוא דען ניט אז ביי אזעלכע געבילדעטע מענשען וויא מיר זיינען שפיעלט א יאהרצייט קיין ראלע ניט? דער דאקטאר וועט דאך מיינען אז מיר זיינען פראסטע פאנאטישע זשידעס.

ש מ ע ר ק ע נוא האט איהר מיר בעדארפט פריהער זאגען וואס צו ענטפערן.

מ א ר י א אוועק פון מיינע אויגען דוא באלוואן.

ש מ ע ר ק ע (ווידער קולות און ווייטער געוואלדען, וויא איך בין א איד אז איך וועל באלד אויף אנהויבען צו שרייען (שרייט) גוואלד וואס וויל מען פון מיין לעבען האבען (אב)

מ א ר י א (אליין) א יאהרצייט נאר, נוא דארף מען ניט האבען אייזערנע כחות דאס אלץ איבערצוטראגען? א שעהנעם מיינונג קען דער דאקטאר פון אונז האבען הערענדיג אז מיר האלטען פון אזעלכע זשידאווסקי נארישקייטען (נעהמט צ ם שפיעגעל) איך וויז היינט אויס זעהר שעהן. זייט איך האב מיך אנגעהויבען צו צו פוידערן בין איך מיט צוואנציג יאהר אינגער געווארען, איך וויז שוין באלד אויס יונגער און שעהנער פון מיין אנגאן. איך קען שווערען אז איך וויז היינט אויס שעהנער אלס מיט צוואנציג יאהר צוריק ווען גאלמאן האט מיר פערדרעהט דעם קאפ (פויזע) וואו קען יעצט זיין גאלמאן ער האט געמוזט לאנג שטארבען און

מיט איהם צוזאמען איז געשטארבען דיא געהיימניס פון מיין אנגאס יחוס. מיין נארישער באריס וועט ביז צו זיין טויט בלייבען בייא דער מיינונג אז אנא איז זיין טאכטער (קוקט אין שפיעגעל) דיא לינקע באק וויזט אויס רויטער פון דער רעכ־טער, איך מוז זיא אביסעל צופוידערן (נעהמט א קעסטעלע פוידער זעצט זיך נעגען שפיעגעל און פוידערט זיך.)

פיערטער אויפטריט.

ב א ר י ס (ער איז אייראפעאיש געקליידעט בלייבט שטעהן ערשטוינט זעהענדיג וויא מאריא פוידערט זיך).

ב א ר י ס וואס טהוסט דוא מאריא? ווארום קאלכסט דוא דאס פנים?

מ א ר י א (ערשרעקט זיך שפייט אויס) טפוי איך האב מיך דערשראקען, וואס ביזט דוא עפעס אזוי שטיל אריינגעקומען? דוא האסט מיך געכאפט בייא א גניבה?

ב א ר י ס ווער רעדט דא פון גניבות, איך זעה אז דוא קאלכסט דאס פנים נוא פרעג איך דיר וואס דאס בעדייט.

מ א ר י א דאס איז ניט דיין געשעפט, דוא פערשטעהסט?

ב א ר י ס דוא וויזט דאך אויס וויא א פגירה, וויש אב דאס קאלך עס קעהרט גרין אין גאל קוקענדיג אויף דיין געקאלעכטען פנים.

מ א ר י א אז אך און וועה צו דיא יאהר, איהם קעהרט אין גאל קוקענדיג אויף מיין פנים, נוא וויא זשע דארף מיר שוין קעהרען דיא גאל קוקענדיג אויף דיין זשידאווסקען פנים.

ב א ר י ס מיין זשידאווסקער פנים, און דוא מיינסט אז דיין פנים איז א נויעשער. גלויב מיר אז כאטש דוא האסט איהם אבגעקאלכט דערקענט מען אלץ אז דוא ביזט א אידישע יענטע, אבער איך בין יעצט ניט געניינט מיט דיר א חשבון צו האבען וועגען דיין יחוס. זאג מיר בעסער וואס איז דא היינט פאר א יום טוב, עפעס זעה איך געגרייטע טישען מען קאלכט זיך מען פוצט זיך, און שמערקע לויפט ארום לאדען געסט. וואס זאל דאס בעדייטען.

מ א ר י א דאס בעדייט אז היינט איז בייא אונז א באלל, דוא פערשטעהסט?

ב א ר י ס א באלל? קא'מיך אויף וויסען וואס פאר א יום טוב איז היינט בייא מיר אין שטוב, עפעס בין איך דאך אויך א שטיקעל בעל הבית.

מאריא (שפּאָטיש) א בעל הבית איז ער, איך זעה דאָך טאַקי וויא דיך אינ־טרעסירט דיין באלאבאטישקייט. עס איז נאָך ח'לעבען א שטיקעלע גליק וואס אנא איז א היינטוועלטיגע און פערשטעהט וואס דיא וועלט פאָדערט, ווען ניט זיא וואָלט מען פון אונזער שטוב געווייכט.

באָריס אהא, איך פערשטעה שוין, דיא מאמזעל אנא האָט געוויס ערפונדען א נייע ערפינדונג וויא אזוי געלד אויסצוגעבען.

מאריא און אז יא איז וואס, דוא מיינסט אין דער אמת אז מיר וועלען דיך אלץ פרעגען און ווארטען אויף דיין הסכמה? ניין! גענוג אזוי פערשוואַרצט צו ווערען פאר אזא מאן וויא דוא ביזט, איך וויל אויך געניסען דעם טעם פון א גוט לעבען, זעה חאָטש ביים לייטען מאכט מען אלע טאָג בעללער מען טאנצט מען זינגט און מען לעבט א גוטען טאג.

באָריס אזוי? האָט דיין אנא דיך אנגערעדט דוא זאָלסט אויך מאכען בעללער און לעבען א גוטען טאג.

מאריא יא, טאקי יא, זיא האָט מיר דיא אויגען געעפענט איך זאָל זעהען אז איך לעב ביא דיר וויא אין א דאָרף, לאנג לעבען זאָל זיא דערפאר. איך וויל אויך לעבען מיט לייטען גלייך, איך בין אויך אזא געבילדעטע דאמע וויא אלע אריסטאָקראטקעס און אונזער אנא מוז אויך לעבען וויא אלע געבילדעטע פריילינס, זאָלען ביא אונז זיין בעללער, זאָלען צו אונז קומען יונגע לייט, וועט זיא געוויס גע־פינען אזא חתן וויא עס פאסט פאר איהר.

באריס וויא איך פערשטעה קלערסט דוא דורך דעם באלל פאר אנאן א חתן אויסצוגעפינען.

מאריא געלויבט איז דער אלמעכטיגער גאָט, אבי דוא הויבסט שוין אן צו פער־שטעהן וואס איך מיין, יא באריס, דורך דעם באלל וועט אונזער אנא א גליקליכע כלה ווערע׳, איך וועל דיר ווייזען וואס אזא געטרייע מאמע וויא איך בין קען אויפטהאָן, דורך דעם באל וועט אונזער אנא גליקליך ווערען, דוא פערשטעהסט?

באריס איך הויב דאס ניט אן צו פערשטעהן, זאג מיר אויך וואס פאר א גליק דורך דעם באלל וועט איהר טרעפען, עפּעס בין איך דאָך א טאטע, זאָל מיר אויך הנאה טהאָן.

מאריא א טאטע איז ער, אויך מיר א טאטע, איז דיר חאָטש איין מאל איינ־געפאלען דער געדאנק, אז אונזער אנא איז שוין איבער ניינצעהן יאהר אלט און עס איז צייט פאר איהר טראכטען א זיווג אויסצוגעפינען? איך אבער הער ניט אויף וועגען דעם צו קלערען און געלויבט איז דער אלמעכטיגער, איך האב פאר

איהר אויסגעזוכט אזא חתן וואס זיין גלייכען איז אין דער גאנצער וועלט ניטאָ, זיא האָט שוין מיט איהם גערעדט און איך דערקען אָן איהם אז ער איז אין איהר פערליעבט איבער דיא אוערן.

באריס ווער זשע איז דער בעריהמטער חתן, לאָ'מיך אויך וויסען.

מאריא דוא קענסט איהם זעהר גוט, דאס איז דער דאָקטאָר טאנענבלום.

באריס ווער? דער דאָקטאָר טאנענבלום?

מאריא יא יא, טאקי ער אליין, נוא וואס זאגסט דוא צו אזא שידוך?

באריס ער האט מיט איהר גערעדט און זיא איז איהם געפעלען געוואָרען.

מאריא געפעלען זאגט ער, דוא הערסט דאך אז ער איז אין איהר פערליעבט איבער דיא אויערן.

באריס ניין איך קען אזא זאך ניט גלויבען, דער דאָקטאָר טאנענבלום איז זעהר א קלוגער יונגער מאן, איהם קען אזא נאַרישע קאקעטקע אזא שלאק וויא אנא איז ניט געפעלען.

מאריא א שלאָק פון גאָט זאָל דיך טרעפען היינטיגען טאָג, א טאַטע זאָל אזוי רעדען וועגען זיין איינען קינד דאס האט מען ניט געהערט זייט דיא וועלט שטעהט. שטום זאָלסט דוא ווערען ניט דערלעבען זאָלסט דוא זיא צו דער חופה צו פיהרען.

באריס אהא, דיא אריסטאָקראטקע האט שוין איהרע בלויע ליפּלאך געעפענט, איך וועל דיר בעווייזען אז איך בין דא בעל הבית, פאר דיינע ליעבע געסט אין דיא אויגען וועל איך מאכען אז דיין וויים אָבגעקאלעכטע פּנים וועט נאך ווייסער ווערען געדענק מיינע ווערטער (אב וויטהענד)

מאריא (אליין) נוא דארף איך ניט וויינען אויף מ׳ינע יאהר און טעג וואס איך בין געשטראפט געוואָרען מיט אזא פערפלוכטען מאן, אזא אונגעבילדעטער זשיעד? אָ וויא דערלעב איך צו בלייבען א וויטווע איך וואָלט נאך אויך אויסגעפונען א רעכטען מאן וואס זאָל פערשטעהן מיין ווערט (קוקענדיג אין שפּיגעל) יא איך האָב טאָקי אָנגעלעגט צו פיעל פּוידער אויף דיא באקען (ווישט אב מיט איהר טאשענטוך)

5טער אויפטריט.

אנא (העכסט קאָקעטיש פערפּוצט).

אנא גענוג דיר שוין פראָסטע אידענע זיך אזוי פיעל צו פּוטצען. א שאנדע עהר־רענוואָרט, אזא אלטע פרוי זאָל נאר שטעהן אין שפּיעגעל.

מאריא טפוי צו מ׳יינע שונאים׳ס קעפּ! דוא האסט דאס נאר קיין עלטערע

פון מיר ניט געזעהן? און אז איך בין אביסעלע עלטער טאָהר איך שוין גאר קיין סאָם אויפהויבען.

אנא בייא לייטען האב איך געזעהן האבען דיא מאמעס זיך אליין גאר אין זינען ניט, זייא זאָרגען נאָר פאר דיא טעכטער און דוא פראָסטע אידענע, פאר דער טאָכטער ארט דיך גאר ניט, דוא האסט נאר זיך אליין אין זינען, דוא זאָלסט אויסוויינען שעהן.

מאריא וואס נאך ווילסט דוא איך זאָל פאר דיר טהאָן, האב איך דיך ניט פערזאָרגט מיט אלץ וואס דוא האסט געוואָלט? דוא האָסט זיך דיא וואָך זעקס נייע קליידער געמאכט, יעצט האב איך צוליעב דיר געמאכט א באלל, דוא זאָלסט קענען איינלאדען דעם דאָקטאָר טאנענבלום און מיט איהם פערברענגען וויא פיעל דוא ווילסט און דאס אלץ איז בייא דיר ניט אָנגעלעגט דוא האָסט בעדארפט הערען וואס איך האב ערשט געהאט פון דיין געטרייען טאטען פאר דעם באלל וואס איך האב היינט געמאכט ער האט מיך דערפאר געמאכט מיט דער בלאָטע צוגלייך.

אנא וואס? דעם אלטען טייפעל געפעלט ניט וואס דוא האסט געמאכט א באל, וואס דען וויל ער מיר זאלען געהן אין שוהל דארט תהילים זאגען, זיין גליק וואס איך בין דערבייא ניט געווען איך וואָלט זיך מיט איהם אָבגערעבענט וויא מיט א טאטען.

מאריא זאָלסט דוא מעהר קיין צער ניט האבען, וואס ארט דיך אז ער בילט, דוא ווייסט דאך וואס פאר א ווערטה ער האָט ביי אונז, לאָ'מיר בעסער טראכטען אפשר פעהלט עפעס צום באלל, וויא מיינסט דוא, דוכט זיך אַלץ איז אין אָרדנונג.

אנא יא, עס פעהלט קיין זאך ניט. הער נאר אויס מאמע איך וועל דיך נאך איין זאך בעטען, ווען דער דאָקטאָר טאנענבלום וועט אהער קומען זאָלסט דוא מיך אליין לאָזען מיט איהם רעדען. עס פאסט ניט פאר אן עלטערע פרויא זיך צו מישען ווען חתן כלה רעדען, מיט אזא געבילדעטען מאן וויא דער דאקטאר איז דארף מען וויסען וויא צו רעדען.

מאריא איך קען דאך אבער ניט זיצען וויא א שטומע.

אנא א פּאָר געצעהלטע ווערטער מענסט דוא אויך אריינוואָרפען, נאר דאס בעסטע איז דוא זאָלסט אונז ביידען איבערלאָזען אליין.

6טער אויפטריט.

שמערקע נאכהער טאנענבלום.

שמערקע דער דאָקטאר טאנענבלום איז געקומען.

מאריא ער איז שוין געקומען?

אנא געשווינד בעט איהם אריין אהער.

שמערקע איך פערשפּאָר איהם צו בעטען ער וועט שוין אליין ארייקומען (אב)

אנא אָה וועה! איך האב פערגעסען מיין בראסליעט, ליזא ליזא.

טאנענבלום גוטען אבענד מיינע דאמען.

אנא זייט אונז פון טיעפסטען הערצען ווילקאָמען הערר דאָקטאָר מיר דאנקע איך פאר אייער עדעלקייט.

מאריא פאר אייער עדעלקייט (אנא ווינקט איהר זיא זאָל שווייגען)

טאנענבלום וויא איך זעה בין איך אויף אייער באלל דער ערשטער.

אנא יא דערווייל זייט איהר דער ערשטער, באלד וועלען געוויס אלע קומען, אבער ווען זייא וועלען ניט קומען איז אויך קיין סאקאנא (נסכנה) ניט. אבי איהר זייט דאָ.

אנא זיצט זיצט הערר דאָקטאָר, אך ווען איהר זאָלט וויסען וויא צופריעדען מיר זיינען מיט אייער קומען.

מאריא מיט אייער קומען.

טאנענבלום האו איז דער הערר שטיינהויז.

אנא דעם פאפא מיינט איהר? ער וועט מיסטאמא (מסתמא) באלד קומען און ווען ער וועט ניט קומען מאכט אויך ניט אויס ער איז פערשטעהט איהר מיך א איד פון דער אלטער וועלט ער ווייס ניט וואס דיא מאדע פאָדערט (צו דער מוטער שטילל) פראָסטע אידענע גנעה אוועק פון דאנען.

מאריא יא מיין מאן ווייס ליידער ניט וואס דיא מאָדע פאָדערט, אדייע הערר דאָקטאָר צום ווידערזעהן (אב)

אנא אך וויא זיס עס איז צו פערברענגען מיט א גוטען פריינד אונטער פיער אויגען, אָיאָ הערר דאָקטאָר?

טאנענבלום איך גלויב דאס מיט גוטע פריינד איז איבעראל אנגענעהם.

אנא זאגט דאס ניט הערר דאקטאר. איך ווייס אן מיר אזא מיט אזא גוטען פריינד וויא איהר זייט וואלט איך אויביג געוואָלט זיין נאר אונטער פיער אויגען.

טאנענבלום (אפארט) אזא שפראכע הער איך דאס ערשטע מאל.

7טער אויפטריט.

ליזא.

ליזא זייא האבען מיך גערופען גנעדיגעס פריילין.

אנא זיא האט זיך קוים אויסגעשלאפען, איך האב דאך דיך גערופען זייט א שטונדע.

ליזא איך האב ניט געהערט פריילין.

אנא אבי נאט זייא דאנק דוא האסט איצט דערהערט, אוועק פון מיינע אויגע, שטיק פלייש (ליזא וויל אוועק געהן) וואוהין לויפסט דוא דיענסט מויד? אהער קום! (ליזא געהט צוריק) ברענג אריין אהער פון דיא פאפיראסען וואס איך רויכער ניכער, אבער שנעל, ריהר זיך בלייענע פייגעל. (ליזא אב) איך זאג אייך הערר דאקטאר אז פון דיא דיענסטען קען מען דעם שלאג בעקומען.

טאנענבלום דאס מעדכען ווייזט גראדע אויס אן אנשטענדיגעס קינד צו זיין.

אנא ווער? דיא דיענסט מויד ווייזט אויס אן אנשטענדיגעס קינד צו זיין אזא געבילדעטער מאן וויא איהר זייט זאל דאס רעדען איז מיר א גרויסער וואונדער, דערקענט מען דען ניט מיט דעם ערשטען קוק אויף איהר אז זיא איז א פראסטע דיענסט מויד.

טאנענבלום מיט דעם ערשטען בליק אויף איהר קען מען דענקען דאס זיא איז א קינד פון פארנעהמע רייכע עלטערן.

אנא ווען זיא זאל זיין אן אנשטענדיג מעדכען פון רייכע עלטערען וואלט זיא קיין דיענסט מויד געוועזען.

טאנענבלום זיא דיענט שוין לאנג בייא אייך?

אנא ניין, בלויז צווייא וואכען און אין דיא צווייא וואכען האט זיא מיין גאל אויפגעגעסען, זיא טויג ניט אפילו א קאטץ אן'עק צו פערבינדען, אבער וויא קומען מיר צו רעדען פון אזא בעשעפענים, עס איז דיא גרעסטע שאנדע אז אזעלכע מענשען וויא מיר זיינען זאלען וועגען א דיענסט מויד רעדען.

ליזא (טראגט אריין א קעסטעלע פאפיראסען) דא האבען זיא גנעדיגעס פריילין דיא פאפיראסען.

אנא דאס איז דאך נאר דיא פאפיראסען וואס דיא מאמע רויכט, איך האב דאך דיר געהייסען ברענגען מיינע, דיא וואס איך אליין רויכע.

ליזא איך האב קיינע אנדערע געפונען.

אנא פערפלוכטע בעסטיע! נאך היינט טרייב איך דיך ארויס פון אונזער שטוב דאס האט מען דאך ניט געהערט זייט דיא וועלט שטעהט, מען זאל זיך מיט א דיענסט ניט קענען פערשאפען פון דאנען אהין. אוועק פון מיינע אויגען שטיק פלייש, (ליזא אב) פערצייהט הערר דאקטאר איך מוז אייך אויף א פאר מינוט איבערלאזען אליין, איך מוז געפינען מיינע פאפיראסען, איך קען א מינוט ניט אויסקומען אהן א פאפיראס באלד בין איך דא צוריק.

טאנענבלום (אליין) מיין גאטט וואס איז דא פאר א פאמיליע, דא איז א גאנץ פערקעהרטע וועלט, דיא מוטער וויא איך פערשטעה ציטערט פאר דער טאכטער, דיא טאכטער פעראכטעט עפענטליך דעם פאטער מיט דער מוטער, א דיענסט מעדכען בעהאנדעלט מען היער וויא מען פלעגט בעהאנדלען א שקלאפין אין דיא אלטע צייטען, דיא מוטער מיט דער טאכטער זיינען צווייא דומע גענז און מיינען דאס זייא זיינען העכסט געבילדעטע פרויען, הא הא הא! איך קען מיך פון לאכען ניט איינהאלטען ווען איך ערינערע מיך וויא דיא אלטע קאקעטע האט צוזאמענגעפארט פושקין מיט גראף טאנטא קריסטא און שלמה המלך מיט ראמעא און יוליא.

אכטער אויפטריט.

אנא (מיט א פאפיראס אין מונד און א קעסטעל פאפיראסען אין האנד.

אנא היער הערר דאקטאר האבען זיא פאפיראסען ביטע רויכען זיא.

טאנענבלום איך בין קיין רויכער פריילין.

אנא וויא? איהר רויכט ניט?

טאנענבלום ניין.

אנא וויא איז דאס מעגליך א געבילדעטער מענש זאל ניט רויכען, וויא קענט איהר אנשרייבען א רעצעפט ניט רויכענדיג?

טאנענבלום איך הער דאס יעצט צום ערשטען מאל דאס צו א רעצעפט אנשרייבען מוז מען רויכען.

אנא מען זאגט דאך דאס דיא גרויסע פערפאסער קענען ניט שרייבען וואו זייא האלטען ניט א פאפיראס אין מויל.

טאנענבלום איך בין קיין פערפאסער, איך בין בלויז א דאקטאר.

אנא אזא געבילדעטער מאן וויא איהר זייט זאָל ניט רויבען דאס וואָלט איך קיין מאל ניט געגלויבט, איך וויים אז איך קען מיך אהן א פאפיראָס ניט בעד געהן (מען הערט א גערויש פון פיעל מענשען) אָה דיא איבעריגע געסטע האבען שוין געמווט קומען.

נײנטער אויפטריט.

מאריא (אויך מיט א פאפיראָס אין מונד) דאמען אונד העררן)

מאריא קומט אריין, קומט אריין מיינע ליעבע געסט, דא קענט איהר זינגען און טאנצען וויא פיעל אייער הערצכען געלוסט דא איז מיין טאָכטער זאָל לעבען הײנט איז זיא געוואָרען זעכצעהן יאָהר.

טאנענבלום (אפארט) וויא דיא ווייבער זאגען א חוץ שבתים און ימים טובים.

קאָהר: מיר ווינשען גליק, מיר ווינשען גליק.
אלס בעסטע גוטע פריינד,
מיר ווינשען גליק גראטולירען,
אין אייער יום טוב היינט,
גאָט זאָל געבען א לאנגעס לעבען,
צו אייער ליעבעס קינד,
גליק און ברכה, גרויס הצלחה.

צעהנטער אויפטריט,

באָריס (וויזט אוים זעהר בייז.)

באריס (צו מאריאן) וואס טהוען דאָ אזוי פיעל מענשען ?

מאריא א שאנד חילעבען, א טאטע זאָל ניט וויסען אז היינט איז זיין קינדס געבורטסטאָג. זיא איז דאך היינט געוואָרען זעכצעהן יאָהר.

ארים עס איז נאך א גרעסערע שאנדע א מאמע זאָל ניט וויסען וויא אלט איהר טאָכטער איז, אונזער אננאן וועט ווערען דעם ערשטען טאָג פסח צוואנציג יאָהר (צו דיא געסט זעהר פריינדליך) מיינע העררן און דאמען, בייא מיר איז הייטע קיין יום טוב, קיין באלל מיינע ליעבע פרויא האָט אן אירטהום געהאט יעדען פון אייך שטעהט פרייא צו זוכען פערגניגען ערגענץ אנדערש.

אנא (מיט א ווילדען קוויטש) מאמא איך חאלעש ראטעווע (פאלט וויא אין אָהנמאכט)

מאריא (אויך מיט א קוויטש) מיר איז שלעכט איך שטארב (פאלט אויך אין אָהנמאכט)

דער פארהאַנג פאלט.

דריטער אקט.

פינפטעס בילד.

א צימער ביים דאָקטאָר טאנענבלום

טאנענבלום (אליין) דאס ערשטע מאל אין מיין לעבען טרעפט דאס מיר, א מענש זאָל אויף מיר זאָ איינען מערקווירדינען איינדרוק מאכען היער אין שטאדט וואונדערט מען זיך וואס איך מאך זאָ אָפט בעזוכע בייא שטיינהויז'ן אין הויז, פיעלע גלויבען דאס איך שניידע דיא קור פריילין אנא שטיינהויז אן קיינעם פאלט איין אין דער געדאנק, דאס מיינע בעזוכע גילטען זייער דיענסטמעדכען ליזא. דיא ליזא אליין וויים אויך נים דאס איך קאמע צו איהר ווירטהין בלויז מיט דעם צוועק זיא צו זעהן ניין מען וועט מיך נים איינבילדען דאס זיא איז איינע איינפאכע דיענסטמעדכען, א קינד פון אונוויסענדע גראָבע עלטערן, אלעס אין איהר ציינט אויף איינע פרעכטיגע ערציהונג. איז דאס ניט לעבענדליך ? איך דאָקטאָר טאנענבלום בין פערליעבט. אין א באָקאָטעניע. (פויזע) איך מוז אלעס אנווענדען אום ריכטיג צו ערפאהרען ווער זיא איז, אבער צו אלעס ערשטען מוז איך זיא רעטען פון דער לעוועגגרובע אין וועלכע זיא בעפינדעט זיך יעצט. יא זיא איז און איינע ווירקליכע שרעקליכע לעוועגגרובע.

2טער אויפטריט.

ספרינצע דיא מעקלערין (איינגעהויקערט און הוסטענד)

ספרינצע א ליעבהארצעדיגער גוט מאָרגען דעם האר דאָקטאָר.

דאקטאר וואס ווינשען זיא ?

ספרינצע פון וואנען זאָל איך וויסען וואס זייא ווינשען אייך.

דאקטאָר איך פרעג וואס ווינשט איהר.

ספרינצע וואס איך ווינש אייך? איך ווינש אייך און כל ישראל א כתיבה וחתימה טובה אויף דעם נייעם יאהר.

דאקטאָר זיא פערשטעהן מיך נים אלטע.

ספרינצע נוא בין איך שולדיג וואס זייא פערשטעהן אייך נים, רעדט צו זייא פראָסט אידיש נים דייטשמעריש וועלען זייא אייך פערשטעהן.

דאקטאָר איך מיין נים זייא איך מיין אייך אלטע, איהר פערשטעהט נים וואס איך פרעג אייך, איך פרעג אייך וואס פעהלט אייך?

ספרינצע וואס מיר פעהלט? אי צעהן מאל נים פאר אייך געזאגט מיר פעהלט א מאן, פרנסה און געזונד.

דאקטאָר (אפארט) וויא איך זעה וועל איך מיט איהר צו קיין ענדע קומען. (צו איהר) וועגען וואס זייט איהר צו מיר געקומען גוטע פרויא.

ספרינצע וועגען וואס קומט מען צו א דאָקטאָר מסתמא איז מען קראנק.

דאקטאָר איהר זייט קראנק?

ספרינצע אי נים פאר קיין אידען געדאכט, וויא איהר קוקט מיך אן בין איך א צובראָכענער שארבען.

דאקטאָר האָט איהר אפעטיט צום עסען.

ספרינצע לאפעטיט? יא הערשעל דער רופא האָט מיר שוין עטליכע מאל אנגעזאגט אז איך זאָל נים עסען ביז דער לאפעטיט וועט קומען איך האָב איהם געפאָלגט, איך האָב געווארט און געווארט, געווארט און געווארט אויף דעם לאפעטיט, אבער דאס הארץ איז מיר שיער נים ארויסגעפאלען פון הונגער און ער איז נאך אלץ נים געקומען, נוא האָב איך מיך מישב געווען און האב געגעסען אָהן דעם לאפעטיט.

דאקטאָר (שמייכלענד (אפארט) ~~דאס איז א שעהנער עקזעמפליאר (צו איהר)~~ טהוט אייך אירגענד וואו וועה?

ספרינצע צו מיט טהוט עפעס וועה פרעגט איהר? אך איז מיר, פרעגט בעסער וואס טהוט מיר נים וועה, דער קאָפּ דיא הענד, דיא פיס, דער רוקען דיא פאטילניצע, דאס הארץ דאס גאנצע לייב און לעבען טהוט מיר וועה און איך אליין בין אויך נים מיט אלעמען, נים פאר אייך געזאגט נאר קיין מענש נים.

דאקטאָר איך מוז אויסהערען אייער ברוסט.

ספרינצע (ערשטוינט) וואס ווילט איהר אויסהערען.

דאקטאָר אייער ברוסט.

ספרינצע נעהמט, איהר מאכט חוזק.

דאקטאר דא איז קיין שפאס איך מוז אייער ברוסט אויסהערען.

ספרינצע ערשטענס קען דאך א ברוסט נים רעדען וואס זשע קען מען פון איהר הערען, צווייטענס זייט איהר דאך א זכר פאסט דאס פאר אייך איהר זאָלט זיך צוזאמענרעדען מיט א ברוסט פון אן אשה.

דאקטאָר איהר פערשטעהט מיך ווידער נים, איך מוז הערען וויא אייער ברוסט קלאפט.

ספרינצע מיין ברוסט קלאָפט חלילה קיינעם נים.

דאקטאָר נארישע אידענע, אין יעדען מענשען קלאפט דיא ברוסט אזוי וויא דופק און פון דעם קלאפען קען דער דאָקטאָר וויסען צו דאָרט איז דא א פעהלער.

ספרינצע אזוי? נוא פאר וואס זשע האט איהר דאס מיר פריהער נים געזאָגט, ווילט איהר עס [redacted] זיך איינהערען וויא דער דופק קלאפט אין מיין ברוסט?

דאקטאָר (אפארט) אזא קראנקע סען קראנק מאכען צעהן דאָקטוירים, (צו איהר) שטעהט רוהיג וועל איך מיך איינהערען וויא אייער ברוסט קלאפט.

ספרינצע איך בין געלויבט איז זיין ליעבער נאמען בעשטענדיג א רוהיגע אידענע מיין אלטער זכרונו לברכה פלעגט אפילו זאגען אז איך רעד צו פיעל, אבער דאס איז א ליגען, איך האב פיינד צו רעדען א סך, איך וויים פערשטעהט איהר מיך פון דעם ווערטעל רעדען איז זילבער און שווייגען איז גאָלד.

דאקטאָר נוא שווייגט זשע, ווארום האט איהר זיך אזוי פאנ'אנדערגערעדט. (לעגט צו זיין אויער צו איהר ברוסט)

ספרינצע חלילה, איך דערצעהל גאר נים. איך דערצעהל אייך נאר וואס מיין אלטער זכרונו לברכה פלעגט זאגען, וואס ווייסט איהר האר דאקטאר וואס פאר א טהייערער איד ער איז געווען, א צדיק וויא איך בין א אידישע טאָכטער אן אמת'ער צדיק.

דאקטאר (בייז) וועט איהר שווייגען צו נים.

ספרינצע איך שווייג דאך אי האר דאָקטאָר שפארט זיך נים אזוי אריין אין מיין הארץ אך איז מיר (מען זעהט אז זיא וויל געבען א נאָס און ענדליך נים זיא א שטארקען נאָס אויף דעם דאָקטאָרס קאָפּ.)

דאקטאָר (שפרינגט אויף בייז) מעראמטע פרויא (ווישט מיט זיין טאשענטוך דעם קאָפּ)

ס פ ר י נ צ ע פע רופט מיך ניט דאמע האר דאָקטאר איך בין א אידענע פון דער אלטער וועלט און ניט חלילה קיין דאמע.

ד אָ ק ט אָ ר איך וועל אייך פערשרייבען א רעצעפט וואס איהר מוזט איינגעהמען פיער מאל אין טאג צו טיי־לעפעלאך (שרייבט א רעצעפט)

ס פ ר י נ צ ע לאנג לעבען זאָלט איהר דערפאר.

ד אָ ק ט אָ ר (גיט איהר דעם רעצעפט) דא האט איהר א רעצעפט אלטע

ס פ ר י נ צ ע וואס זשאלעוועט איהר א גרעסערע שטיקעל פאפיר.

ד א ק ט א ר (לאכענד) דאס שטיקעל פאפיער וועט אויך גענוג זיין.

ס פ ר י נ צ ע נוא אז איהר זאגט גענוג מסתמא ווייסט איהר בעסער האר דאקטאר וועל איך שוין איצט געזונד ווערען?

ד א ק ט א ר יא.

ס פ ר י נ צ ע לאנגע יאָהר זאָל אייך גאָט שענקען, קיין געלד האב איך ניט אייך צו בעצאהלען, דערפאר אבער אז איך וועל זיין מירצע שעם ראש חודש אלול אויפ'ן בית עולם, וועל איך אלע מיינע אבות אָנזאגען, זייא זאָלען דאָרט שטעהן און בעטען פאר אייך און ווען זייא וועלען פאר אייך בעטען, וועט אייך גאָט געבען א גוטינסען מזל. עפעס שפיעלט איהר זיך מיט מיינע אבות, ווייסט איהר דען מיין יחוס? אָט וועל איך אייך אויף א טשיקאוואסט דערצעהלען וואס פאר א טאטע מאמע איך האב געהאט און ווער מיין מאן דעם ליכטיגען גן עדן זאָל ער האבען איז געוועז. (זיא זינגט)

1.

מיין מאן מאן פלעגט דאווענען מיט צוועלף זינגער,
מיין טהייער יאנקעלע,
פון זיין זינגען פלעגען ווייבער לעקען דיא פינגער,
מיין טהייער יאנקעלע,
זיינע הושענא'ס שלאָגען, ווער עס האָט נאָר געזעהן,
מיין טהייער יאנקעלע,
נאך דער הושענא פלעגען מיר דיא כוחות אויסגעהן,
מיין טהייער יאנקעלע,
זאָגט איהר אליין, זאָגט איהר אליין,
צו האט איהר נאך אזוינס געזעהן,
זאגט איהר אליין, צו האָט איהר נאך אזוינס געזעהן
ניין, ניין, דאָס בין איך נור זוכה געוועזן,

2.

ווער פלעגט מיט דער פושקע אין דיא הייזער אומגעהן?
מיין טהייערע מאמעלע,
מיט דער פושקע פלעגט זיא אורחים מקרב זיין,
מיין טהייערע מאמעלע,
וויא פיעל ארעמע אורחים זיא האט נור דערזעהן,
מיין טהייער מאמעלע,
נאָך אן אורח פלעגען איהר דיא כחות אויסגעהן,
מיין טהייער מאמעלע.
זאָגט א הר אליין, זאָגט איהר אליין,
צו האט איהר נאך אזוינס געזעהן,
זאגט איהר אליין, צו האט איהר נאך אזוינס געזעהן?
ניין, ניין, דאס בין איך נור זוכה געוועזן.

3.

ווער פלעגט טהאָן מצוה'ס טאָג און נאכט?
מיין טהייער טאטעלע,
ווער האָט ארמע מיידען חתונה געמאכט,
מיין טהייער טאטעלע,
וויא פיעל ארמע מיידלאך ער האט נור דערזעהן,
מיין טהייער טאטעלע,
פאר א מויד וואָלט ער זיך פשוט מפקיר געווען,
מיין טהייער טאטעלע.
זאָגט איהר אליין, זאָגט איהר אליין,
צו האָט איהר נאך אזוינס געזעהן,
זאָגט איהר אליין, צו האט איהר נאך אזוינס געזעהן?
ניין, ניין, דאס איך נור זוכה געוועזן.

ט א נ ע נ ב ל ו ם (אליין) ווען איך זאָל בעהיטע גאָט יעדען טאג אזא פאציענט געהאָט וויא דיא אלטע איז, וואָלט איך אָהנע צווייפעל אליין דער גע־מעהרליכסטער פאציענט געוואָרען, אזא אלטע שוואכע פרויא קען הונדערט קרעפ־טיגע מענער קראנק מאכען.

ט . .

3טער אויפטריט.

שמערקע.

שמערקע (אטהעמט שווער) אָי דאס געזונד האב איך פערלאָרען, לויפענדיג צו אייך, ניכער האר דאָקטאר קומט צו אונז מען דארף אייך נעטהיג זעהר נעטהיג האבען.

טאנענבלום ווער ברויכט מיך זאָ נעטהיג.

שמערקע וואס פערשטעהט איהר דא ניט מסתמא מיין מאדאמע מיט דער טאָכטער.

טאנענבלום דיין מאדאם האט וויעדער צאָהנשמערצען?

שמערקע הלואי איהרע צייהן אויף מיר געזאגט געוואָרען, זיא קען מיט זייא צעהן מאנען און צוואנציג משרתים אויפפרעסען.

טאנענבלום ווער דען איז קראנק דאס פריילין.

שמערקע וואס רעדט איהר דאָ פון קרענקען, אויף דיא קערפערס זיינען זייאביידע געזונד וואלטען זייא אזוי געזונד געוועזען אויף זייער שכל.

טאנענבלום וויא איך פערשטעה האסט דוא זייא ניט שטארק'ליעב.

שמערקע זייא ליעב האבען? זייא דארף נאָר ליעב האבען דער מלאך המות.

איך פרעג אייך קען מען ליעב האבען אזעלכע צווייא קראקעטקעס וואס האבען קיין אנדער זאך ניט אין זינען וויא זיך פוטצען און ברעכען דיא קעפ שטענדיג וועגען נייע קליידער און נייע שמאנדרעס. חא חא חא! אהן זייטען וויא איך בין א איד קען מען בלייבען הערענדיג דיא נארישקייט וואס זייא רעדען און זעהענדיג זייערע משוגע'נע תנועות. אבער נעהן זייא אין דער ערד לא'מיך אייך בעסער זאָגען וועגען וואס איך בין איצט צו אייך געקומען.

טאנענבלום זייא האבען דיך געוויס געשיקט מיך רופען צו זייא.

שמערקע געטראפען וויא איך בין א מענש, איהר זייט שוין אכט טעג בייא אונז ניט געוועזען האט זיך דאס פריילין אנא פשוט נאך אייך פערבענגט און זיא האט מיך געשיקט צו אייך איך זאָל אייך זאגען אז זיא איז קראנק. אָי האר דאָקטאָר איך קען אייך נאר ניט אויסדערצעהלען וואס בייא אונז אין שטוב צוטהוט זיך וועגען אייך.

טאנענבלום וועגען מיר?

שמערקע יא טאקי וועגען אייך. גאנצע טעג הערט מען נאר געשרייען און

געוואלדען, אנא שרייט אויף דער מאמע פראָסטע אידענע, מאריא שרייט אויף איהר מאן פארכאטי זשיעד. ער שרייט אויף זייאביידען משוגע'נע קאָקעט־קעס געכטען האב איך געהערט וויא אנא האט גע'טענה'ט צו איהר מאמע אז זיא וועט זיך שיסען אויב ....

טאנענבלום אויב וואס?

שמערקע אויב זיא וועט ניט מאכען איהר זאָלט ווערען איהר מאן, מיינט איהר אפשר אז זיא וויל ווערען אייער ווייב הייל זיא האט אייך ליעב? חלילה זיא האט נאָר חשק צו ווערען א דאָקטאָרקע. אבער איך האב מיך צו פיעל פער־רעדט וועגען אנדערע זאכען, נוא הכלל איהר געהט צו אונז? דיא חולה'טע איז ח'לעבען ניט מסוכן. נאר אזוי וויא איהר זייט דאך א דאָקטאר פאר משוגעים אויך שאדט ניט איהר זאָלט זיא נוט בעטראכטען און געפינען א רפואה צו ביידענס משוגעת. ווייל איך האב פשוט מורא אז זייא וועלען מיך מיט ליזאן אויך משוגע מאכען.

טאנענבלום ווער איז דיא ליזא.

שמערקע דאס איז דאס דיענסטמיידעל וואס דיענט בייא אונז.

טאנענבלום פון וואנען איז דאס מעדכען?

שמערקע פון אל דיא שווארצע יאהר.

טאנענבלום ווארום ביזטו אויף איהר בייז.

שמערקע דערפאר וואס זיא איז א גרויסער עזות פנים און נאך דערצו א גרויסער נאר. וואס איך האב מיך בייא איהר געבעטען ליזא האב מיט מיר חתונה. וועט זיין אזוי וואויל און אזוי גוט צו דיר, זיא אבער האָטש גיעב איהר א קרענק וויל מיין ווייב ניט ווערען.

טאנענבלום ווארום?

שמערקע דערפאר ווייל זיא איז בייא זיך צו גדול'דיג, זיא פערגעסט נאר אז זיא איז אזא דיענסט וויא איך בין א משרת, זיא וויל מיך [illegible] אז זיא איז א גרויסע קענערקע, חא חא חא! עס איז וויא מיין נאמען איז שמערקע ניטאָ ווער עס זאָל לאכען, אלע מאל שפעט בייא נאכט ווען אלע שלאפען האפט זיא א בוך פון דער פריילינס ביליבאטעק.

טאנענבלום ביבליאָטהעק מיינסט דוא.

שמערקע זאל זיין באלאבאטיק אויך מיין באבעס דאנה, יא חאפט זיא א בוך פון דער באלאבאטיק און לייענט אזוי לאנג ביז זיא ווערט אנשלאפען, איהר פערשטעהט? דאס וויל זיא אז איך זאָל מיינען אז זיא פערשטעהט וואס דאָרט

שטעהט, וואָרט! איך וועל אייך נאך א שעהנערע זאך דערצעהלען, נעכטען איז זיא ביז האלבע נאכט נעזעסען און האט נעשריעבען, איך האב נעוואָלט אויף א טשיקאָועס זעהן וואס שרייבט זיא אזעלכעס נוא האב איך נעווארט ביז זיא איז אנשלאפען נעוואָרען און האב דאס בריוועלע פון איהר אבּנע'גנב'עט. אבער מיך זאל אזוי קיין שלעכטער חלום ניט וויסען וויא איך וויים ניט וואס אין איהם שטעהט, א בריעף זאג איך אייך מיט קאטשערעס און לאפעטעס. דאס איז ניט אידיש נאָר עפעס טירקיש איך האָב איהם בייא זיך אָט איז ער, אפשר וועט איהר פערשטעהן וואס זיא האט אנגעפאטשקעט, (נעהמט ארויס א בריעף פון דער טאש גיט עס דעם דאָקטאָר.

טאנענבלום (אפּארט א קוק טהוענדיג אין דעם בריעף) וואס זעה איך פראנ־
צויזיש. (צו שמערקען) זיא אליין האט דעם בריעף נעשריעבען?

שמערקע זיא אליין וויא איך בין א מענש, נוא אדרבא זאגט דארף מען ניט
בלייבען אָהן זייטען לאבענדיג פון אזא פאטשקערייא ניכאי וואלט מען
חאָטש פערשטאנען איין וואָרט, נוא האבּ איהר קומען צו אונז?

טאנענבלום יא באלד קום איך.

שמערקע נעהמט זשע מיט זיך א נעזונדען שטעקען.

טאנענבלום וואָצו א שטעקען?

שמערקע מען זאָגט אז משוגעים קען מען אויסהייל'ען, נאר מיט נעזונדע קלעפּ.
האָט מיר א גוטען טאָג (כויפט ארויס)

טאנענבלום (קוקט אין בריעף) זיא זעלבסט האט דעם בריעף נעשריעבען?
זיא א דיענסט מערכען שרייבט פראנצויזיש, דאס איז מערקווירדיג! (קוקט
אין בריעף) וואס פאר א סטיל, וואס פאר פראכטפאָלע הערצייסענדע פראזען, זיא
בעקלאגט זיך היער אויף איהר גרויזאמען שיקזאל, מיט איהר האָט עטוואָס בע־
זאָנדערעס נעמוזט פאסירען, אָן אונגעוועהנליכעס אונגליק האט דער אונגליקליכער
אין יענעם הויז נעבראכט. יעצט איז מיר קיין וואונדער אויף דעם וואס זיא האט
אויף מיר זאָ איינען איינדרוק נעמאכט, איך מוז זאפאָרט ערפאהרען אלעס וואָס
איהר אנבעלאנגט. איך מוז איהר רעטען פון איהר קריטישע לאגע און ווען מעגליך
זאָל זיא, יאָ נור זיא מיינע לעבענסבעגלייטערין זיין (אב)

6טעס בילד.

בייא באריס'ן אין זאאל.

1טער אויפטריט.

באריס (אליין זעהר ניעדערגעשלאגען) יא איך האבּ פערדיענט דיעזע שטראפע
דערפאר וואס איך האבּ פערביטערט דאס לעבען פון מיין געטרייע פרויא
זעלדע, דערפאר וואס איך האָב זיא אין גרוב נעטריעבען, דערפאר פערביטערט
יעצט דיא הערצלאָזע מאריא מיין לעבען און זיא וועט נעוויס מיך אין גרוב פער־
טרייבען. אָה ווער האט נעקענט ארויסזעהן אזא שרעקליכע ענדע, אין מיין איינע־
נער הויז בין איך וויא א פרעמדער, מיינע פרויא מיט מיין איינענע טאָכטער האסען
מיך און פערשאפען מיר דיא גרעסטע שמערצען. אָה יאקאָב יאקאָב יעצט ערשט
פערשטעה איך וויא רעכט דוא האסט נעהאט דאמיט וואס דוא האסט מיך גע־
וואָרנט איך זאָ פען פון דער שלאנגע, אלעס יא אלעס וואס דוא האָסט
דאמאלס אויסגערעכענט זעה איך יעצט מיט מיינע אויגען.

2טער אויפטריט.

ליזא.

ליזא פערצייהעט עדלער הערר, איך בין נעצוואונגען אייך מיט איינע ביטע צו
בעלעסטיגען.

באריס (פריינדליך) וואס פערלאנגסט דוא?

ליזא אין דער קורצער צייט וואס איך דיען אין אייער הויז, האב איך מיך איבער־
צייגט דאס איהר זייט א מאן מיט א גוטען עדלען חאראקטער.

באריס איך קען ניט ערטראגען קאָמפּלימענטע און שמייכלערייען.

ליזא קאָמפּלימענטע און שמייכלערייען, וויא עס שיינט האט איהר אויך געמוזט
זעהר פיעל ליידען דורך שלעכטע מענשען, דארום האט איהר אייער צו־
טרויען פערלאָרען זאָגאר צו דיא וואס רעדען דיא ריינע וואהרהייט.

באריס וואס פערלאנגסט דוא.

ליזא איהר ווייסט עדלער הערר דאס עס איז אונמעגליך צו דיענען זאָלכע פרויען
וויא אייער פרויא מיט אייער טאָכטער זיינען, איך מיין בעהיטע גאָט זייא
ניט צו בעליידיגען דאמיט, איהר אליין זעהט וויא גרויזאם זייא בעהאנדלען מיך.

באריס אלזא וואס פערלאנגסט דוא פון מיר.

ליזא איך מוז אייער הויז פערלאסען, איך וויל צוריק פאהרען נאך מיין געבורטס־שטאדט, אבער איך האב ליידער ניט גענוג געלד אויף רייזעשפעזען, דארום בין איך געצוואונגען אייך צו בעטען איהר זאלט מיר לייהען צוואנציג רובעל, איך שווער אייך דאס איך וועל אייך דאס געלד מיט דאנק אבשיקען.

באריס האסט דוא עלטערן אין דיין געבורטסשטאדט.

ליזא מיינע מוטער האב איך שוין לאנג פערלארען און וואו מיין פאטער איזט ווייס איך ניט, איך האב אבער געטרייע פערוואנדטע וועלכע ליעבען מיך וויא זייערס א קינד.

באריס ווארום האבען דיך דיא געטרייע פערוואנדטע געלאזט קומען צו אזא לאנגע און ווארום האסט דוא זייא פערלאזט.

ליזא מיך וואונדערט זא איין פראקטישער מענש וויא איהר זייט זאל זאוואס פרעגען, ווייסט איהר דען ניט דאס מיר מענשען לעבען אימער מיט דעם צופאל, צופעליגער ווייזע שיידען מיר זיך פון אונזערע ליעבסטע פערזאנען און צר פעליגער ווייזע פליהען מיר מאנכעס מאל אליין אין פייער.

באריס (אפארט) דאס מעדכען רעדט זעהר פערנינפטיג (צו איהר) גוט איך וועל דיר לייהען דאס געלד וואס דוא ברויכסט.

ליזא טויזענד דאנקען בעסטער הערר, ניע וועל איך זא איין וואהלטהאט פערגעסען.

דריטער אויפטריט,

מאריא.

מאריא נוא קען מען אזעלכע צרות פערטראגען? אט האסט דוא דיר א טאטען דאס קינד איז טויט קראנק און ער זיטצט זיך אזוי רוהיג וויא א פרעמדער (צו ליזאן) וואס טהוסטו דא?

באריס דוא געה אריין צו דיין קראנקע טאכטער, לאז מיך זיך אפרעכענען מיט דער אונגליקליכער, זיא וויל אונזער הויז פערלאזען.

מאריא קוקט איהם נור אן מיט וואס פאר א רחמנות פנים ער רעדט דא פון דער דיענסטמויד. איך ווייס אז פאר א מויד וואלסט דוא דיין נשמה אבגעגעבען,

אויף זיין קראנקע טאכטער האט ער קיין רחמנות און אויף א פרעמדער דיענסט מויד רייסט איהם נעביך דאס הערצעלע.

באריס דיין טאכטער איז ניט קראנק נאר פעררי̇קט.

מאריא א פעררי̇קט זאלסט דוא ווערען אז קיין דאקטאר און קיין רופא זאלל דיר ניט קענען העלפען, מערדער דוא. דוא האסט דיין טאכטער קראנק געמאכט דורך דעם סקאנדאל וואס דוא האסט געמאכט אויפ'ן באלל.

באריס דוא וועסט מאכען נאך א באלל וועט זיא געוויס געזונד ווערען.

מאריא אזש מאכען זאל איך שוין א מצבה אויף דיין קבר אין ניכע צייטען.

באריס אהא דער גיהנום האט שוין זיינע טהויערען געעפענט, איך זעה שוין אז איך מוז פון שטוב אנטלויפען, שרייא שרייא אביסעלע העכער, זאל מען אויף דיין בייז וואונדער צוזאמענלויפען (אב מיט כעס)

מאריא (שרייט איהם נאך) לויף לויף דוא ושיער פארכאטי! ווארט איך וועל מיך מיט דיר אפרעכענען וויא מען בעדארף (צו ליזאן) נוא און דוא מיין פריצה, דוא מיינסט איך וועל דיר שווייגען דערפאר וואס מיין א:א איז צוליעב דיר קראנק.

ליזא צוליעב מיר ווערט קיינער קראנק, קיינער איז שולדיג וואס אייער טאכטער איז אזוי קאפריזנע.

מאריא וואס? דיר געפעלט אויך ניט מיין טאכטער? דוא האסט אויך א האזע צו רעדען אויף איהר שלעכטס. האלט מויל אומזיסטע פרעסערין.

ליזא איך עסס בייא אייך ניט אומזאנסט, איך פערדיען מיין ברויט דורך מיין ביטערן שוויים.

מאריא וואאס? דוא האסט א האזע מיר אזוי צו ענטפערן (לאזט זיך צו איהר מיט געבאלטע פויסטען) איך וועל דיינע ציין פון מויל ארוים שלאגען.

ליזא (שטרענג) שטעהט! איהר זאלט ניט וואגען מיך מיט אייערע שמוטציגע פינגער צו בעריהרען דען איך האב אויך הענד איהר זעהט (הויבט א פויסט)

מאריא געה שוין ארוים פון מיין שטוב, דוא הערסט? דיא מינוט זאלסט דוא פון דאנען אוועקגעהן.

ליזא אלס איינס האב איך הייטע געוואלט אייער הויז פערלאזען, איהר מוזט מיר אבער בעצאהלען וואס מיר קומט פאר מיין ארבייט.

מאריא א קליינינקייט וואס איהר קומט, גאנצע צעהן רובעל,

ל י ז א ביא אייך איז דאס א קליינינקייט אבער ביא מיר איז צעהן רובעל יעצט א גאנצער קאפיטאל.

מ א ר י א נוא נוט נעה נעהם צוזאמען דיינע שמאטעס, באלד גיעב איך דיר דיין קאפיטאל און נעה צום טייפעל.

ל י ז א ניין מאדאם מעהר וועל איך צו אייך ניט נעהן (אב)

מ א ר י א איך האב דאך שוין עפעס איבערגעהאלטען דיענסטען, נאר אזא עזות־ניצע האב איך נאך ניט געהאט. זיא מוז נאך פון דאנען אוועקגהען מיט געשוואלענע באקען.

---

4 ער אויפטריט.

א נ א.

א נ א וואס האסט דוא דא אזוי געליארמט און געשרייען.

מ א ר י א דוא האסט בעדארפט זעהען א חוצפה פון דיין פאקאיאווע, טאמער האב איך איהר געוואלט געבען א פאטש האט זיא אויפגעהויבען דיא האנד און האט געוואלט געבען צוריק.

א נ א וואס? דיא פאמוניצע האט דיך געוואלט שלאגען צוריק? נוא און דוא האסט איהר דיא האר פונ'ם קאפ ניט אויסגעריסען?

מ א ר י א איך האב מורא געהאט א קשיא אויף אזא חצופה זיא קען טאקי געבען צוריק.

א נ א אי פראסטע אידענע וואס דוא ביזט, וואו האט מען דאס געזעהן אין דיא אריסטאקראטישע הייזער אז א ווירטהין זאל מורא האבען פאר א דיענסט.

מ א ר י א בין איך דען שולדיג וואס מיר האבען אזא עזות'ניצע א דיענסט.

א נ א יא נור דוא ביזט שולדיג, ווייל דוא ביזט א פראסטע אידענע און ווייסט ניט וויא צו מאכען א דיענסט זאל פאר דיר מורא האבען, איך וועל דיר בעווייזען וויא מען האנדעלט מיט אזעלכע פראסטע דיענסטען. פאר דיר אין דיא אויגען וועל איך זיא גוט אויספאטשען און זיא וועט מיר איין שלעכט ווארט ניט זאגען.

מ א ר י א טשעפע זיא ניט, זיא וועט דיר אויך ניט שווייגען, זיא איז א גוט שטיקעל סחורה, איך וועל איהר בעצאהלען וואס איהר קומט און וועל זיא ארויסטרייבען וויא א צויג.

5טער אויפטריט.

ש מ ע ר ק ע.

ש מ ע ר ק ע באלד קומט דער דאקטאר טאנענבלום.

א נ א האסטו איהם געזאגט אז איך בין עפעס ניט געזונד.

ש מ ע ר ק ע יא.

א נ א נוא וואס האט ער געזאגט?

ש מ ע ר ק ע ער האט זיך זעהר דערשראקען און האט געזאגט אז באלד קומט ער.

א נ א ער האט זיך דערשראקען זאגסט דוא?

ש מ ע ר ק ע נאך וויא דערשראקען, ער איז פשוט א טויטער געבליעבען, מיין ליעבע אנא איז קראנק? — האט ער מיט שרעק א געשרייא געטהאן און פון דעם געשרייא האב איך פערשטאנען אז ער איז אין אייך פערליעבט איבער דעם קאפעלוש, ער איז פשוט אייער כפרה (אפארט) זאל דיא משוגע'נע ה. בען א גוטען חלום (אב)

א נ א מאמא דוא האסט געהערט? דער דאקטאר האט זיך דערשראקען ער אז האט דערהערט אז איך בין קראנק, אהא האב איך דיר פריהער ניט געזאגט אז ער איז אין מיר פערליעבט. מאמא (קושט זיא) איך בין גליקליך דיא גליקליכסטע אין דער וועלט.

מ א ר י א נוא ועסט דוא שוין ווייטער זאגען אז איך בין א פראסטע אידענע? נור מיר דארפסט דוא דאנקען פאר דער ליעבע, ווען ניט איך וואלט נאר ניט געוועזען.

א נ א מאמא ליעבע מאמא היינט איז דער גליקליכסטער טאג אין מיין לעבען דוא וועסט זעהן אז היינט וועט טאנענבלום פאר מיר קניען און וועט מיר שווערען אז ער ליעבט מיך און וועט מיך בעטען איך זאל זיינע זיין.

מ א ר י א נוא וואס וועסט דוא איהם ענטפער,?

א נ א איך וועל שוין וויסען וואס צו ענטפערן, יא איך וועל אזוי טהאן וויא איך האב געליינט אין א ראמאן אז ווען ער האט זיך פאר איהר אין ליעבע ערקלעהרט האט זיא גאר ניט געענטפערט זיא האט איהם נור דערלאנגט דיא שעהנע בלום וואס זיא האט אין דער האנד געהאלטען, האט ער שוין פערשטאנען וואס זיא מיינט. געפעלט דאס דיר מאמא?

מ א ר י א שעהן זעהר שעהן, דוא מוזט מיין טאכטער אן אנדער קלייד אויף

אַנטהאָן, דאס איז קיין קליינינקייט ניט דיא זיסע מינוטען ווען מען הערט פון געליעבטע; צום ערשטען מאָל דיא ווערטער איך ליעב דיך.

א נ א יא דוא האָסט רעכט ליעבע גוטע מאמא (קושט זיא) קום איך וועל אָנ׳אַנ־ דער קלייד אַנטהאָן און וועל אויסקלייבען עפּעס אַ שעהנע בלום פאר איהם, פאר מיין ליעבען טאנענבלום.

מ אַ ר י א (קושט זיא) אין אַ גוטער שעה זאָל דאס זיין מיין טאָכטער קום מיין קינד (ביידע אב)

זעקסטער אויפטריט.

ל י ז א (מיט אַ פּעקעל אין דיא הענד) איך בין שוין פערטיג: דאס פערפלוכטע הויז צו פערלאססען. וואו איז דער הערר באַרים? אך ווען ער זאָל מיר צוואַנציג רובעל לייהען וויא גליקליך העטע ער מיך געמאכט, איך וועל מיך פיהלען וויא בעפרייעט פון אַ שרעקליכע געפענגניס. וויא ערלעב איך שוין אין דער היים צו זיין (פויזע) האב איך דען אַ היים? מיין גוטער אָנקעל יאקאָב איזט יעצט איין אָרעמער מאן און ווער ווערט אויסער איהם פאר מיר זאָרגען? אָה מיין גאָט וויא שלעכט עס איז צו זיין ארם און הילפלאָז. וויא אונגליקליך מען איז ווען מען איז עלענד אין אַ פרעמדער שטאָדט און מען קען זיך זעלבסט ניט העלפען. ווארום האָט מיך מיין אָנקעל געבילדעט? ווארום האט ער מיך ליעבערפט איינע ארבייט ניט געלערנט?

וואס טויג דיא בילדונג, דער שכל, פערשטאנד,
וואָס נוצט דער יושר טוגענד אצינד
האָסט דוא קיין מיטעל צום לעבען אין האנד
ביזט דוא פעררעכענט וויא אַ שטיף קינד.

7טער אויפטריט.

ט אַ נ ע נ ב ל ו ם (קומט אַריין זיא בעמערקט איהם ניט זינגט וייטער).
שלעכט איז דיא וועלט, שלעכט נאָר אָהן שיער,
גרויזאם פלאנט מיר אימער דיא נויט,
גאָט מיינער האָב שוין רחמנות אויף מיר
שיק אויף מיר שנעל דעם זיסען טויט.

ט אַ נ ע נ ב ל ו ם (אפארט) וואס פאר איינע שטימע! וויא הערצרייסענד איהר ליעד איזט (צו איהר) נור ניכט פערצווייפעלט ליעבעס קינד. איהר קענט שנעל גערעטעט ווערען.

ל י ז א (קוקט זיך ערשראָקען אום) דאָקטאָר טאנענבלום?

ט אַ נ ע נ ב ל ו ם יא פרייליין דאס בין איך אייער בעסטער פריינד.

ל י ז א מיין בעסטער פריינד? (שטרענג) דאָקטאָר! אָבוואָהל איך בין ניט מעהר וויא איינע אָרמע דיענסטמעדכע; דאָך דולדע איך ניט זאָלכע שפּעסע.

ט אַ נ ע נ ב ל ו ם איהר בעליידיגט מיך פירכטערליך ווען איהר דענקט דאס איך געהער צו דער קלאססע אונמענשען וועלכע קענען בייא זיך רעכט מאכען צו שפּאסען פון זאָלכע אונגליקליכע וויא איהר זייט.

ל י ז א איך קען אָבער ניט גלויבען דאָס אין אונזער שלעכטער וועלט בעפינדען זיך ווירקליך זאָלכע עדלע מענשען וואָס אינטרעסירען זיך פאר פרעמדע אונגליקליכע.

א נ ע נ ב ל ו ם איהר בעגעהט איינע זינדע ווען איהר בעטראכט אלע מענשען אלס פערדאָרבען. איך ווידערהאָלע מיינע וואָרטען דאס איך בין אייער בעסטער פריינד.

ל י ז א איך קען אייך דאָך ניט גלויבען וייל איך האָב אייער פריינדשאפט ניט פערדיענט.

ט אַ נ ע נ ב ל ו ם פריינדשאפט קען מען זעהר אָפט פערדיענען דורך שווייגזאמע קיישהייט און דורך איינפאכע טוגענד. יא פרייליין אייער געזיכט צייגט דאס איהר זייט אַ קיישעס טוגענדהאפטעס מעדכען אין דער צייט וואס איך האָב ערקענט דיא שלעכטע זייטע פון אייערע הערשאפטען האב איך אויך געלעגענהייט געהאט צו ערקענען אייער גוטע זייטע. איך האב ערקענט אז נור דער צופאל האָט אייך פאר אַ דיענסט געמאכט און בין דארום זעהר נייגיעריג צו וויסען, ווער איהר זייט און וויא זאָ איהר זייט אין דיעזער העלע אריינגעפאלען.

ל י ז א אייער פריינדליכעס געזיכט, דער צערטליכער טאָן פון אייערע וואָרטען דאָקטאָר, צייגען מיר דאס איהר האט ווירקליך מיטלייד מיט מיר. אָה וויא דאנקבאר איך בין אייך, שוין לאנג האב איך קיין מיטלייד פון יעמאנדען געזעהן (ווישט דיא אויגען).

ט אַ נ ע נ ב ל ו ם אום הימעלס ווילען ווייניט ניט, אייערע טרערען מאכען מיך שרעקליך נערוועז. ערצעהלט מיר ליעבערסט אייער טרויעריגע געשיכטע.

ל י ז א מיין געשיכטע איז קורץ, דאָקטאָר. יונג בין איך איינע וויזע געבליעבען.

מיינע מוטער האט נאך דעם הימעל אויסגעוואנדערט און מיין פאטער האט מיך אין זיין ברודערס הענד איבערגעלאזט אן איז מיט זיין צווייטער פרויא נאך דיעזער געגענד געפאהרען. מיין רייכער אָנקעל האט מיך מיט פעטערליכע צערטליכקייט ערצאָגען. ער איז אָבער אין דער לעצטער צייט זעהר ארם געוואָרען, איך וואָלטע מעהר אויף איהם צו לאסט ניט פאלען און בין אהער געקומען מיינעם רייכען פאטער אויסצוגעפינען, דען איך האָב ערפאהרען דאס ער וואָהנט היער. לײדער האָב איך איין אירטהום געהאט איך האָב אהם היער ניש געפונדען, דאס געלד האט זיך פון מיין טאשע אויסגעשעפט, איך בין געבליעבען אין גרעסטען נויטה און וואר דא־רום געצוואונגען איינע שטעלע אלס דיענסטמעדכען אנצונעהמען.

ט א נ ע נ ב ל ו ם האט איהר קיינע בעסערע שטעלע ניט געקענט געפינען וויא נור דיענסטמעדכען צו זיין.

ל י ז א איך האָב געוואָלט איינע גובערנאנטין ווערען, וויל איך פיהל מיך זעהר פעהיג דאצו, איך בעזיצע פיער אייראָפע:ישע שפראכען און שפיעל זעהר גוט פיאנאָ. לײדער אָבער האט זיך אזא שטעלע ניט געמאכט און דיא נויטה וואר אונגעהייער גרויס, ווען מען האלט ביים ערטרינקען ערגרייפט מען זאָגאר א שטרוי אלס לעבענס רעטער.

ט א נ ע נ ב ל ו ם איך פערשטעה, איך פערשטעה אלזאָ וואס דענקט איהר יעצט צו טהאָן.

ל י ז א צוריק נאך מיין הײמאטה פאָהרען, צו מיין גוטען אָנקעל.

ט א נ ע נ ב ל ו ם איהר זאָגט דאך דאס ער איז ארם.

ל י ז א יא ער איז אָרם, אבער ער איז דאָך מיין איינציגער פריינד.

ט א נ ע נ ב ל ו ם ניין פרײלײן ער איז ניט אייער איינציגער פריינד איהר האָט נאָך איינעם וועלכער איז אייך נאָך מעהר פריינד אלס אייער אָ:קעל און ווען איהר וועט איהם ערלויבען וועט ער פאר אייך זאָרגען.

ל י ז א איך פערשטעה אייך ניט דאָקטאָר

ט א נ ע נ ב ל ו ם האָב איך אייך שוין ניט געזאגט דאס איך בין אייער וואהרער בעסטער פריינד. איך בין רייך און האָב דיא מעגליכקייט אייך גליקליך צו מאכען....

ל י ז א מיך גליקליך צו מאכען? וויא זאָ דענקט איהר דען מיך גליקליך צו מאכען?

ט א נ ע נ ב ל ו ם איך קען דאָס אייך ערקלערען, אָבער איהר מוזט מיר פערשפרע־כען דאס איהר וועט אין דער וואהרהייט פון מיינע וואָרטען ניט צווייפלען,

איך שווער אייך בייא דער ערא־ינערונג פון מיינע טויטע עלטערן דאס אלעס וואָס איהר וועט פון מיר הערען קומט פון מיין טיעפען הערצען.

ל י ז א וואָצו דאס שווערען דאָקטאָר, איך בין שוין איבערציינגט אין אייער אויפ־ריכטיגקייט.

ט א נ ע נ ב ל ו ם איך בין אייך זעהר דאנקבאר פאר דאָס צוטרויען וואס איהר שענקט מיר. אלזאָ גוט, אויפריכטיג וועל איך אייך זאָגען דאס זייט איך האָב אייך דערזעהן האָב איך ניט אויפגעהערט וועגען אייך צו דענקען. איך האָב גלייך פערשטאנען דאס איהר זייט א קינד פון א גרעסערע פאמיליע און דאס דיא נאטור האָט אייך זאָ רייכליך מיט איהרע פרעזענטע בעגאבט דאס איהר קענט אזא מאן וויא איך בין פאר דעם גליקליכסטען אין דער וועלט מאכען.

ל י ז א (פערשעהמט און איבעררא שט) דאָקטאָר! ...... איך קען ניט ...... איך קען דאס ניט גלויבען .....

ט א נ ע נ ב ל ו ם האָט איהר זעלבסט ניט געזאָגט דאס איהר זייט שוין איבער־ציינגט אין מיין אויפריכטיגקייט?

ל י ז א צופיעל ..... יא צופיעל מיט איין מאָל.

ט א נ ע נ ב ל ו ם צופיעל גליק פאר אייך! ליזא איהר קענט זיך ניט פאָרשטעלען וויא גליקליך איהר האָט מיך געמאכט מיט דיעזע געצעהלטע וואָרטען, דען זייא בעווייזען מיר דאס איהר וועט זיך ניט וויינערען מיינע לעבענסבעגלייטערין צו זיין. ליזא! רייכט מיר אייער האנד און אלע מענשען פון דער וועלט זאָלען אונז בענײדען.

א ניין דאָקטאָר, ניט נור דיא מענשען פון דער וועלט זאָגאר אלע ענגלען פון הימעל דארפען מיך בענײדען היער האט איהר מיין האנד מיט מיין שוואור דאס אייער געטרייע גאטטין ווערדע איך ביז צו מיין טויט פערבלייבען (רייכט איהם דיא האנד.

ט א נ ע נ ב ל ו ם (ערגרייפט איהר האנד) ליזא! מיין שאטץ מיין גוטער ענגעל (אומארמען און קושען זיך)

ל י ז א (שפרינגט פלוצלינג פון איהם אב) אָה איך הער יעמאנד קומט.

ט א נ ע נ ב ל ו ם נוא ווארום האָט איהר זיך דערשראָקען? יעצט ברויכט איהר קיינעם צו פירכטען.

8טער אויפטריט.

מ א ר י א — א נ א

א נ א (איבערראשט) דער דאָקטאָר? (צו איהם) אָה ליעבער דאָקטאָר זייט מיר הערצליך ווילקאָמען, איהר זייט שוין לאנג דאָ?

ד אָ ק ט אָ ר ניין נימ לאנג.

מ א ר י א ווארום האָט איהר אונז ניט געמעלדעט אז איהר זייט דא הערר דאָקטאָר?

ט א נ ע נ ב ל ו ם איך האָב נימ געפונדען פאר נעטהיג מאדאם.

מ א ר י א (דערזעהט ליזאן) וואָס טהוסט דוא דאָ דיענסטמויד?

א נ א בעצאָהל דער פאָמוניצע וואָס איהר קומט און וואַרף זיא ארויס פון דאנענט.

ט א נ ע נ ב ל ו ם ניין פרייליין זיא ברויכט יעצט אייער געלד ניט. זיא איז רייכער פון אייך (שטעלט אונטער דעם ארם) קום מיינע ליעבע בראוט.

ל י ז א (נעהמט איהם אונטערן ארם) איך געה מיט דיר מיין טהייערער ברייטי־גאם (ביידע לאָזען זיך געהן צום טהיר, מאריא מיט ליזאן בלייבען שטעהן וויא צודולט. קוקען זיך אן ער־ראָקען און בעשטירצט.

פאָרהאַנג פאלט.

פירטער אקט.

זיעבעטעס ביל ד.

אין א צימער בייא באַרים שטיינהויז.

1טער אויפטריט.

מ א ר י א — א נ א (ביידע זיטצען בייא א טיש)

א נ א (קלאפט מיט דיא פויסטען אין טיש) גוואלד גוואלד! איך וועל זיך נאָר א מעשה אָנטהאָן איבער דער פראָסטער אידענע, זיא וועט מיך יונגערהייט אין דער ערד אריין פערטרייבען.

מ א ר י א איך זאָל קרענקען אויב איך פערשטעה וואָס דוא ווילסט פון מיין לע־בען האבען, בין איך דען שולדיג אז דער דאָקטאָר רוף האט זיך פערקאָ־כעט אין דיין פאָקאָיאָווע. ווייסט דוא אליין נימ אז איך האָב אלע מיינע כחות אוועקגעלעגט ער זאָל זיך נאָר אין דיר פערליעבען.

א נ א דוא, נאָר דוא אליין ביזט אין דעם שולדיג, וויא אזוי האָסטו פריהער נימ דערזעהן אז צווישען זייא איז א פערליעבעניש.

מ א ר י א נוא איך פרעג דיך דאס איינענע, דוא ביזט דאך שוין א סלונע און א געבילדעטע, פאר וואָס האָסט דוא דאס נימ דערזעהן?

א נ א נעה טענה זיך אוים מיט א פראָסטע בעשעפענים. ווער האָט דאס גע־קענט איינפאלען אז אזא געבילדעטער שעהנער דאָקטאָר וועט זיך פער־ליעבען אין א דיענסט מויד. אין אזא פטרזעהעניש.

מ א ר י א איאָ דאס קען קיינעם נימ איינפאלען? נוא איז דאָס מיר אויך נימ איינגעפאלען.

א נ א בייא לייטען האָב איך געזעהן מאמעס זיינען מאקי געטרייע קלוגע מאמעס, ווען א יונגער מאן קומט אריין צו זייערע טעכטער נעהמען זייא פון איהם דיא אויגען נימ ארונטער, מען היט איהם וויא א גנב און מען שמייכעלט איהם וויא א פיצעלקינד, דוא אבער האָסט נאָר אין זינען געהאט דיינע פוידער מיט דעם שפי־געל, דערפאר איז אזא סוף אויסגעגאנגען.

מ א ר י א אי לאָז מיך צו רוה איך בעט דיך, וואס האָסטו זיך אָן מיר אָנגעטשע־פעט, שולדיג איז דאָ נאָר דיין טאטע, פון יענער נאכט אן וואס ער האָט אלע אונזערע געסט אזוי בעליידיגט, און האָט אויסגעזאָגט אז דוא ביזט שוין צוואנציג יאהר אלט, יא מאקי פון יענער נאכט אָן איז דער דאָקטאָר צו דיר קאלט געוואָרען.

א נ א אין דעם ביזט דוא אויך שולדיג און אנדער געטרייע מאמע וואלט אזא זשיעד, אזא נארישען מאן דעם באָרד אויסגעריסען און אלע ביינער צובראָכען, אבער וואָס האָסט דוא געטהאָן, דוא האָסט זיך געמאכט וויא דוא בעקוקסט ישפאזמען און שוין. אי אומגליק מיינס! קיין מערכען האט נאָט גע־שטראָפט מיט אזעלכע ווילדע טאטע מאמע וויא כיינע זיינען.

צווייטער אויפטריט.

ב א ר י ס.

ב א ר י ס מאריא וואו איז אונזער דיענסטמעדכען, ווארום האב איך זיא זייט איינ׳נע טעג ניט געזעהן, זיא איז שוין פון אונז אוועק געגאנגען?

מ א ר י א נוא קען דיא גאל ניט צושפרינגען ווערען הערענדיג אזעלכע פראגעס. וואס הייסט דוא ווייסט גאר ניט אז דער דאקטאר טאנענבלום האט זיא פון דאנען צוגענומען.

ב א ר י ס אזוי? זיא האט זיך געשטעלט דיענען בייא דעם דאקטאר.

מ א ר י א דיענען זאגט ער, פראסטער איד וואס דוא ביזט. ניט א דיענסט וועט זיא בייא איהם זיין נאר א ווייב. דוא פערשטעהסט, ער נעהמט מיט איהר חתונה האבען.

ב א ר י ס איז דאס מעגליך? טאנענבלום האט חתונה מיט דער מערכען?

מ א ר י א נוא האט מען געזעהן אין דער וועלט אזא פערפלוכטען טאטען וויא ער איז. מיר געהןביידע דורך דעם ארום אהן קעפ און ער פרענט זיך גאנץ קאלט (קריכט איבער) איז דאס מעגליך.

ב א ר י ס איך פערשטעה ניט פאר וואס איהר געהט ביידע ארום אהן קעפ דורך דעם.

מ א ר י א גוואלד געשריענען! מען קען דעם שלאג בעקומען הערענדיג אזעלכע ווערטער, וואס הייסט? דוא ווייסט גאר ניט אז אונזער אנא איז פער־ליעבט אין דעם דאקטאר.

ב א ר י ס דאס וואס זיא איז אין איהם פערליעבט איז נאך וועניג. ער האט דאך אויך עפעס א שטיקעל דעה. דוא זעהסט דאך אז ער האט נאר ליעב געהאט אונזער פאקאיאווע.

א נ א וואס רעדסט דוא מאמא מיט דעם פראסטען זשיער, מיט אזא אלטען נאר איז ניטא וואס צו רעדען.

ב א ר י ס געווים בין איך א נאר. דען ווען איך זאל זיין קלוג וואלט איך דיר דיינע געבוכבעטע קלוגע באקען גוט אויסגעפאטשט פאר אזעלכע ווערטער.

מ א ר י א דוא וואלסט זיא געפאטשט? דוא ניעדערטרינגער זשיער, אנא פריוו זיא נאר מיט איין פינגער בעריהרען וועט איין האר אין דיין בארד און איין צאהן אין ד׳ין מויל ניט בלייבען.

ב א ר י ס אויב אזוי מעג שוין דיין טעכטערל מיך רופען זשיער און אלטער נאר, זיא אליין מעג מיך אויך שרעקען מיט פעטש.

א נ א און דוא מיינסט איך וועל דיר שווייגען, ניין איך וועל מיך ניט לאזען טרעטען מיט דיא פיס פון אזא נארישען זשיער וויא דוא ביזט, קיין מאל וועל איך פערגעסען אז נאר דוא האסט מיך אונגליקליך געמאכט, דער דאקטאר האט ניט געוואלט האבען אזא זשיער פאר א שוויעגער פאטער.

ב א ר י ס ווען בייא איהם איז רעכט ג:ווען האבען מיין דיענסטמעדכען פאר א כלה וואלט בייא איהם געווים רעכט געווען מיך פאר א שווינער פאטער צו האבען. דאס אונגליק איז דא אבער געווען וואס ער איז זעהר א קלוגער יונגער מאן ער האט באלד פערשטאנען אז דיא פאקאיאווע שטעהט פיעל העכער פון איהר ווירטהין

א נ א דוא הערסט מאמא, דוא הערסט וויא ער שיט זאלץ אויף מיינע וואונדען גוואלד איך וועל מיר דאס לעבען נעהמען.

מ א ר י א וואס הערסט דוא זיך איין צו זיינע ווערטער, ווייסט דוא דען ניט אז עס אי׳ נאר א שאנדע מיט איהם אין איין שטוב צו זיין.

א נ א מיר איז בעשטענדיג א שאנדע געווען צו זאגען אז דער זשיער אין מיין טאטע.

ב א ר י ס שעהמט זיך, יא שעהמט זיך מיט מיר, איך אליין שעהם מיך אויך ווען איך דערמאן זיך וויא נאריש און דום איך האב געהאנדעלט ׳דאמיט וואס איך האב מיך געלאזט פערבלענדען דיא אויגען פון אזא אויסוואורף פון אזא קאקעטקע וויא דיא איז (ציינט אויף מאריאן)

מ א ר י א אזוי? דוא האסט חרטה אויף דעם שידוך? אז אך און וועה איז צו דיא יאהר, אז איך בין צו קליין פאר אזא מושיק קום אנושקא! וואס וועלען מיר דא טענה׳ן מיט אזא גולם, איך קען זיין מיאוס פנים ניט אנקוקען.

א נ א יא עס קען טאקי נאר קיין גרעסערע שאנדע ניט זיין וויא צו רעדען מיט אזא אלטען דוראק קום מאמא (ביידע אב)

ב א ר י ס (אליין) נוא פעהלט מיר נאך עטוואס? עס האלט שוין דאבייא מיין טאכטער זאל מיין בארד אויסרייסען און דיא צייהן פון מויל אויסשלאגען, עס האלט שוין דאבייא איך זאל דארפען ציטטערן עפענען דאס מויל בייא מיר אין שטוב, וייל מיין אריסטאקראטישע ווייב און מיין געבילדעטע טאכטער קענען מיינע זשידאווסקי דומהיים ניט הערען, (פערצווייפעלט) וואס טהוט מען מיט אזעלכע צווייא טייפלען. אבער האב אי׳ך דען דאס אלעס ניט פערדיענט. מיין געטרייע פרויא

האָב איך אין דער ערד פערטריעבען און מיין ליעבע טאָכטער לאה'לע האָב איך וויא אויף הפקר איבערגעלאָזט און איך האָב דיא גאַנצע צוואַנציג יאָהר וואס איך בין דאָ פון איהר ניט געוואָלט וויסען עס קען זיין אז זיא איז גראָדע א גוט קינד (פויזע) איך מוז נאָך היינטע שרייבען א בריעף צו מיין ברודער און אָנפרעגען איהם וועגען מיין לאה'לען, אויב זיא לעבט וועל איך מיין גאַנץ עשירות איהר אָבגעבען. דאס וועט פיעלייכט אָבשוואַכען דיא שטאַרקע זינדע וואס איך האָב געגען איהר בעגאַנגען.

דריטער אויפטריט.

נ א ל מ א ן (ער ווייזט אויס אלט מיט א רויטע נאָז געקליידעט אלס בעטלער).

נ א ל מ א ן א גוטען טאָג אייך (פערניינט זיך טיעף)

ב א ר י ס איהר ווילט געוויס א נדבה אָרעמער מאַן?

נ א ל מ א ן ניין, איך וויל נאר וויסען וואָהנט דאָ א געוויסער בערעל שטיינפעלד.

ב א ר י ס איך האָב א מאָל זאָ געהייסען, היינטע הייס איך בארים שטיינהויז.

נ א ל מ א ן אזוי? דאָס זייט איהר אליין רבי בערעל שטיינפעלד און וויא הייסט אייער ווייב זאָל לעבען ניט מרים?

ב א ר י ס יא, דאָ הייסט זיא מאַריא.

נ א ל מ א ן (ערפרעהט) אזוי? האָב איך קיין טעות ניט געהאט. וואו איז אייער ווערטהע פרויא.

ב א ר י ס וואָצו ברויכט איהר זיא.

נ א ל מ א ן איך בין איהרער אַן'אלטער בעקאַנטער און איך בעדארף מיט איהר זעהר וויכטיגעס רעדען.

ב א ר י ס ווער זייט איהר? איהר קומט מיר קענטליך פאָר.

נ א ל מ א ן ניין איהר קענט מיך ניט, אייער ווייב זאָל לעבען קען מיך זעהר גוט, יא נאָך עטוואָס וויל איך אייך פרעגען דאס ערשטע קינד וואָס זיא האָט אייך מיט צוואַנציג יאָהר צוריק געשיינקט לעבט?

ב א ר י ס מיין טאָכטער אנא מיינט איהר? ווארום אינטרעסירט דאס אייך צו וויסען?

נ א ל מ א ן אוים בלויזער נייגיערדע מיין הערר. אלזאָ קען איך האָבען דאס פער־גניגען מיט אייער פרויא געטאהלין צו שפרעכען.

ב א ר י ס ווילט איהר מיר ניט זאָגען וואָצו איהר ווילט מיין פרויא זעהן.

נ א ל מ א ן איך מוז מיט איהר וויכטיגעס שפרעכען, דאס האָב איך שוין דאס פערגניגען געהאט אייך צו זאָגען.

ב א ר י ס (אפארט) מיין גאָטט האב איך קיין אירדטהום. דאס איז נאלמאן (צו איהם) ביטע נעהמען זיא פלאַטץ, איך וועל אהער מיינע פרויא אָריינ־שיקען (אפארט) איך מוז ערפאהרען וואס פאר א וויכטיגעס ער וועט מיט איהר שפרעכען (אָב

נ א ל מ א ן (אליין) בראוואָ אֵין מאָל, בראוואָ צווייא מאָל און נאָך א מאָל בראוואָ צום דריטען מאל. ה ה ה ה ! צוואַנציג יאָהר ארומגעטרעמפעוועט, צוואַנציג יאָהר געוואַנדערט פון איין שענק צום אנדערען פון איין קאָרטען־טישעל צום צווייטען, איצט וועל איך מיך קענען אביסעל אויסרוהען, מיינע ליעבע מאריא וויא איך זעה איז רייך און זיא וועט ניט פערלאָזען איהר אלטען געליעבטען און דעם טאַטען פון איהר קינד. יא זיא וועט געבען געלד מיט גוטען אָדער מיט בייזען (קוקט אין שפיעגעל) חע חע חע! ליעבען קען מען זיך שוין אין מיר ניט. מיין נאָז האָט צום שוואַרץ־יאָהר בעקומען עפעס שיכור'ע פארבּ, אבער מיין מאריא וועט מיך מוזען פאר א גוטען נאסט צו נעהמען, זאָל מען אויף מיר זאָגען וואָס מען וויל, אבער דאָס וועט קיינער ניט אָבלייקענען אז איך בין א חכם, נאָך מיט 21 יאָהר צוריק האָב איך זיך אָנגעגרייט א גוטע עלטער. איהר בריוועלע איהר טהייער בריוועלע איז נאָך בייא מיר און ער וועט פאר מיר עפענען מאריא'ס אלע קעשענעס און קניפּ לאך. בראוואָ נאלמאן ביזט א לייט, איך האָב פאר דיר רעספעקט.

פיערטער אויפטריט.

מ א ר י א (מיט א פאפיראָס אין מונד און א פאָכער אין האנד)

מ א ר י א (זעהר שטאָלץ) ווער האָט דאס מיך דאָ בעדארפט.

נ א ל מ א ן (ערפרעהט אפארט) זיא, דאָס איז זיא אליין מיט דיא ביינער. (צו איהר) מאריאָ מיין לעבען מיין נשמה וואס מאכסט דוא עפעס (פאלט איהר אום דעם האלז.

מ א ר י א (שטויסט איהם אב) וואס איז דאס פאר א האָזע בעטלער.

נ א ל מ א ן אז איך ווייז אוים וויא א בעטלער דאס איז אמת. אבער דערפאר בין איך דאָך דיינער אַן'אלטער גוטער ברודער. דערקענסטו מיך נאר ניט?

מ א ר י א (אפארט העכסט ערציטערט) וועה איז מיר. נאלמאן (צו איהם) וועמען בעדארפט איהר דא.

נ א ל מ א ן וואאאס? דוא האסט מיך טאקי באמת נים דערקענט, אדער דוא מאכסט זיך אז דוא דערקענסט מיך ניט. זעהסט דוא איך האב דיך באלד דערקענט, דוא וויזט אויס אהן עין הרע יונג און שעהן וויא אין אונזערע אלטע גוטע יאהר.

מ א ר י א (בייז) איך קען אייך ניט.

נ א ל מ א ן דוא קענסט ניט דיין אמאליגען געליעבטען דיארקע נאלמאן.

מ א ר י א דאס ערשטע מאל הער איך יעצט אזא נאמען.

נ א ל מ א ן דיא קונצען פערשטעהט מען, אבער מיין גאלדענע מאריא וואצו זאלסט דוא זיך מאכען פאר אזא שלעכטע. איך קען דיך פון א מאל אז דוא ביזט א דימאנט א בריליאנט, זאג מיר בעסער וואס מאכסט דוא און וואס מאכט אונזער ליעב קינד.

מ א ר י א (זעהר בייז) פערריקטער מענש ווארפט זיך ארויס פון דאנען.

נ א ל מ א ן וועלכער משוגע'נער מענש ווארפט זיך אליין ארויס. איך וויל בעסער ווארטען ביז דוא וועסט מיך ארויסווארפען פון דאנען, אבער דוא וועסט דאס ניט טהאן, ווייל דוא ווייסט אז איך האב פיינד מען זאל מיך ארייננברענגען אין כעס.

מ א ר י א איהר נעהט אוועק פון דאנען מיט גוטען?

נ א ל מ א ן איך וועל דיר צוליעב טהאן מיין נשמה און וועל אוועק נעהן דוא ווייסט דאך אז איך האב דיר אלע מאל צוליעב געטהאן ..... אבער איך מוז מיך פריהער זעהן מיט דיין מאן זאל געזונד און שטארק זיין.

מ א ר י א וואצו בעדארפט איהר מיין מאן?

נ א ל מ א ן איך וויל איהם בעטען מיט גוטען ער זאל מיר מיין טאכטער אבגעבען. מיט וואס פאר א האזע זאגט ער אז ער איז איהר טאטע. איך וועל פאקטיש דערווייזען אז זיא איז מיין קינד מיין פלייש און בלוט.

מ א ר י א וויא אזוי וועט איהר דאס דערווייזען.

נ א ל מ א ן מיט דעם בריוועלע וואס דוא אליין מיט דיין כשר הענטעל האסט מיר געשריעבען ווען דוא ביזט פערגאנגען אין צווייטען מאנאט. דאס קוווּ- טעלע לעבט נאך אט איז ער (שלעפט ארויס פון טאש א בריעף) איך האב איהם אבגעהיט וויא מיינע אויגען אין קאפ. וואו איז ערגעץ דיין מאן דער רויבער פון מיין קינד (לאזט זיך געהן צו א טהיר)

מ א ר י א קום נאר אהער נאלמאן.

נ א ל מ א ן געקוויבט און געדאנקט איז ער דוא האסט מיך שוין דערקענט און האסט זיך דערמאנט וויא איך הייס. זעהסט דוא דערפאר האב איך דיך ליעב.

מ א ר י א נענוג דיר צו שפאסען און זיך מאכען נאריש, לא'מיר בעסער רעדען אפען. איך פרעג דיך וואס פאר א שלעכטס האב איך דיר געטהאן וואס דוא ווילסט מיך אונגליקליך מאכען.

נ א ל מ א ן חלילה! ווער זאגט דען אז דוא האסט מיר געטהאן שלעכטס פער- קעהרט איך וועל שרייען אין אלע גאסען אז דוא האסט מיר פיעל פערגניגען פערשאפט. איך וויל ניט מעהר וויא מיין קינד זאל וויסען אז איך בין איהר טאטע ביז 120 יאהר. נוא איז דען דאס עפעס אן־עולה?

מ א ר י א אונמענש וואס דוא ביזט! זאג אפפען אז דוא ווילסט געלד.

נ א ל מ א ן מיט אזעלכע חכמניותן וויא דוא ביזט פערשפארט מען צו רעדען אפען, ווייל דוא פערשטעהסט אויפ'ן ווינק.

מ א ר י א גיעב אהער מיין בריוועלע, דוא בעקומסט א פינף און צוואנציגער.

נ א ל מ א ן וויא פיעל 25 רובעל? ביזט דוא משוגע, עפעס א סך האסט דוא געזעהן א טאטע זאל פערקויפען זיין קינד פאר 25 רובעל.

פינפטער אויפטריט.

אנא.

א נ א מאמא דיא שניידערין איז דא.

נ א ל מ א ן (אפארט) דאס איז מיין טאכטער? אהן עין הרע א טויד וויא א צימעס.

מ א ר י א באלד מיין טאכטער וועל איך אריינקומען. איך מוזט מיט דעם מענשען עפעס רעדען.

א נ א וואס פאר געשעפטען האסט דוא מיט דעם בעטלער מיט דעם שלעפער.

נ א ל מ א ן (אפארט) הערט א האזע אנטקעגען א טאטען (צו איהר שפאטיש) בעליידיגט מיך ניט פריילין, איך בין דיינע א נאהענטער קרוב.

מ א ר י א (ווינקט איהם ער זאל שווייגען) יא מיין טאכטער דער מענש איז אונ- זערער א פערוואנדטעטער.

אנא דער שלעפער איז דיינער א פערוואנדעטער? שעהנע קרובים האסט דוא דוא מענסט מיט זייא שטאלצירען.

גאלמאן שעהם זיך מיט מיר ניט טאכטער, מיר זיינען ביידע פון איין יחוס.

אנא וואס איז דאס פאר א פרעכהייט פראסטע אידענע וואס שווייגסט דוא דעם שלעפער? טרייב איהם ארויס פון דאנען!

גאלמאן אזוי נאר? אנטנעגנען דער מאמא האסט דוא אויך אזא האזע, נוא אויב אזוי מענסט דוא מיך אויך זידלען.

מאריא איך בעט דיך מיין קינד, גאה אריין צו דער נייטארין, איך כוז מיט דעם מענשען עפעס רעדען באלד קום איך צו דיר.

אנא וואס פראסט איז ניט עדעל, זיא הערט וויא דער בעטלער רעדט צו מיר מיט אזא חוצפה און זיא שווייגט, טפוי אויף אזעלכע מאמעס (שפייט אויס, אב)

גאלמאן חע חע חע! א שעהנעם לייט האסט דוא געמאכט פון מיין קינד, אזא יאהר אויף מיינע שונאים.

מאריא גוואלד איך וועל זיך נאר א מיתה אנטהאן. איך פרעג דיך רוצח וואס האסט דוא צו מיר. האב אויף מיר רחמנות און געה אוועק פון דאנען.

גאלמן אכיין נעה איך ניש, איך וויל מיין טאכטער אדער דיא ממתקים.

מאריא וויא פיעל? זאג רויבער וויא פיעל פערלאנגסט דוא?

גאלמאן א קליינינקייט, ניט מעהר וויא טויזענד רובעל.

מאריא טויזענד רובעל? פאר וואס קומט דיר אזוי פיעל געלד?

גאלמאן דערפאר וואס איך שענק אוועק מיין טאכטער צו א פרעמדען מענשען.

מאריא איך האב ניט, איך קען דיר אזוי פיעל געלד ניט געבען.

גאלמאן אזעלכע תירוצים וויל איך ניט הערען.

מאריא איך וועל דיר געבען 500 רובעל און גיעב מיר אב דעם בריעף.

גאלמאן ביזט א חכמה, קיין בייזע אוינ זאל דיר ניט שאטען פאר 500 רובעל זאל איך פערקויפען אזא דערוואקסען טיירעל.

מאריא דוא ביזט מיין מלאך המות, מיין קוילער.

גאלמאן מיט 21 יאהר צוריק האסט דוא אויך דאס זעלבע געזאגט פון דעסט וועגען לעבסט דוא נאט צו דאנקען, אבער גענוג צו טענה'ען, דוא גיסט מיר טויזענד רך.

מאריא איך שווער דיר אז איך האב אזוי פיעל געלד ניט.

גאלמאן עס מאכט ניט אויס, דוא ביזט בייא מיר א גוטער בטוח גיעב מיר

דערווייל וויא פיעל עס איז. דאס איבעריגע וועסט דוא מיר אבגעבען אין אן אני־ דער צייט.

מאריא גוט, איך וועל געהן דיר ברענגען דערווייל א הונדערטער.

גאלמאן א הונדערטער איז בייא אזא מענשעל וויא איך בין אויך א מטביע, אבער מאך דאס אביסעלע ניכער,

מאריא באלד קום איך צוריק (אב)

גאלמאן (אליין גיט זיך א קניפ אין דער באק) שעהנער בחור גאלמאן; דוא קענסט לערנען. אט אזוי, מיר וועט אריינפאלען טויזענד קארבען, איך וועל ווערען אן עושר (באריס קומט אריין בלייבט שטעהן אין טהיר גאלמאן בע־ מערקט ניט און רעדט ווייטער) נוא פרעג איך איך דארף מען האבען נאלד און ברי־ ליאנטען אז אזא שטיקעל שמאטע (צייגט אויף דעם בריעף) צאהלט מען טויזענדער (קושט דעם בריעף) גוטער ליעבער פריינד 21 יאהר האב איך דיך אבגעהיט און איצט וועלען מיר זיך מוזען שיידען.

באריס (אפארט) וואס פלוידערט ער דא?

גאלמאן יא שיידען וועל איך מיך פון דעם טהייער בריוועלע, אבער דיא קשיא איז פאר וואס זאל איך פאר איהם נעהמען ניט מעהר וויא טויזענד רובעל, נוא און צעהן טויזענד וועט זיא קראנק זיין צו בעצאהלען פאר איהם. איז בייא איהר ניט ווערטה אזא מעשה הונדערט טויזענד רובעל, ווען איהר מאן זאל דעם בריעוועלע איבערלייענען און וועט דערזעהן אז זיין טאכטער איז נאר מיין טאכטער וועט ער דאך מיט איהר שלאגען כפרות אויפ'ן גרויסען אופן.

באריס (אפארט) איך מוז זעהן וואס דאס איז פאר א בריעף.

גאלמאן יא צעהן טויזענד רובעל מוז זיא מיר בעצאהלען פאר דעם אוצר (באריס נעהט שטיל צו חאפט פון זיין האנד ארויס דעם בריעף גאלמאן ווערט ערציטערט שרייט פערצווייפעלט) וואס האט איהר געטהאן? גיט מיר אפ דאס פאפיערעל.

באריס (פערשטעקט דעם בריעף אין זיין טאש) מאך דא קיין ליארם בעטלער, דען איך וועל דיר דיינע ביינער צוברעכען.

גאלמאן האט רחמנות גיט מיר אב דאס פאפירעל.

באריס איך וועל איהם פריהער דורכלעזען נאכהער וועל איך וויסען וואס מיט איהם צו טהאן (אב)

גאלמאן (אליין) אידען ראטעוועט מיך! איך חאלעש, איך שטארב, (ניט א שפייא) טפוי! אט האסט דוא דיר פון אלע מיינע גליקען האט זיך

פלוצלינג אויסגעלאָזט א בוידים. אי וועט זיא דאָס חאפּע; א שווארצען סוף. אבער דאָס ארט מיך נאָר ניט, מיך ארט דיא אפּויטיקע וואָס איך האָב דאָ פערלאָרען. גוואלד! צעהן טויזענד קארבען האָב איך דאָ פערלאָרען, ניט מיר א מעסער אָדער א שטריק איך וועל זיך קוילען אָדער הענגען צום שווארץ־יאָהר.

6טער אויפטריט.

מאריא (טראגט אריין געלד) נא דאָ האָסט דוא הונדערט רובעל, דאָס איבער רינג בעקומסט דוא דיא וואָך.

נאלמאן (גיט האסטיג א האפּ דאָס געלד) זעהר גוט מאריא. אפשר קענסט דוא מיר איצט געבען נאָך איין הונדערטער.

מאריא ניין אונמעגליך.

נאלמאן גיעב זשע מיר חאָטש נאָך פופציג.

מאריא איך קען ניט נאלמאן; קום אין דרייא טעג ארום מיט דעם בריעף וועל איך דיר אָבצאָהלען מיט איין מאָל 900 רובעל (אב)

נאלמאן (אליין) דער הונדערטער איז וויא געפונען, אָה ווער! פערלאָרען 900 רובעל מזומן. איך זעה שוין אז מיר איז בעשערט צו פגר'ן א קבצן. (לאָזט זיך געהן צו דער טהיר)

7טער אויפטריט.

באריס (קומט אריין זעהר אויפגערעגט) שטעהט נאָר הערר נאלמאן.

נאלמאן (אפּארט) ער ווייסט שוין ווער איך בין (צו איהם) וואָס ווילט איהר.

באריס איך וויל אייך איבערגעבען מיין בעסטען דאנק.

נאלמאן איהר מאכט חוזק?

באריס ניין, איך מיין דאָס זעהר ערנסט, איך בין אייך זעהר דאנקבאר דערפאר וואָס דורך אייך האָב איך יעצט אזא געהיימניס ערפאהרען. זאגט נאָר וואָס האָט איהר געוואָלט פון מאריאן געלד?

נאלמאן (ערשראָקען) ניין חלילה.

באריס האָט נאָר קיין פורכט, זאָגט מיר דיא וואהרהייט.

נאלמאן איהר פערשטעהט דאָך שוין אליין, וואָס זשע פרעגט איהר?

באריס איך וועל אייך געבען געלד. איהר מוזט אבער טהאָן דאס וואס איך וועל אייך בעטען.

נאלמאן וואָס ווילט איהר פון מיר.

באריס איהר זאָלט מאריאן אין מיין געגענווארט אנגען אז אנא איז אייער קינד.

נאלמאן דאס זאָגט דאָך אייך איהר בריעף.

באריס איך וויל אבער אז איהר זאָלט דאס אויך זאָגען, און איהר בעקומט דערפאר 50 רובעל.

נאלמאן (אפּארט) דאס איז געלד (צו איהם) גוט איך וועל אייך דאָס טהאָן, ווען זאָל איך איהר דאס זאָגען?

באריס געהט אריין אין יענעם צימער, ווען איך וועל א געשרייא טהאָן נאלמאן זאָלט איהר אריינקומען.

נאלמאן גוט, איך בין צופריעדען.

באריס נוא געהט זשע שוין אהין אריין (נאלמאן אב אין דעם אנגעוויעזענעם צימער) אזא ענטדעקונג האָב איך ניט ערוואַרטעט. מיין גאָט איז דאָס קיין טרוים? אנא איז ניט מיין טאָכטער נאָר נאלמאנס? אבער דאס דארף מיך ניט קימערן, אין געגענטהייל מיך דארף פרעהען וואס אזא אויסוואורף איז ניט מיין מיין טאָכטער, יעצט איז געקומען דיא צייט איך זאָל מיך מיט זייאביידען אָבּרעכענען.

אַכטער אויפטריט.

יאקאָב (אין רייזע קליידער) וואָהנט דא דער הערר באריס שטיינפעלד.

באָריס (איבעראשט) וואָס זעה איך יאקאָב מיין ברודער (פאלט איהם אום דעם האלז) ברודער ליעבער גוטער ברודער.

יאקאָב איך האָב דיך קוים דערקענט בערעל. ביזט דוא דאָס ווירקליך, יא דאָס ביזט דוא. וואָס זשע מאכסט דוא בערעל.

באריס איך גלויב מיינע אויגען ניט, דוא יאקאָב ביזט דאָ, וויא קומסט דוא אהער.

יאקאָב אויך מיך האָט דער נויט צו דיר ברודער געטריעבען, איך בין אין דיא לעצטע יאָהרען בדלות געוואָרען, אומזאָנסט האָב איך מיך געראנגעלט מיט דעם דלות אום ניט אויף דיר צו לאסט צו פאלען, קיין זאך האָט מיר געהאָלפען און איך האָב אויך געמוזט אהער קומען זוכען בייא דיר שטיטצע.

א ר י ס צזוויא מאָל האָסט דוא דא געזאָגט אויך מיך האָט דער נויט אהער געטריעבען. דוא מיינסט געוויס דאמיט אז דוא ביזט דער צווייטער, ווער זשע איז געוועז דער ערשטער וואָס דער נויט האָט איהם צו מיר געטריעבען?

יאקאָב וואָס הייסט ווער? דיין טאָכטער.

א ר י ס וועלכע טאָכטער.

א ק אָ ב איך מיין דיין טאָכטער לאה.

באָ ר י ס מיין טאָכטער לאה, נוא וואָס זשע זאָגסט דוא אז דער נויטה האָט זיא געטריעבען צו מיר.

א ק אָ ב זיא איז דען ניט בייא דיר אין הויז?

א ר י ס וויא קומט זיא צו מיר.

א ק א ב איך פערשטעה דאָס נאָר ניט זיא איז דאָך נאָך מיט צווייא מאָנאטען צוריק אהער צו דיר געפאהרען.

ב א ר י ס זיא איז געפאהרען צו מיר? וואו זשע איז זיא?

יאקאָב איך פרעג איהם וואו זיא איז און ער פרעגט נאָר מיר. וואָס הייסט דאָס זיא איז נאר בייא דיר ניט געוועזן.

ב א ר י ס ניין.

א ק אָ ב דאס איז שרעקליך! וואו האָט זיא געקענט אהין קומען, איך אליין האָב זיא צו דיר ארויסגעשיקט און פאר איהר אָברייזע האב איך זיא געלאָזט פאָטאָגראפירען, איך האָב בייא זיך איהר בילד.

ב א ר י ס דוא האָסט א בילד פון מיין טאָכטער לאה? איך בין נייגיעריג עס צו זעהען. צוואנציג יאָהר האָב איך זיא ניט געזעהן.

יאקאָב איך קען דיר עס צייגען (נעהמט ארויס א ביכד פון דער טאַש) דאס איז איהר בילד.

ב א ר י ס (אלס ער דערזעהט דאס בילד אויסער זיך פון איבערראשונג) אָה וועה! וואָס זעה איך. דיא פּאָסקאָיאָווע איז מיין טאָכטער!

יאקאָב איך פערשטעה דיך ניט, וואָס פאר א פּאָקאָיאָווע.

ב א ר י ס יאקאב! ליעבער ברודער, דוא וועסט דאָס גאר ניט גלויבען אז מיין טאָכטער איז זעקס וואָכען אין מיין הויז געוועזן אבער ניט אלס מיין טאָכטער זאָנדערן אלס דיענסטמעדכען.

יאקאָב אונמעגליך.

ב א ר י ס דאָס איז ליידער וויא איך ערצעהל דיר. וויא איך פערשטעה האָט זיא מיך דא ניט געקענט אויסגעפינען ווייל זיא האט געזוכט בערעל שטיינפעלד

און איך הייס הייטע באַריס שטיינהויז און דער נויטה מיט דעם צופאל האבען דאָ ערבייט זיא זאָל זיך שטעלען דיענען בייא איהר אייגענעם פאָטער.

יאקאָב דאס איז מערקווירדיג! וואו זשע איז זיא יעצט?

באָ ר י ס איהר אייגענער פאטער האָט אויף איהר קיין רחמנות געהאט דערפאר האָט גאָטט מיט איהר מיטלייד געהאט, א יונגער רייכער דאָקטאָר מיט דעם נאמען טאנענבלום האָט זיך אין איהר פערליעבט און איז איהר חתן געוואָרען, ער האָט זיא פון מיין הויז צוגענומען.

יאקאָב איז זיא יעצט בייא דעם דאָקטאָר אין הויז?

באָ ר י ס איך גלויב אזוי.

יאקאָב וואו וואָהנט דער דאָקטאָר טאַנענבלום?

ב א ר י ס ניט וויט פון דאנען טאָקי אין דער גאָס.

יאקאב איך פליה שוין צו איהר.

ב א ר י ס ווארט איך געה אויך מיט דיר.

יאסאָב ניין בלייב צו הויזע, איך וועל זיא ליעבערסט ברענגען אהער, אזא צוזאמענטרעפונג פון א פאטער מ׳ט א טאָכטער פאסט ניט אין א פרעמדער שטוב (אב)

ב א ר י ס (אליין) איך פאנג אן צו גלויבען אז איך שלאָף און זעה א שרעקליכען חלום, זאָל דאס מעגליך זיין אז אין איין טאָג זאָלען זיך אזוי פיעל וואונדער טרעפען, אין דעם טאָג האָב איך ערפאהרען אז איך האָב ערפאהרען א ממזר ערצויגען אלס מיין טאָכטער אין דעם זעלבען טאָג האב איך ערפאהרען אז מיין ווירקליכע טאָכטער וואר בייא מיר א דיענסט. קלינגט דאס אלעס ניט וויא אונגלויבליך.

שמערקעס קול ראטעוועט ראטעוועט.

ניינטער אויפטריט.

שמערקע (לויפט אריין ווילד) אנא יאגט איהם נאך מיט א שטעקען.

שמערקע בעל הבית ראטעוועט מיך (בעהאלט זיך אונטער באַריס פּלייצע)

אנא איך מוז איהם דיא הינטישע ביינער צוברעכען.

באריס פאר וואס?

שמערקע דערפאר וואס איך וויל איהר ניט פאָלגען געהן צום דאָקטאָר טאַנענ־בלום, איהם דערצעהלען אַ ליגען אַז איך אַליין האָב ארומגעפיהרט ליזאן בייא נאכט אין דיא האָטעלן.
באריס (צו אנאן) און דוא ניעדערטרעכטיגע וואנסט זאָ וואס אויף דער עהר־ליכע ליזא אויסצוטראכטען.
אנא וואָס נעהמסט זיך אזוי אָן פאר דער דיענסט מויד.
באריס דיא דיענסט מויד וועט באלד זיין דיין ווירטהין, דוא הערסט אויסוואורף.
אנא קוקט נאָר אן דעם זשיעד וויא ער זידעלט מיך.
באריס (רייסט פון איהר האנד ארויס דעם שטעקען) מיט דעם שטעקען וועל איך דיינע ממזרישע ביינער צוברעכען (וויל זיא שלאגען)
אנא (אנטלויפט) מאמא מאמא, דער זשיעד איז משוגע געוואָרען (אב)
באריס גוט האָסט דוא געטהאָן שמערקע, איך וועל דיך דערפאר גוט בעפריע־דיגען, מען טאָהר אזעלבע ליענענס ניט זאגען.
שמערקע איך וויים אַז נאָט שטראפט פאר אַ ליגען, איך האב אבער מורא אַז איצט וועט מיך אייער ווייב מיט אייער טאָכטער אזוי בעשטראָפען אַז איך וועל מוזען אנטלויפען וואו דער נעלער פעפער וואקסט.
באריס האב פאר זייא קיין מורא, נעה (שמערקע אב זיפצענד)

10טער אויפטריט.

יאַקאָב — ליזא — טאנענבלום.

יאקאָב דאָ האָב איך דיר געבראכט דיין טאָכטער באריס, זיא ווייסט שוין אַלעס.
באריס (לויפט ליזאן אנטסעגנען) קינד מיינס מיינע ליעבע שעהנע טאָכטער.
ליזא פאטער מיין גוטער פאטער (אומארמען און קושען זיך)
באריס (וויינענד) אך וויא גליקליך איך בין צו זיין אַ פאטער פון אזא קינד. אבער איך בין זעהר זינדיג געגען דיר מיין טאָכטער.
ליזא איך פערצייהע דיר אַלעס ליעבער פאטער, לאָססען וויר פערגעסען וואָס עס איז געוועזען.
טאנענבלום יא אַלעס מוז פערגעסען ווערען. מיינע ליעבע ליזא און איך וועלען אייך אימער אלס אונזער צערטליכען פאטער בעטראכטען.

11טער אויפטריט.

מאריא—אנא

אנא (אפארט) דער דאָקטאָר? זיא?
מאריא וואאאס? דער פראָסטע זשיעד האט דיך געוואָלט שלאגען?
באריס דער פראָסטער זשיעד וועט אויך דיר עדלע אריסטאָקראטקע געבען צו וויסען און ארויסוואָרפען פון שטוב.
אנא וואָס שווייגסטו דעם זשיעד?
מאריא הא? וואס? מיך וועסט דוא שלאגען? מיך. (לאָזט זיך צו איהם) איך וועל דיר דיין באָרד אויסרייסען.
ליזא (שפרינגט אריין צווישען זייא) איהר זאָלט ניט וואגען פערפלוכטע פרויא מיין פאטער צו בעריהרען.
אנא (אפארט) וויא? איהר פאטער זאגט זיא?
באריס שרעק זיך ניט מיין קינד, זיא וועט מיר קיין שלעכטס טהאָן (צו מאריאן) דיין בריעף צום העררן נאלמאן איז בייא מיר.
מאריא (ערציטערט אפארט) אָה וועה איך בין פערלאָרען.
אנא פראָסטע אידענע וואָס שווייגסטו איהם?
מאריא (צו איהר בסוד) שטיל.
אנא וואס פאר אַ שטיל? ער מיינט אַז ער איז מיינער אַ טאטע וועל איך פאר איהם מורא האבען.
באריס איך מיין נאָר ניט אַז איך בין דיינער אַ טאטע, דיין ריכטיגען טאטען וועל איך דיר באלד וויזען (שרייט הויך) נאלמאן (נאלמאן קומט אריין) זעהסט דוא געבילדעטע פרייליין, דער הערר איז דיין טאטע.
נאלמאן יא מיין קינד איך בין דיין געטרייער טאטע קום צו מיין ברוסט (אומארמט זיא)
אנא (שטויסט איהם אב פון זיך) פאָרט פון מיר אַלטער שיכור.
נאלמאן אַז איך בין אַן אלטער שיכור דאס איז אמת איך האב דערפאר אויף דיר קיין פאראיבעל ניט וויל אַז׳אמת מעג מען זאָגען אויף אַן׳איינע־נעם טאטען, וואס זאָגסטו מיין שעהנע זיסע מאריאנושינקא, האב איך רעכט?
מאריא (אפארט) גוואלד וואו נעהמט מען דעם טויט?

אנא וואס? דער בעטלער איז טאקי מיין טאטע?

קיזא איך פערשטעה גאר דיא ווערטער ניט פאטער.

באריס גלייבער פאר דיר מיין קינד דוא זאלסט ניט פערשטעהן וואס דא טהוט זיך (צו מאריאן און צו אנאן) מארש פון מיין הויז.

מאריא וועה איז מיר וואוהין זאלען מיר געהן?

נאכמאן נאר ניט געזארגט מיין קעצעלע, איך בין דא, איך וועל אייך ניט פערלאזען ער גרייפט מאריאן מיט אננאן פאר דיא הענד) קומט מיר וועלען אלע דרייא געהען איבער דיא הייזער.

דער פארהאנג פאלט.

ענדע.